

Editörler:
Prof. Dr. Yücel OĞURLU
Dr. Öğr. Üyesi Seyithan KAYA
Dr. Öğr. Üyesi Nurhan YAPRAK

İDARE HUKUKU VE İDARİ YARGI
ULUSLARARASI SEMPOZYUMU
(ISALAJ 2024)

ÖZET METİN BİLDİRİ KİTABI

INTERNATIONAL SYMPOSIUM
ON ADMISITRATIVE LAW AND
ADMINISTRATIVE JURISDICTION 2024

ABSTRACT TEXT PROCEEDINGS BOOK

16 - 18 Mayıs 2024

May 16 - 18, 2024

FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2024

Mayıs 2024

ISBN: 978-975-368-978-6

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 48596

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com
bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 48596

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

ÖNSÖZ

İdare Hukuku ve İdari Yargı Uluslararası Sempozyumu (ISALAJ 2021), İstanbul Ticaret Üniversitesi ile İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku ve İlimleri Araştırma-Uygulama Merkezi İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ord. Prof. Dr. Sıddık Sami Onar İdare Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi ev sahipliklerinde ve Buhara Devlet Üniversitesi, Gülistan Devlet Üniversitesi, Bakü Devlet Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Azerbaycan Devlet Gümrük Komitesi Akademisi, Termiz Devlet Üniversitesi, L.N. Gumilev Avrasya Milli Üniversitesi, Al-Farabi Kazak Ulusal Üniversitesi, KH. Dosmukhamedov Atyrau Üniversitesi, Uluslararası Vizyon Üniversitesi, Taşkent Moliya Üniversitesi Finans Enstitüsü ve Taşkent Ekonomi Üniversitesi işbirliği 2021 yılında ilk kez düzenlendi ve Sempozyum başarılı bir biçimde icra edildi. ISALAJ 2022, aynı ev sahiplikleri ve iş birlikleriyle, 16-18 Mayıs 2022 tarihlerinde “*İdare Hukuku ve İdari Yargılama Hukuku Ekseninde, Çevre, İklim Değişiklikleri ve Ekoloji*” teması ile çevrimiçi olarak düzenlenmiş ve Sempozyum, idare hukukunun duayen hocalarından merhum “Prof Dr. İl Han Özay’ın Hatırasına” ithaf edilmiştir.

ISALAJ 2023 ise 20-22 Temmuz 2023 tarihlerinde ‘yüz yüze ve çevrimiçi’, yani hibrit olarak Balıkesir Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ord. Prof. Dr. Sıddık Sami Onar İdare Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi ile İstanbul Ticaret Üniversitesi ev sahipliklerinde ve Buhara Devlet Üniversitesi, Gülistan Devlet Üniversitesi, Bakü Devlet Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Azerbaycan Devlet Gümrük Komitesi Akademisi, Termiz Devlet Üniversitesi, L.N. Gumilev Avrasya Milli Üniversitesi, Al-Farabi Kazak Ulusal Üniversitesi, KH. Dosmukhamedov Atyrau Üniversitesi, Uluslararası Vizyon Üniversitesi, Taşkent Moliya Üniversitesi Finans Enstitüsü ve Taşkent Ekonomi Üniversitesi iş birliğinde ve Balıkesir Büyükşehir Belediyesi ile

Balıkesir Kent Konseyi sponsorluğunda gerçekleştirilmiştir. ISALAJ 2023, “Kültürel ve Tarihi Varlıkların Korunması ile Doğal Afet Hukuku” temaları ile başarılı bir biçimde gerçekleştirilmiştir.

Bu yıl dördüncüsü düzenlenecek olan Uluslararası İdare Hukuku ve İdari Yargılama Hukuku Sempozyumu (ISALAJ 2024), Balıkesir Büyükşehir Belediyesi ve Balıkesir Kent Konseyi sponsorluğunda, Balıkesir Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ord. Prof. Dr. Sıddık Sami Onar İdare Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi ev sahipliklerinde, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Buhara Devlet Üniversitesi, Gülistan Devlet Üniversitesi, Bakü Devlet Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Azerbaycan Devlet Gümrük Komitesi Akademisi, Termiz Devlet Üniversitesi, L.N. Gumilev Avrasya Milli Üniversitesi, Al-Farabi Kazak Ulusal Üniversitesi, KH. Dosmukhamedov Atyrau Üniversitesi, Uluslararası Vizyon Üniversitesi, Taşkent Moliya Üniversitesi Finans Enstitüsü ve Taşkent Ekonomi Üniversitesi ile iş birliği içerisinde, 16-18 Mayıs 2024 tarihlerinde Balıkesir Üniversitesi Kültür ve Kongre Merkezi’nde ‘yüz yüze ve çevrimiçi’, yani hibrit olarak gerçekleştirilecektir.

ISALAJ 2024, “Yeni Teknolojiler-Bilişim Teknolojileri-Yapay Zekâ” temaları kapsamında gerçekleştirilecektir. İdare hukuku ve idari yargılama hukuku alanında derin uzmanlığa sahip akademisyenlere ve alana ilgi duyan araştırmacılara açık olan ISALAJ 2024, “Türkçe” olarak gerçekleşecek olup; İngilizce, Rusça, Özbek, Azerbaycan, Kazak ve Kırgız Türkçelerinde de bildiriler sunulacaktır.

ISALAJ 2024’e katılan tüm değerli akademisyenlere, sempozyumun gerçekleşmesine katkı sunan üniversitelere, Balıkesir Büyükşehir Belediyesi ve Balıkesir Kent Konseyi’ne, Sempozyum Düzenleme Kuruluna ve Sempozyum özet ve tam metin kitaplarının basımına katkı sunan Filiz Yayınevine teşekkür ederiz. 18.04.2024

Prof. Dr. Yücel OĞURLU - Dr. Öğr. Üyesi Seyithan KAYA

İÇİNDEKİLER

ӘКІМШІЛІК ҚҰҚЫҚТА ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТИ ҚОЛДАНУДЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ	1
<i>Абулкаирова Ботағоз ТЕМІРБУЛАТОВНА</i>	
ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS NEW TREND IN INTELLECTUAL PROPERTY RELATIONS.....	4
<i>Akbar ALIYEV</i>	
THE CONTROVERSIAL ELEMENTS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN CONTEMPORARY UZBEKISTAN	6
<i>Assoc. Prof. Dr. Akhmedova Mehrinigor BAHODIROVNA - Khaydaralieva MEKHRANGIZ</i>	
ÖNLEYİCİ İDARİ KOLLUK VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM	8
<i>Dr. Öğr. Üyesi Akın KARATAY</i>	
BLOKZİNCİR TEKNOLOJİSİNİN EĞİTİM KAMU HİZMETİNDE KULLANILMASI.....	11
<i>Arş. Gör. Ali Fuat GEYİK</i>	
INTERNET ACCESS: PRINCIPLE OR DIGITAL RIGHT	14
<i>Prof. Dr. Aliyev Amir IBRAHİM - Prof. Dr. Huseynov Turqay IMANGULU - Prof. Dr. Rzayeva Gulnaz AYDIN</i>	
THE CONSTITUTIONAL REGULATION OF THE RIGHT TO FREE LEGAL AID IN THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN AND IN FOREIGN COUNTRIES: QUALITY AND EFFICIENCY ASPECTS	16
<i>Dr. Anar BAGHIROV</i>	

PROBLEMS AND RELEVANCE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE
IN EDUCATION 18

*Madina Shoinzhanova -
Altyn Zhexenbina*

ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ДАМУЫ – САЯСИ
ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ДАМУЫ..... 21

*Проф.Др. Ауелгазина Толқын -
Докторант Мамырбеков Нурмухамед*

BİLİŞİM SİSTEMLERİNİN VERGİ HUKUKU DEFTER, KAYIT VE
BELGE DÜZENİ İLE BU BAĞLAMDA VERGİ SUÇ VE
KABAHAATLERİNE ETKİLERİ 24

Dr. Öğr. Üyesi Arzu LALOĞLU

İDARENİN TELETIP UYGULAMALARININ PANDEMİ
BOYUTUYLA İNCELENMESİ

*Dr. Öğr. Üyesi Aynur HASOĞLU -
Av. Zeynep ŞEKER*

İDARİ İŞLEMİN UNSURLARININ İŞLEVSEL SONUÇLARININ
YAPAY ZEKÂ UYGULAMASI ÜZERİNDEN İNCELENMESİ 30

*Dr. Öğr. Üyesi Ayşe ALMILA TANRIVERDİ -
Avukat Necmiye Merve ŞAHİN*

YAPAY ZEKÂ KULLANIMINDA ŞEFFAFLIK İLKESİNİ
SAĞLAMAK: VERGİ YÖNETİMİ AÇISINDAN BİR
DEĞERLENDİRME 34

*Arş. Gör. Ayşegül YÜCEL -
Prof. Dr. Burçin BOZDOĞANOĞLU*

DEPREMDE YAPAY ZEKÂ KULLANIMI VE İDARENİN
SORUMLULUĞU 37

Dr. Öğr. Üyesi Azer Ebru MUTLU

ЦИФРЛАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНДА АЗАМАТТАРДЫҢ
ҚҰҚЫҚТАРЫН ҚОРҒАУ: ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТИ
ӘКІМШІЛІК ҚҰҚЫҚТА ҚОЛДАНУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ..... 40
Ажинурина Динара АЖИНУРҚЫЗЫ

İDARENİN KOLLUK FAALİYETLERİNDE YAPAY ZEKÂNIN
KULLANILMASI: YAPAY ZEKÂLI KAMERALAR ÜZERİNDEN
BİR DEĞERLENDİRME 43
Dr. Öğr. Üyesi Bahadır APAYDIN

İDARİ YARGIDA İSPAT ARACI OLARAK ELEKTRONİK
DELİLLERİN KULLANIMI 46
Dr. Öğr. Üyesi Cemal BAŞAR

ÇEVRESEL BİLGİYE ERİŞİMİ ETKİN KILMA ARACI OLARAK
İFŞA (WHISTLEBLOWING) 49
*Arş. Gör. Cihan YAYLAK -
Öğr. Gör. Aykut PURDE*

REFLECTION OF LEGAL NORMS OF LANGUAGE IN
ADMINISTRATIVE LAW, IN THE LEGISLATIVE SYSTEM 52
Dauyrzhan TULEBAYEV

THE PROCESS OF DIGITALIZATION IN THE REPUBLIC OF
UZBEKISTAN 55
Assoc. Prof. Dr. Dilfuza Kakhramonovna Sayfillaeva

TAMAMEN OTOMATİKLEŞTİRİLMİŞ İDARİ İŞLEMLER 57
Dr. Öğr. Üyesi Dursun ÇELİK

E-PAZARYERLERİNDE VERİ TOPLAMA UYGULAMALARININ
REKABET HUKUKU PERSPEKTİFİNDEN
DEĞERLENDİRİLMESİ: TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ
ÖRNEKLERİ 60
Dr. Öğr. Üyesi Elif Banu VARLI

YAPAY ZEKÂNIN TÜRK İDARE TEŞKİLATINA ETKİSİ: KURUMSAL DÖNÜŞÜM	63
<i>Arş. Gör. Elif BAYDEMİR</i>	
THE PROBLEM OF NOMOPHOBIA, NETLESSPHOBIA AND FOMO IN THE DIGITAL AGE AND THEIR SOLUTIONS	66
<i>Prof. Dr. Elnur Akif HUMBATOV</i>	
ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ГОСУДАРСТВЕННОМ УПРАВЛЕНИИ: ПЕРСПЕКТИВЫ, ВЫЗОВЫ И СТРАТЕГИИ КИБЕРБЕЗОПАСНОСТИ.....	68
<i>Кумарбек АЙЗАДА</i>	
DIGITALIZATION OF PUBLIC ADMINISTRATION OPERATIONS - AN EXAMPLE OF ELECTRONIC APPLICATION AND PROCESSING OF INDIRECT TAXES IN BOSNIA AND HERZEGOVINA	72
<i>Assoc. Prof. Dr. Emir MEHMEDOVIĆ - Faris GODINJAK</i>	
TEKNOLOJİ ODAKLI SANAYİ HAMLESİ PROGRAMI KAPSAMINDA YATIRIMCILARIN DESTEKLEMESİ	74
<i>Arş. Gör. Emre SOYER - Öğr. Görevlisi Aykut PURDE</i>	
YAPAY ZEKA SİSTEMLERİ KULLANAN İDARELERİN BU SİSTEMLERİN EYLEM VE İŞLEMLERİNDEN SORUMLULUĞU ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	77
<i>Dr. Öğr. Üyesi Ergün DİLAVEROĞLU</i>	
KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA OTOMATİK İDARİ KARARLARA İLİŞKİN İDARİ USUL İLKELERİ	80
<i>Dr. Öğr. Üyesi Ezgi AVCIOĞLU AKSOY</i>	

SAĞLIK HİZMETLERİNİN SUNUMUNDA DİJİTAL
YÖNTEMLER: UZAKTAN SAĞLIK HİZMETİ SUNUMU..... 83
Arş. Gör. Dr. Ezgi PALAS DAĞLI

INFORMATION SECURITY OF KAZAKHSTAN MODERN
REALES 86
Galym MALIK -
Assoc. Prof. Dr. Abilkassymov YEGEMBERDI

TÜRKİYE'DE YAPAY ZEKÂ TEKNOLOJİSİNE DAİR BİR
SENARYO: ARŞİV ARAŞTIRMASI VE GÜVENLİK
SORUŞTURMASININ YAPAY ZEKÂ TEKNOLOJİLERİ İLE
YAPILMASI 87
Dr. Öğr. Üyesi Güven SÜSLÜ

GÖMRÜK FƏALİYYƏTİ SAHƏSİNDƏ SÜNİ İNTELLEKT VƏ
KİBERTƏHLÜKƏSİZLİYİN ROLU 90
Dr. Hakim ƏZİZOV

İNZİBATİ MÜBAHİSƏLƏRİN HƏLLİNDƏ SÜNİ İNTELLEKTİN
ROLU 93
Dr. Hakim AZİZOV -
Mammadli Lala FİRDOVSI

«Ақ Жол» Газетіндегі Құқық Тақырыбының Жазылу
Ерекшелігі 95
Койгельдиева З. - Жиенбай А.

ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТІНІҢ ҚОЛДАНЫС САЛАЛАРЫ 99
Доц. Проф., Док. Мақпал ДЖЕКЕБАЕВА -
Аяжан Құдайберген

TAM YARGI DAVALARININ YAPAY ZEKA KULLANIMI 103
Doç. Dr. Mehmet GÜNEŞ

AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNDA YAPAY ZEKÂ REGÜLASYONUNUN İDARE HUKUKU AÇISINDAN İNCELENMESİ	106
<i>Arş. Gör. Dr. Mehpare ÇAPTUĞ DİLEK</i>	
BİLGİ TOPLUMU KOŞULLARINDA YAPAY ZEKA KULLANIMININ HUKUKİ YÖNLERİ.....	109
<i>Dr. Meiramkul ISSAYEVA</i>	
SINIR ÖTESİ BİRLİKTE ÇALIŞABİLİRLİK MÜMKÜN MÜ?.....	113
<i>Arş. Gör. Melike Sevim AYNURAL</i>	
KAZAKİSTAN VATANDAŞLARI VE PARLAMENTOSU ARASINDAKİ ETKİLEŞİMİ GÜÇLENDİRMEK: DEMOKRATİK SÜREÇTE DİJİTAL TEKNOLOJİLERİN ROLÜ	116
<i>Dr. Merey MURATOVA</i>	
ÇEVİRİMİÇİ TİCARETTE REKABET HUKUKUNA AYKIRI ALGORİTMA VE YAPAY ZEKA UYGULAMALARI İLE FİYATLANDIRMALARI	119
<i>Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Ali AYDIN</i>	
DİJİTAL MEYDAN OKUMALARLA MÜCADELEDE HUKUKİ POPÜLİZME DÜŞMEK: AB DİJİTAL PİYASA KANUNU (DMA) ÖRNEĞİ.....	123
<i>Arş. Gör. Muhammedali AKTAŞ</i>	
“DEEPFAKE” UYGULAMASI KULLANILARAK GİRİLEN KAMU GÖREVİNİN AKİBETİ.....	126
<i>Doç. Dr. Murat Buğra TAHTALI</i>	
KAMU HİZMETİNİN DEĞİŞKENLİK İLKESİ ÇERÇEVESİNDE BELEDİYELERİN YENİ TEKNOLOJİ UYGULAMALARI.....	129
<i>Dr. Öğr. Üyesi Nurhan YAPRAK</i>	

LAW ASPECTS OF DIGITAL TRANSFORMATION IN HIGHER
EDUCATIONAL INSTITUTIONS KAZAKHSTAN..... 132

Assoc. Prof. Dr. Nurlan BAĠGABYLOV -

Lect. Issakhova GULAĠIYA -

Lect. Dinara DOSMURZAYEVA

VERİ GÜVENLİĞİ AÇISINDAN E-DEVLET
UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 136

Nursena ŞAHİN -

Arş. Gör. Bedriye BİLKAY ÖZBEK

YAPAY ZEKÂ TEKNOLOJİLERİNİN İDARİ REGÜLASYONU
İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ 139

Prof. Dr. Oğuz SANCAKDAR -

Dr. Öğr. Üyesi Serkan SEYHAN

İDARİ KOLLUK FAALİYETLERİNDE DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN
ETKİLERİ VE SINIRLARI: İKİ ARTI İKİ BEŞ EDER Mİ? 142

Dr. Öğr. Üyesi Onur KAPLAN

İDARENİN İRADESİNİN TEŞEKKÜLÜNE YAPAY ZEKÂNIN
ETKİSİ: ALGORİTMİK İDARİ İŞLEM..... 145

Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk EROL

AVRUPA VE TÜRKİYE'DE İDARENİN KULLANACAĞI YÜZ
TANIMA TEKNOLOJİLERİNE İLİŞKİN HUKUKİ SORUNLAR . 148

Dr. Öğr. Üyesi Özgür TEMİZ

5809 SAYILI ELEKTRONİK HABERLEŞME KANUNU
UYARINCA ELEKTRONİK HABERLEŞME HİZMETLERİNDE
YETKİLENDİRME USULÜ 151

Arş. Gör. Dr. Pınar ÖZTABAN

ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУ САЛАСЫНДА ЖАСАНДЫ
ИНТЕЛЛЕКТТИ ҚОЛДАНУДЫ ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕУДІҢ ӨЗЕКТІ
МӘСЕЛЕЛЕРІ..... 155

Гүлнұр Қойшыңқызы РАШЕВА -

Гүлнар Төлеухадирқызы АЙГАРИНОВА

‘SOSYAL KREDİ SİSTEMİ’NE ENFORMATİK BOYUTLARIYLA
VE İDARENİN FAALİYETLERİ AÇISINDAN BAKMAK 159

Dr. Öğr. Üyesi S. Abdullah AKKOYUNLU -

Arş. Gör. Ahmet Töresin ODLUYURT

KAMU HİZMETLERİNDE YAPAY ZEKA KULLANIMININ
KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HUKUKU AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ..... 162

Av. Sena KARADUMAN İŞLEK

KOLLUĞUN YAPAY ZEKA KULLANIMI: GERÇEK ZAMANLI
UZAKTAN BİYOMETRİK TANIMA SİSTEMLERİ ÖRNEĞİ
ÜZERİNDEN BİR İNCELEME 165

Arş. Gör. Sena KONTOĞLU -

Arş. Gör. Sümeyye ŞİMŞEK

İDARENİN KOLLUK ALANINDA YAPAY ZEKA ARAÇLARINI
KULLANARAK TEMEL HAK VE HÜRRİYETLERE
MÜDAHALESİNİN MEŞRU SINIRLARI..... 169

Dr. Öğr. Üyesi Seyithan KAYA

ӘКІМШЛІК-ҚҰҚЫҚ САЛАСЫНА ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ
ӘСЕРІ: ҚАҮІП-ҚАТЕРЛЕРІ МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ..... 172

Сүндет Зейнеп ҚАЙРАТҚЫЗЫ -

Саурукова Айнура КАНАЛБАЕВНА

YAPAY ZEKANIN JEOPOLİTİK BAĞLAMDA TÜRKİYE
CUMHURİYETİ HUKUKUNA ETKİLERİ..... 176

Arş. Gör. Teyfik Can İNAN

LEGAL BASES OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES IN UZBEKISTAN	179
<i>Assoc. Prof. Dr. Turdiyev Bexruz SOBIROVICH</i>	
BİLGİ GÜVENLİĞİ VE İDARENİN SORUMLULUĞU	181
<i>Uğur Cem TÜRKER</i>	
DÜNYADAN ÖRNEKLERİYLE MAHKEMELERDE YAPAY ZEKÂ HÂKİM UYGULAMALARI: HEDEFLER VE MEVCUT DURUMA DAİR DEĞERLENDİRME	184
<i>Prof. Dr. Yücel OĞURLU</i>	
AZƏRBAYCANDA İNZİBATİ MƏHKƏMƏ İCRAATININ ELEKTRON QAYDADA APARILMASI XÜSUSİYYƏTLƏRİ: MÜQAYİSƏLİ BAXIŞ.....	187
<i>Dr. Zeynab QƏNBƏROVA</i>	
ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ЭЛЕМЕНТТЕРІ: ТЕНДЕНЦИЈЛАР МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАР	190
<i>Ж.Б.Шаяхметова - Б.К.Тажгарина</i>	

SEMPOZYUM DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Aydın GÜLAN

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Ana Bilim Dalı
Başkanı, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ord. Prof. Dr. Sıddık
Sami Onar İdare Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü

Prof. Dr. Yücel OĞURLU

Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Ana Bilim Dalı
Başkanı, Balıkesir Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Melikşah YASİN

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Ana Bilim Dalı
Öğretim Üyesi

Selçuk HONDU

Danıştay E. Üyesi- Kamu Görevlileri Etik Kurulu Başkan Vekili

Doç. Dr. Gürsel ÖZKAN

Danıştay Üyesi

Doç. Dr. Cenk Yaşar ŞAHİN

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Ana Bilim Dalı
Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Hüseyin Melih ÇAKIR

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Ana Bilim Dalı
Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Nazgul ISABAEVA

Kırız Cusup Balasagun Milli Üniversitesi Öğretim Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Ali Çetin ASLAN

Balıkesir Üniversitesi Medeni Usul Ve İcra İflas Hukuku Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Yavuz ÖZKAN

Balıkesir Üniversitesi Medeni Usul Ve İcra İflas Hukuku Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Seyithan KAYA

Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Ana Bilim Dalı
Öğretim Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Emrah ÖZDEMİR

Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hu-
kuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Semih Batur KAYA

Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Hakan YILDIRIM

Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Aytuğ Ceyhun ÇAKIR

Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Nurhan YAPRAK

İstanbul Ticaret Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Ana Bilim
Dalı Öğretim Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Zebiniso KAMALOVA

İstanbul Ticaret Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Kamala VALİYEVA

İstanbul Ticaret Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi

Öğr. Gör. Dr. Enbiya ÖZKAN

Balıkesir Üniversitesi Basın ve Halkla İlişkiler Birim Sorumlusu

Öğr. Gör. Ali ERFİDAN

Balıkesir Üniversitesi Altınoluk Meslek Yüksek Okulu Bilgisayar Programcılığı Öğretim Elemanı

Dr. Meiramkul ISSAYEVA

İstanbul Ticaret Üniversitesi Çevre ve Komşu Ülkeleri Uygulama ve Araştırma Merkezi Danışma Kurulu Üyesi

Arş. Gör. Zeynep ÇELİK GÜLSEVEN

İstanbul Ticaret Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Ana Bilim Dalı Öğretim Elemanı

Arş. Gör. Muratcan GÖKDEMİR

İstanbul Ticaret Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Hukuk Ana Bilim Dalı Öğretim Elemanı

Arş. Gör. Meliha Ceyda TOPARLAK

Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Hukuk Ana Bilim Dalı Öğretim Elemanı

Arş. Gör. Öykü ÇALIŞKAN

Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usûl Ve İcra İflas Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Elemanı

Arş. Gör. Emre ERDEMİR

Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usûl Ve İcra İflas Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Elemanı

Arş. Gör. Yaren Nisa ÖZTAY

Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usûl Ve İcra İflas Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Elemanı

Arş. Gör. Alpaslan DURMAZ

Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Elemanı

Arş. Gör. Emine Betül GÖKTAŞ

Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Elemanı

Arş. Gör. Sena Nur ÖZDEMİR

Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Elemanı

Arş. Gör. Numan DALGIÇ

Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Elemanı

Arş. Gör. İsmet ÇOBANOĞLU

Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Ana Bilim Dalı Öğretim Elemanı

Arş. Gör. Zeynep ULUER

Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi İslam Hukuku Ana Bilim Dalı Öğretim Elemanı

Arş. Gör. Semih KAÇMAZ

Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi İslam Hukuku Ana Bilim Dalı Öğretim Elemanı

Arş. Gör. Nisanur ÖNAY

Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Ana Bilim Dalı Öğretim Elemanı

Arş. Gör. Mirza LJUBOVIĆ

Uluslararası Saraybosna Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kıdemli
Araştırma Görevlisi

Arş. Gör. Hana ŠARKINOVIĆ-KÖSE

Uluslararası Saraybosna Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kıdemli
Araştırma Görevlisi

SEMPOZYUM BİLİM VE DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Aydın GÜLAN

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Ana Bilim Dalı Başkanı, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ord. Prof. Dr. Sıddık Sami Onar İdare Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü

Prof. Dr. Turan YILDIRIM

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Ana Bilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Tekin AKILLIOĞLU

Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Yücel OĞURLU

Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Ana Bilim Dalı Başkanı, Balıkesir Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Melikşah YASİN

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Bahtiyar AKYILMAZ

Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Ana Bilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Halil KALABALIK

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Nur KAMAN

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Ramazan ÇAĞLAYAN

Hacı Bayram Veli Üniwersitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Ana
Bilim Dalı Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Tulkin TESHABAYEV

Taşkent Maliye Enstitüsü Rektörü

Prof. Dr. Amir ALIYEV

Bakü Devlet Üniwersitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Abdülmecit NUREDİN

Uluslararası Vizyon Üniwersitesi Öğretim Üyesi, Rektör Yardımcısı

Doç. Dr. Jordan DELEV

Uluslararası Vizyon Üniwersitesi Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Ganizhamal Imankyzy KUSHENOVA

L.N. Gumilyov Avrasya Ulusal Üniwersitesi Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Zhanna SHAYAKHMETOVA

H. Dosmuhamedov Atyrau Üniwersitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Soledad Saginovna DYUSEBALIYEVA

H. Dosmuhamedov Atyrau Üniwersitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Elmira Mizamgalievna ADİETOVA

H. Dosmuhamedov Atyrau Üniwersitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Indira SAKTAGANOVA SVETOVNA

L.N. Gumilyov Avrasya Ulusal Üniwersitesi Devlet ve Hukuk Teorisi ve
Tarihi, Anayasa Hukuku Ana Bilim Dalı Başkanı

Doç. Dr. Dinara Baktiyarkızı OSMANOVA

L.N. Gumilyov Avrasya Ulusal Üniversitesi Devlet ve Hukuk Tarihi
Bölümü Öğretim Üyesi

Dr. Eldor TULYAKOV

Özbekistan Kalkınma Stratejisi Merkezi Müdürü

Anayasa Mahkemesi Raportörü Dr. Öğr. Üyesi Ömer GEDİK

Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Ana Bilim Dalı
Öğretim Üyesi

Dr. Mehrinigor AKHMEDOVA BAHODIROVNA

Buhara Devlet Üniversitesi Yabancı Diller Fakültesi Öğretim Üyesi

Dr. Ena KAZIĆ-ÇAKAR

Uluslararası Saraybosna Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

SEMPOZYUM PROGRAMI

1. GÜN
(16 Mayıs 2024)

09:30 - 10:00	KAYIT
10:00 - 11:15	AÇILIŞ KONUŞMALARI- (MALAZGİRT SALONU) Doç. Dr. Zaur ALIYEV - Bakü Devlet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Rahmi Deniz ÖZBAY - İstanbul Ticaret Üniversitesi Rektör Yardımcısı v. Prof. Dr. Tolkın Zakiroviç TEŞABAYEV -Taşkent Maliye Enstitüsü Rektörü Prof. Dr. Yücel OĞURLU - Balıkesir Üniversitesi Rektörü Ahmet AKIN - Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı İsmail USTAOĞLU - Balıkesir Valisi
11:15- 11:30	Ara

1. OTURUM – MALAZGİRT KONFERANS SALONU OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Aydın GÜLAN				
11.30- 11.45	Doç. Dr. Akhmedova Mehrinigor BAHODİNOVRA / Khaydaralieva MEKHRANGİZ	Buhara Devlet Üniversitesi	The Controversial Element of Artificial Intelligence in Contemporary Uzbekistan	İngilizce
11.45- 12.00	Doç. Dr. Murat Buğra TAHTALI	İnönü Üniver- sitesi	"Deep Fake" Uygulaması Kul- lanılarak Girilen Kamu Görevinin Akıbeti	Türkçe
12.00- 12.15	Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk EROL	İbn Haldun Üniversitesi	İdarenin İradesinin Teşekkülüne Yapay Zekânın Etkisi: Algoritmik İdari İşlem	Türkçe
12.15- 12.30	Dr. Öğr. Üyesi Ezgi AVCIOĞLU AKSOY	Manisa Celal Bayar Üniver- sitesi	Karşılaştırmalı Hukukta Otomatik İdari Kararlara İlişkin İdari Usul İlkeleri	Türkçe (Çevrimiçi)
12.30- 13.30	Öğle Arası			

2. OTURUM – GELİBOLU KONFERANS SALONU				
OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Amir ALİYEY				
11.30-11.45	Doç. Dr. Makpal JEKEBAYEVA / Ayazhan KUDAİBERGEN	Kazak Ablai Khan Uluslararası İlişkiler ve Dünya Dilleri Üniversitesi / Kazak Ulusal Üniversitesi	Fields of Application of Artificial Intelligence	Kazakça
11.45-12.00	Dr. Abulkairova Botagöz TEMİRBULATOVNA	Satbayev Üniversitesi	Topical Issues of Application of Artificial Intelligence in Administrative Law	Kazakça
12.00-12.15	Dr. Meiramkul ISSAYEVA	Felsefe, Siyaset Bilimi ve Din Bilimi Enstitüsü, Siyasi Araştırmalar Merkezi	Bilgi Toplumu Koşullarında Yapay Zeka Kullanımının Hukuki Yönleri	Türkçe (Çevrimiçi)
12.15-12.30	Arş. Gör. Elif BAYDEMİR	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Yapay Zekanın Türk İdare Teşkilatına Etkisi: Kurumsal Dönüşüm	Türkçe (Çevrimiçi)
12.30-13.30	Öğle Arası			

3. OTURUM – MALAZGİRT KONFERANS SALONU				
OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Tekin AKILLIOĞLU				
13.30-13.45	Prof. Dr. Yücel OĞURLU	Balıkesir Üniversitesi	Dünyadan Örnekleriyle Mahkemelerde Yapay Zekâ Hâkim Uygulamaları: Hedefler ve Mevcut Duruma Dair Bir Değerlendirme	Türkçe
13.45-14.00	Doç. Dr. Mehmet GÜNEŞ	Ufuk Üniversitesi	Tam Yargı Davalarının Yapay Zeka Kullanımı	Türkçe (Çevrimiçi)

14.00-14.15	Dr. Öğr. Üyesi Ergün DİLAVEROĞLU	İstanbul Medipol Üniversitesi	Yapay Zeka Sistemleri Kullanan İdarelerin Bu Sistemlerin Eylem ve İşlemlerinden Sorumluluğu Üzerine Bir Değerlendirme	Türkçe
14.15-14.30	Ara			

4. OTURUM – GELİBOLU KONFERANS SALONU				
OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Turan YILDIRIM				
13.30-13.45	Dr. Hakim AZİZOVA / Mammadli Lala FİRDOVSI	Azərbaycan Devlet Gümrük Komitəsi Akademisi / Azərbaycan Devlet Gümrük Komitəsi Akademisi	The Role of Artificial Intelligence in the Resolution of Administrative Disputes	Azərbaycan Türkçəsi (Çevrimiçi)
13.45-14.00	Dr. Öğr. Üyesi Azer Ebru MUTLU	İnönü Üniversitesi	Depremde Yapay Zekâ Kullanımı ve İdarenin Sorumluluğu	Türkçe
14.00-14.15	Dr. Öğr. Üyesi Cemal BAŞAR	İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi	İdari Yargıda İspat Aracı Olarak Elektronik Delillerin Kullanımı	Türkçe (Çevrimiçi)
14.15-14.30	Ara			

5. OTURUM – MALAZGİRT KONFERANS SALONU				
OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Nur KAMAN				
14.30-14.45	Doç. Dr. Zhanna SHAYAKHMETOVA / Öğr. Gör. Bela TAZHGARINA	Atyrau Üniversitesi / Atyrau University	Elements of Artificial Intelligence: Trends and Perspectives	Kazakça
14.45-15.00	Dr. Öğr. Üyesi Bahadır APAYDIN	Maltepe Üniversitesi	İdarenin Kolluk Faaliyetlerinde Yapay Zekanın Kullanılması: Yapay Zekâlı Kameralar Üzerinden Bir Değerlendirme	Türkçe (Çevrimiçi)
15.00-15.15	Dr. Öğr. Üyesi Dursun ÇELİK	Süleyman Demirel Üniversitesi	Tamamen Otomatikleştirilmiş İdari İşlemler	Türkçe
15.15.-15.45	Ara			

6. OTURUM – GELİBOLU KONFERANS SALONU				
OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Yücel OĞURLU				
14.30-14.45	Doç. Dr. Bexruz Sobirovich TURDİYEV	Buhara Devlet Üniversitesi	Legal Bases of Using Artificial Intelligence Technologies in Uzbekistan	İngilizce
14.45-15.00	Doç Dr. Saurukova Ainura KANALBAEVNA / Zeynep KAİRATOVNA	Kazak Ulusal Tarımsal Araştırma Üniversitesi / Kazak Ulusal Tarımsal Araştırma Üniversitesi	The Impact of Artificial Intelligence on the Administrative and Legal Sphere: Threats and Prospects	Kazakça
15.00-15.15	Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Almila TANRIVERDİ / Av. Necmiye Merve ŞAHİN	Gaziantep Üniversitesi / Gaziantep Barosu	İdari İşlemin Unsurlarının İşlevsel Sonuçlarının Yapay Zekâ Uygulaması Üzerinden İncelenmesi	Türkçe (Çevrimiçi)
15.15.-15.30	Arş. Gör. Dr. Pınar ÖZTABAN	Dokuz Eylül Üniversitesi	5809 sayılı Kanun Uyarınca Elektronik Haberleşme Hizmetlerinde Yetkilendirme Usulü	Türkçe (Çevrimiçi)
15.30-15.45	Ara			

7. OTURUM – MALAZGİRT KONFERANS SALONU				
OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Halil KALABALIK				
15.45-16.00	Dr. Öğr. Üyesi S. Abdullah AKKOYUNLU / Arş. Gör. Ahmet Töresin ODLUYURT	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	‘Sosyal Kredi Sistemi’ne Enformatik Boyutlarıyla ve İdarenin Faaliyetleri Açısından Bakmak	Türkçe
16.00.16.15	Dr. Öğr. Üyesi Onur KAPLAN	Yaşar Üniversitesi	İdari Kolluk Faaliyetlerinde Dijital Dönüşümün Etkileri ve Sınırları: İki Artı İki Beş Eder Mi?	Türkçe
16.15-16.30	Dr. Öğr. Üyesi Akın KARATAY	İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi	Önleyici İdari Kolluk ve Dijital Dönüşüm	Türkçe (Çevrimiçi)

16.30-16.45	Arş. Gör. Sena KONTOĞLU / Arş. Gör. Sümeyye ŞİMŞEK	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi / Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Kolluğun Yapay Zeka Kullanımı: Gerçek Zamanlı Uzaktan Biyometrik Tanıma Sistemleri Örneği Üzerinden Bir İnceleme	Türkçe (Çevrimiçi)
17.00-17.30	Öğr. Gör. Aykut PURDE / Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi: Hukuk Akademisinde Akademik Teknolojiler ve Yapay Zekanın Kullanılması			

2. GÜN (17 Mayıs 2024)				
1. OTURUM – MALAZGİRT KONFERANS SALONU OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Ganizhemal İMANKYZİ				
09.30-09.45	Prof. Dr. Auelgazina TOLKYN / Doktorant Mamyrbekov NURMUHAMED	Abai Kazak Ulusal Pedagoji Üniversitesi / Abai Kazak Ulusal Pedagoji Üniversitesi	Development of New Technologies - Development of Political Technologies	Kazakça (Çevrimiçi)
09.45-10.00	Doç. Dr. Nurlan BAIGABYLOV / Öğr. Gör. Issakhova GULAZIYA / Öğr. Gör. Dinara DOSMURZAYEVA	L.N. Gumilev Avrasya Milli Üniversitesi / L.N. Gumilev Avrasya Milli Üniversitesi / L.N. Gumilev Avrasya Milli Üniversitesi	Law Aspects of Digital Transformation in Higher Educational Institutions Kazakhstan	Kazakça
10.00-10.15	Doç. Dr. Dilfuza Kakhramonovna SAYFİLLAEVA	Buhara Devlet Üniversitesi	Digitalization Processes in the Republic of Uzbekistan	İngilizce
10.15-10.45	Ara			

2. OTURUM – GELİBOLU KONFERANS SALONU				
OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Kamala VALİYEVA				
09.30-09.45	Doç. Dr. Emir MEHMEDOVIĆ / Dok- torant Faris GODINJAK	Saraybosna Üni- versitesi / Bosna Hersek Dış Tica- ret ve Ekonomik İlişkiler Bakanlığı	Digitalization of Public Administra- tion Operations - An Example of Electronic Applica- tion and Processing of Indirect Taxes in Bosnia and Herze- govina	İngilizce (Çevrimiçi)
09.45-10.00	Öğr. Gör. Elnur Akif HUMBATOV	Bakü Devlet Üniversitesi	The Problem of Nomophobia, Net- lessphobia and FoMO in the Digi- tal Age and Their Solutions	İngilizce (Çevrimiçi)
10.00-10.15	Doktorant Meryem MURATOVA	L.N.Gumilyov Avrasya Ulusal Üniversitesi	Kazakistan Vatan- daşları ve Parla- mentosu Arasındaki Etkileşimi Güçlen- dirmek: Demokra- tik Süreçte Dijital Teknolojilerin Rolü	Türkçe (Çevrimiçi)
10.15-10.30	Kumarbek AİZADA	Narhoz Üniversi- tesi	Digital Technolo- gies in Public Ad- ministration: Pros- pects, Challenges and Cybersecurity Strategies	Rusça (Çevrimiçi)
10.30-10.45	Ara			

3. OTURUM – MALAZGİRT KONFERANS SALONU				
OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Selami DEMİRKOL				
10.45-11.00	Prof. Dr. Oğuz SANCAKDAR / Dr. Öğr. Üyesi Serkan SEYHAN	Dokuz Eylül Üniversitesi / İstanbul Kültür Üniversitesi	Yapay Zeka Tekno- lojilerinin İdari Regülasyonu İçin Bir Model Önerisi	Türkçe (Çevrimiçi)
11.00-11.15	Doç. Dr. Aigarinova Gulnar TULEUKHADİROVNA / Öğr. Gör. Rasheva Gulnur KOİSHYNOVNA	Al-Farabi Kazak Ulusal Üniversite- si / Al-Farabi Kazak Ulusal Üniversitesi	Current Issues of Legal Regulation of the Application of Artificial Intelli- gence in the Field of Environmental Protection	Kazakça (Yüz Yüze- Çevrimiçi)

11.15-11.30	Doktorant Dauyrzhan TULEBAYEV	Kazak Ulusal Pedagoji Üniver- sitesi	Reflection of Legal Norms of Language in Administrative Law, in the Legisla- tive System	Kazakça (çevrimiçi)
11.30-11.45	Ara			

4. OTURUM – GELİBOLU KONFERANS SALONU				
OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Zaur ALİYEV				
10.45-11.00	Prof. Dr. Amir Ibrahim ALİYEV / Prof. Dr. Turgay Imangulu HUSEYNOV / Prof. Dr. Gulnaz Aydın RZAYEVA	Azerbaycan Cumhuriyeti Barolar Birliği Akademisi / Bakü Devlet Üniver- sitesi	Internet Access: Principle or Digital Right	İngilizce
11.00-11.15	Doç. Dr. Azhynyrina Dinara AZHYNYROVNA	Kazak Ulusal Tarımsal Araştır- ma Üniversitesi	Protecting The Rights of Citizens in the Digital Age: Perspectives of Artificial Intelli- gence in Administ- rative Law	Kazakça
11.15-11.30	Dr. Öğr. Üyesi Seyithan KAYA	Balıkesir Üniver- sitesi	İdarenin Kolluk Alanında Yapay Zeka Araçlarını Kullanarak Temel Hak ve Hürriyetlere Müdahalesinin Meşru Sınırları	Türkçe
11.30-11.45	Ara			

5. OTURUM – MALAZGİRT KONFERANS SALONU				
OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Mustafa AVCI				
11.45-12.00	Doç. Dr. Abilkassymov YEGEMBERDİ / Doktorant Galym MALİK	Kazak Ulusal Tarımsal Araştırma Üniversitesi / Abai Kazak Ulusal Pedagoji Üniversitesi	Information Security of Kazakhstan Modern Reales	İngilizce (Çevrimiçi-Yüz Yüze)
12.00-12.15	Dr. Öğr. Üyesi Güven SÜSLÜ	Yaşar Üniversitesi	Türkiye'de Yapay Zeka Teknolojisine Dair Bir Senaryo: Arşiv Araştırması ve Güvenlik Soruşturmasının Yapay Zeka Teknolojileri İle Yapılması	Türkçe
12.15-12.30	Arş. Gör. Bedriye Bil-kay ÖZBEK / Nursena ŞAHİN	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi	Veri Güvenliği açısından e-Devlet Uygulamalarının Değerlendirilmesi	Türkçe (Çevrimiçi)
12.30-12.45	Doktorant Sena KARADUMAN İŞLEK	İstanbul Üniversitesi	Kamu Hizmetlerinde Yapay Zeka Kullanımının Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Açısından Değerlendirilmesi	Türkçe
12.45-13.00	Doktorant Uğur Cem TÜRKER	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Bilgi Güvenliği ve İdarenin Sorumluluğu	Türkçe (Çevrimiçi)
13.00-14.30	Öğle Arası			

6. OTURUM – GELİBOLU KONFERANS SALONU				
OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Cenk Yaşar ŞAHİN				
11.45-12.00	Öğr. Gör. Aykut PURDE / Arş. Gör. Cihan YAYLAK	Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi / Kırklareli Üniversitesi	Çevresel Bilgiye Erişimi Etkin Kılma Aracı Olarak İfşa (Whistleblowing)	Türkçe
12.00-12.15	Dr. Hakim AZİZOV	Azerbaycan Devlet Gümrük Komitesi Akademisi	Gümrük Faaliyet Alanında Yapay Zeka ve Siber Güvenliğin Rolü	Türkçe (Çevrimiçi)

12.15-12.30	Dr. Anar BAGHİROV	Azerbaycan Cumhuriyeti Barolar Birliği Başkanlık Divanı	The Constitutional Regulation of the Right to Free Legal Aid in the Republic of Azerbaijan and in Foreign Countries: Quality and Efficiency Aspects	İngilizce (Çevrimiçi)
12.30-12.45	Doktorant Madina SHOİNZHANOVA / Altyn ZHEXENBİNA	Al-Farabi Kazak Ulusal Üniversitesi / Al-Farabi Kazak Ulusal Üniversitesi	Problems and Relevance of Artificial Intelligence in Education	Kazakça
12.45-14.30	Öğle Arası			

7. OTURUM- MALAZGİRT KONFERANS SALONU				
OTURUM BAŞKANI: Danıştay Üyesi Doç. Dr. Gürsel ÖZKAN				
14.30-14.45	Dr. Öğr. Üyesi Özgür TEMİZ	Atatürk Üniversitesi	Avrupa ve Türkiye'de İdarenin Kullanacağı Yüz Tanıma Teknolojilerine İlişkin Hukuki Sorunlar	Türkçe (Çevrimiçi)
14.45-15.00	Arş. Gör. Tevfik Can İNAN	Uluslararası Vizyon Üniversitesi	Yapay Zekanın Jeopolitik Bağlamda Türkiye Cumhuriyeti Hukukuna Etkileri	Türkçe
15.00-15.15	Arş. Gör. Mehpere ÇAPTUĞ DİLEK	Dokuz Eylül Üniversitesi	Avrupa Birliği İdare Hukukunda Yapay Zekanın Regülasyonu	Türkçe (Çevrimiçi)
15.15-15.30	Arş. Gör. Melike Sevim AYNURAL	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Sınır Ötesi Birlikte Çalışabilirlik Mümkün Mü?	Türkçe
15.30-15.45	Arş. Gör. Muhammedali AKTAŞ	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi	Dijital Meydan Okumalarla Mücadelede Hukuki Popülizme Düşmek: AB Digital Market Act Örneği	Türkçe
15.45-16.00	Ara			

8. OTURUM – GELİBOLU KONFERANS SALONU				
OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Zehra ODYAKMAZ				
14.30-14.45	Dr. Öğr. Üyesi Nurhan YAPRAK	İstanbul Ticaret Üniversitesi	Kamu Hizmetinin Değişkenlik İlkesi Çerçevesinde Belediyelerin Yeni Teknoloji Uygulamaları	Türkçe
14.45-15.00	Dr. Öğr. Üyesi Aynur HASOĞLU / Av. Zeynep ŞEKER	Erciyes Üniversitesi / Erciyes Üniversitesi	İdarenin Teletıp Uygulamalarının Pandemi Boyutuyla İncelenmesi	Türkçe
15.00-15.15	Arş. Gör. Dr. Ezgi PALAS DAĞLI	Dokuz Eylül Üniversitesi	Sağlık Hizmetlerinin Sunumunda Dijital Yöntemler: Uzaktan Sağlık Hizmeti Sunumu	Türkçe (Çevrimiçi)
15.15-15.30	Arş. Gör. Ali Fuat GEYİK	İnönü Üniversitesi	Blokzincir Teknolojisinin Eğitim Kamu Hizmetinde Kullanılması	Türkçe
15.30-16.00	Ara			

9. OTURUM- MALAZGİRT KONFERANS SALONU				
OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Nurhan YAPRAK				
16.00-16.15	Prof. Dr. Burçin BOZDANOĞLU / Arş. Gör. Ayşegül YÜCEL	Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi	Yapay Zekâ Kullanımında Şeffaflık İlkesini Sağlamak: Vergi Yönetimi Açısından Bir Değerlendirme	Türkçe (Çevrimiçi)
16.15-16.30	Dr. Öğr. Üyesi Arzu LALOĞLU	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	Bilişim Sistemlerinin Vergi Hukuku Defter, Kayıt ve Belge Düzeni ile Bu Bağlamda Vergi Suç ve Kabahatlerine Etkileri	Türkçe
16.30-16.45	Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Ali AYDIN	İstanbul Aydın Üniversitesi	Çevrimiçi Ticarete Rekabet Hukukuna Aykırı Algoritma ve Yapay Zeka Uygulamaları ile Fiyatlandırmaları	Türkçe

16.45-17.00	Dr. Öğr. Üyesi Elif Banu VARLI	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	E-Pazaryerlerinde Veri Toplama Uygulamalarının Rekabet Hukuku Perspektifinden Değerlendirilmesi: Türkiye ve Avrupa Birliği Örnekleri	Türkçe (Çevrimiçi)
-------------	--------------------------------	---------------------------------------	--	--------------------

10. OTURUM- GELİBOLU KONFERANS SALONU				
OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Cemil Memduh ŞİRİN				
16.00-16.15	Öğr. Gör. Koigeldiyeva ZAUESH / Zhiyenbay ASYL	M. Kh. Dulaty Taraz Bölge Üniversitesi / L.N. Gumilyov Avrasya Ulusal Üniversitesi	Peculiarities of Writing The Legal Title in "Ak Zhol" Newspaper	Kazakça
16.15-16.30	Öğr. Gör. Aykut PURDE / Arş. Gör. Emre SOYER	Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi / Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi	Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı Kapsamında Yatırımcıların Desteklemesi	Türkçe
16.30-16.45	Doktorant Akbar ALİYEV	Azerbaycan Cumhuriyeti Fikri Mülkiyet Ajansı	Artificial Intelligence as New Trend in Intellectual Property Relations	İngilizce
16.45-17.00	Doktorant Zeynab QƏNBƏROVA	Bakü Devlet Üniversitesi	Features of Conducting Administrative Court Proceedings Electronically in Azerbaijan: A Comparative Review	Azerbaycan Türkçesi

17.00-17.15	KAPANIŞ KONUŞMASI (MALAZGİRT SALONU)			
	Prof. Dr. Aydın GÜLAN			
	3. GÜN			
	18 Mayıs 2024			
10.00-14.00	Balıkesir İli Kültür Gezisi			
14.00	Balıkesir'e Dönüş ve Ayrılış			

SYMPOSIUM PROGRAM

DAY 1
(May 16, 2024)

09:30 - 10:00	REGISTRATION
10:00 - 11:15	<p>OF THE SYMPOSIUM (MALAZGIRT HALL) Assoc. Prof. Dr. Zaur ALIYEV - Dean of the Law Faculty of Baku State University</p> <p>Prof. Dr. Rahmi Deniz ÖZBAY - Vice Rector V. of Istanbul Ticaret University Prof. Dr. Tolkın Zakiroviç TEŞABAYEV - Rector of Tashkent Financial Institute</p> <p>Prof. Dr. Yücel OĞURLU - Rector of Balıkesir University Ahmet AKIN - Mayor of Balıkesir Metropolitan Municipality İsmail USTAOĞLU - Governor of Balıkesir</p>
11:15 - 11:30	Break

SESSION 1 – MALAZGIRT HALL				
MODERATOR: Prof. Dr. Aydın GÜLAN				
11.30-11.45	Assoc. Prof. Dr. Akhmedova Mehrinigor BAHODİNOVRA / Khaydaralieva MEKHRANGİZ	Bukhara State University	The Controversial Element of Artificial Intelligence in Contemporary Uzbekistan	English
11.45-12.00	Assoc. Prof. Dr. Murat Buğra TAHTALI	İnönü University	The Falture of the Public Office Entered Using the “Deep Fake” Application	Turkish
12.00-12.15	Asst. Prof. Dr. Ömer Faruk EROL	İbn Haldun University	The Effect of Artificial Intelligence on the Formation of the Will of the Administration: Algorithmic Administrative Act	Turkish
12.15-12.30	Asst. Prof. Dr. Ezgi AVCIOĞLU AKSOY	Manisa Celal Bayar University	Principles of Administrative Procedure Regarding Automated Administrative Decisions in Comparative Law	Turkish (Online)
12.30-13.30	Lunch Break			

SESSION 2 – GELİBOLU HALL				
MODERATOR: Prof. Dr. Amir ALİYEV				
11.30-11.45	Assoc. Prof. Dr. Makpal JEKEBAYEVA / Ayazhan KUDAİBERGEN	Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages / Kazakh National University	Fields of Application of Artificial Intelligence	Kazakh
11.45-12.00	Dr. Abulkairova Botagoz TEMİRBULATOVNA	Satbayev University	Topical Issues of Application of Artificial Intelligence in Administrative Law	Kazakh
12.00-12.15	Dr. Meiramkul ISSAYEVA	Institute of Philosophy, Political Science and Religion Studies, Centre for Political Studies	Legal Aspects of the Use of Artificial Intelligence in Information Society Conditions	Turkish (Online)
12.15-12.30	Res. Asst. Elif BAYDEMİR	Ankara Hacı Bayram Veli University	The Impact of Artificial Intelligence on the Administrative Organization: Institutional Transformation	Turkish (Online)
12.30-13.30	Lunch Break			

SESSION 3 – MALAZGİRT HALL				
MODERATOR: Prof. Dr. Tekin AKILLIOĞLU				
13.30-13.45	Prof. Dr. Yücel OĞURLU	Balıkesir University	Artificial Intelligence Applications in Courts With Examples From the World: Objectives and Current Situation Detection	Turkish
13.45-14.00	Assoc. Prof. Dr. Mehmet GÜNEŞ	Ufuk University	Use of Artificial Intelligence in Full Remedy Actions	Turkish (Online)
14.00-14.15	Asst. Prof. Dr. Ergün DİLAVEROĞLU	İstanbul Medipol University	An Evaluation on the Responsibility of Administrations Using Artificial Intelligence Systems for the Actions and Transactions of These Systems	Turkish

14.15-14.30	Break
-------------	--------------

SESSION 4 – GELİBOLU HALL				
MODERATOR: Prof. Dr. Turan YILDIRIM				
13.30-13.45	Dr. Hakim AZİZOV / Mammadli Lala FİRDOVSI	Academy of the State Customs Committee of the Republic of Azerbaijan	The Role of Artificial Intelligence in the Resolution of Administrative Disputes	Azerbaijan Turkish (Online)
13.45-14.00	Asst. Prof. Dr. Azer Ebru MUTLU	İnönü University	Use of Artificial Intelligence in Earthquake and Responsibility of the Administration	Turkish
14.00-14.15	Asst. Prof. Dr. Cemal BAŞAR	İzmir Kâtip Çelebi University	Use of Electronic Evidence as a Tool of Proof in Administrative Jurisdiction	Turkish (Online)
14.15-14.30	Break			

SESSION 5 – MALAZGİRT HALL				
MODERATOR: Prof. Dr. Nur KAMAN				
14.30-14.45	Assoc. Prof. Dr. Zhanna SHAYAKHMETOVA / Lect. Bela TAZHGARİNA	Atyrau University / Atyrau University	Elements of Artificial Intelligence: Trends and Perspectives	Kazakh
14.45-15.00	Asst. Prof. Dr. Bahadır APAYDIN	Maltepe University	Use of Artificial Intelligence in the Administration's Public Enforcement Activities: an Evaluation Through Artificial Intelligence Cameras	Turkish (Online)
15.00-15.15	Asst. Prof. Dr. Dursun ÇELİK	Süleyman Demirel University	Fully Automated Administrative Acts	Turkish
15.15-15.45	Break			

SESSION 6 – GELİBOLU HALL				
MODERATOR: Prof. Dr. Yücel OĞURLU				
14.30-14.45	Assoc. Prof. Dr. Bexruz Sobirovich TURDIYEV	Bukhara State University	Legal Bases of Using Artificial Intelligence Technologies in Uzbekistan	English
14.45-15.00	Assoc. Prof. Dr. Saurokova Ainura KANALBAEVNA / Zeynep KAİRATOVNA	Kazakh National Agrarian Research University/ Kazakh National Agrarian Research University	The Impact of Artificial Intelligence on the Administrative and Legal Sphere: Threats and Prospects	Kazakh
15.00-15.15	Asst. Prof. Dr. Ayşe Almila TANRIVERDİ / Advt. Necmiye Merve ŞAHİN	Gaziantep University / Gaziantep Bar	Analyzing the Functional Results of the Elements of Administrative Action Through an Artificial Intelligence Application	Turkish (Online)
15.15.-15.30	Res. Asst. Dr. Pınar ÖZTABAN	Dokuz Eylül University	Authorization Procedure for Electronic Communications Services According to Law No. 5809 On Electronic Communications	Turkish (Online)
15.30-15.45	Break			

SESSION 7 – MALAZGİRT HALL				
MODERATOR: Prof. Dr. Halil KALABALIK				
15.45-16.00	Asst. Prof. Dr. S. Abdullah AKKOYUNLU / Res. Asst. Ahmet Töresin ODLUYURT	Erzincan Binali Yıldırım University	Looking at the 'Social Credit System' from the Perspective of Informatics and the Activities of the Administration	Turkish
16.00.16.15	Asst. Prof. Dr. Onur KAPLAN	Yaşar University	The Effects And Limits Of Digital Transformation In Administrative Law Enforcement Activities: Does Two Plus Two Make Five?	Turkish

16.15-16.30	Asst. Prof. Dr.Akın KARATAY	İstanbul Yeni Yüzyıl University	Preventive Policing and Digital Trans- formation	Turkish (Online)
16.30-16.45	Res. Asst. Sena KONTOĞLU / Res. Asst. Sümeyye ŞİMŞEK	Ankara Sosyal Bilimler Univer- sity / Muğla Sıtkı Koçman Univer- sity	Use of Artificial Intelligence by Law Enforcement: A Review of the Case of Real-Time Remote Biometric Identifica- tion Systems	Turkish (Online)

17.00-17.30	Lecturer Aykut Purde / Tekirdağ Namık Kemal University: Using Academic Technologies and Artificial Intelligence in the Law Academy			
-------------	--	--	--	--

DAY 2 (May 17, 2024)				
SESSION 1 – MALAZGİRT HALL MODERATOR: Doç. Dr. Ganizhemal İMANKYZİ				
09.30-09.45	Prof. Dr. Auelgazina TOLKYN / PhD Candi- date Mamyrbekov NURMUHAMED	Abai Kazakh National Pedago- gical University / Abai Kazakh National Pedago- gical University	Development of New Technologies - Deve- lopment of Political Technologies	Kazakh (Online)
09.45-10.00	Assoc. Prof. Dr. Nurlan BAĠGABYLOV / Lect. Issakhova GULAZĠYA / Lect. Dinara DOSMURZAYEVA	L.N.Gumilyov Eurasian National University / L.N.Gumilyov Eurasian National University / L.N.Gumilyov Eurasian National University	Law Aspects of Digital Transforma- tion in Higher Educa- tional Institutions Kazakhstan	Kazakh
10.00-10-15	Assoc. Prof. Dr. Dilfuza Kakhramonovna SAYFĠLLAEVA	Bukhara State University	Digitalization Pro- cesses in the Repub- lic of Uzbekistan	English
10.15-10.45	Break			

SESSION 2 – GELİBOLU HALL				
MODERATOR: Asst. Prof. Dr. Kamala VALİYEVA				
09.30-09.45	Assoc. Prof. Dr. Emir MEHMEDOVIĆ / PhD Candidate Faris GODINJAK	University of Sarajevo / Ministry of Foreign Trade and Economic Relations of Bosnia and Herzegovina	Digitalization of Public Administration Operations - An Example of Electronic Application and Processing of Indirect Taxes in Bosnia and Herzegovina	English (Online)
09.45-10.00	Lect. Elnur Akif HUMBATOV	Baku State University	The Problem of Nomophobia, Netlessphobia and FoMO in the Digital Age and Their Solutions	English (Online)
10.00-10.15	PhD Candidate Mery MURATOVA	L.N.Gumilyov Eurasian National University	Strengthening Interaction Between Citizens and The Parliament of Kazakhstan: the Role of Digital Technologies in the Democratic Process	Turkish (Online)
10.15-10.30	Kumarbek AIZADA	Narxoz University	Digital Technologies in Public Administration: Prospects, Challenges and Cybersecurity Strategies	Russian (Online)
10.30-10.45	Break			

SESSION 3 – MALAZGİRT HALL				
MODERATOR: Prof. Dr. Selami DEMİRKOL				
10.45-11.00	Prof. Dr. Oğuz SANCAKDAR / Asst. Prof. Dr. Serkan SEYHAN	Dokuz Eylül University / İstanbul Kültür University	A Model Proposal for the Administrative Regulation of Artificial Intelligence Technologies	Turkish (Online)
11.00-11.15	Assoc. Prof. Dr. Aigarinova Gulnar TULEUKHADİROVNA / Lect. Rasheva Gulnur KOİSHYNOVNA	Al-Farabi Kazakh National University / Al-Farabi Kazakh National University	Current Issues of Legal Regulation of the Application of Artificial Intelligence in the Field of Environmental Protection	Kazakh (In-person - Online)
11.15-	PhD Candidate Da-	Kazakh National	Reflection of Legal	Kazakh

11.30	uyrzhan TULEBAYEV	Pedagogical University	Norms of Language in Administrative Law, in the Legislative System	(Online)
11.30-11.45	Break			

SESSION 4 – GELİBOLU HALL				
MODERATOR: Assoc. Prof. Dr. Zaur ALIYEV				
10.45-11.00	Prof. Dr. Amir Ibrahim ALIYEV / Prof. Dr. Turgay Imangulu HUSEYNOV / Prof. Dr. Gulnaz Aydin RZAYEVA	Academy of the Union of Bar Associations of the Republic of Azerbaijan / Baku State University	Internet Access: Principle or Digital Right	İngilizce
11.00-11.15	Assoc. Prof. Dr. Azhynyrina Dinara AZHYNYROVNA	Kazakh National Agrarian Research University	Protecting The Rights of Citizens in the Digital Age: Perspectives of Artificial Intelligence in Administrative Law	Kazakh
11.15-11.30	Asst. Prof. Dr. Seyithan KAYA	Bahkesir University	Legitimate Limits of the Intervention of the Administration in Fundamental Rights and Freedoms By Using Artificial Intelligence Tools in the Field of Law Enforcement	Turkish
11.30-11.45	Break			

SESSION 5 – MALAZGİRT HALL				
MODERATOR: Prof. Dr. Mustafa AVCI				
11.45-12.00	Assoc. Prof. Dr. Abil-kassymov YEGEMBERDİ / PhD Candidate Galym MALİK	Kazakh National Agrarian Research University / Abai Kazakh National Pedagogical Uni- versity	Information Security of Kazakhstan Mo- dern Reales	English (Online - In Person)
12.00-12.15	Asst. Prof. Dr. Güven SÜSLÜ	Yaşar University	A Scenario for Arti- ficial Intelligence Technology in Tur- key: Conducting Archive Research and Security Investi- gations	Turkish
12.15-12.30	Res. Asst. Bedriye Bil- kay ÖZBEK / Nursena ŞAHİN	Ankara Sosyal Bilimler Univer- sity	Assessment of e- Devlet Applications in Terms of Data Security	Turkish (Online)
12.30-12.45	PhD Candidate Sena KARADUMAN İŞLEK	İstanbul Univer- sity	The Evaluation of the Use of Artificial Intelligence in Public Services in Terms of Personal Data Protec- tion Law	Turkish
12.45-13.00	PhD Candidate Uğur Cem TÜRKER	Ankara Hacı Bayram Veli University	Information Security and Responsibility of the Administration	Turkish (Online)
13.00-14.30	Lunch Break			

SESSION 6 – GELİBOLU HALL				
MODERATOR: Assoc. Prof. Dr. Cenk Yaşar ŞAHİN				
11.45-12.00	Lecturer Aykut PURDE / Res. Asst. Cihan YAYLAK	Tekirdağ Namık Kemal University / Kırklareli Uni- versity	Whistleblowing as a Means of Enabling Access to Environ- mental Information	Turkish
12.00-12.15	Dr. Hakim AZİZOZ	Academy of the State Customs Committee of the Republic of Azer- baijan	The Role of Artificial Intelligence and Cyber Security in Customs Activity Field	Turkish (Online)

12.15-12.30	Dr. Anar BAGHIROV	Presidium of the Union of Bar Associations of the Republic of Azerbaijan	The Constitutional Regulation of the Right to Free Legal Aid in the Republic of Azerbaijan and in Foreign Countries: Quality and Efficiency Aspects	English (Online)
12.30-12.45	PhD Candidate Madina SHOINZHANOVA / Altyn ZHEXENBINA	Al-Farabi Kazakh National University / Al-Farabi Kazakh National University	Problems and Relevance of Artificial Intelligence in Education	Kazakh
12.45-14.30	Lunch Break			

SESSION 7- MALAZGIRT HALL				
MODERATOR: Member of the Council of State, Assoc. Prof. Dr. Gürsel ÖZKAN				
14.30-14.45	Asst. Prof. Dr. Özgür TEMİZ	Atatürk University	Legal Issues Regarding Facial Recognition Technologies to Be Used by the Administration in Europe and Turkey	Turkish (Online)
14.45-15.00	Res. Asst. Tefrik Can İNAN	International Vision University	Effects of Artificial Intelligence on the Law of the Republic of Turkey in a Geopolitical Context	Turkish
15.00-15.15	Res. Asst. Mehpare ÇAPTUĞ DİLEK	Dokuz Eylül University	Regulation of Artificial Intelligence in European Union Administrative Law	Turkish (Online)
15.15-15.30	Res. Asst. Melike Sevim AYNURAL	Bolu Abant İzzet Baysal University	Is Cross-Border Interoperability Possible?	Turkish
15.30-15.45	Res. Asst. Muhammedali AKTAŞ	Fatih Sultan Mehmet Vakıf University	Falling into Legal Populism in Combating Digital Challenges: The Example of the EU Digital Market Act	Turkish
15.45-16.00	Break			

SESSION 8 – GELİBOLU HALL				
MODERATOR: Prof. Dr. Zehra ODYAKMAZ				
14.30-14.45	Asst. Prof. Dr. Nurhan YAPRAK	İstanbul Ticaret University	New Technology Applications of Municipalities within the Framework of the Variability Principle of Public Service	Turkish
14.45-15.00	Asst. Prof. Dr. Aynur HASOĞLU / Advt. Zeynep ŞEKER	Erciyes University / Erciyes University	Review of the Administration's Telemedicine Applications with the Dimension of the Pandemic	Turkish
15.00-15.15	Res. Asst. Dr. Ezgi PALAS DAĞLI	Dokuz Eylül University	Digital Methods in Healthcare Service Provision: Remote Healthcare Service Provision	Turkish (Online)
15.15-15.30	Res. Asst. Ali Fuat GEYİK	İnönü University	Usage of Blockchain Technology in Education as a Public Service	Turkish
15.30-16.00	Break			
SESSION 9- MALAZGİRT HALL				
MODERATOR: Asst. Prof. Dr. Nurhan YAPRAK				
16.00-16.15	Prof. Dr. Burçin BOZDANOĞLU / Res. Asst. Ayşegül YÜCEL	Bandırma Onyedi Eylül University	Ensuring the Principle of Transparency in the Use of Artificial Intelligence: an Evaluation in Terms of Tax Management	Turkish (Online)
16.15-16.30	Asst. Prof. Dr. Arzu LALOĞLU	Erzincan Binali Yıldırım University	The Effects of Informatics on Tax Law Book, Record and Document Order and Tax Crimes and Misdemeanours in This Context	Turkish
16.30-16.45	Asst. Prof. Dr. Muhammed Ali AYDIN	İstanbul Aydın University	Anti-Competitive Algorithm and Artificial Intelligence Applications and Pricing in Online Trading	Turkish

16.45-17.00	Asst. Prof. Dr. Elif Banu VARLI	Erzincan Binali Yıldırım University	Evaluating Data Collection Practices on E-Commerce Platforms from a Competition Law Perspective: Examples from Türkiye and the European Union	Turkish (Online)
-------------	---------------------------------	-------------------------------------	---	------------------

SESSION 10 - GELİBOLU HALL				
MODERATOR: Asst. Prof. Dr. Cemil Memduh ŞİRİN				
16.00-16.15	Lecturer Koigeldiyeva ZAUESH / Zhiyenbay ASYL	M. Kh. Dulaty Taraz Regional University / L.N. Gumilyov Eurasian National University	Peculiarities of Writing The Legal Title in "Ak Zhol" Newspaper	Kazakh
16.15-16.30	Lecturer Aykut PURDE / Res. Assist. Emre SOYER	Tekirdağ Namık Kemal University / Fatih Sultan Mehmet Vakıf University	Support of Investors Within the Scope of Technology-Oriented Industrial Move Programme	Turkish
16.30-16.45	PhD Candidate Akbar ALİYEV	Intellectual Property Agency of the Republic of Azerbaijan	Artificial Intelligence as New Trend in Intellectual Property Relations	English
16.45-17.00	PhD Candidate Zeynab QƏNBƏROVA	Baku State University	Features of Conducting Administrative Court Proceedings Electronically in Azerbaijan: A Comparative Review	Azerbaijan Turkish

17.00-17.15	CLOSING SPEECH (MALAZGİRT HALL)			
	Prof. Dr. Aydın GÜLAN			
DAY 3				
May 18, 2024				
10.00-14.00	Culture Trip to Balıkesir Province			
14.00	Return to Balıkesir and Departure			

ӘКІМШІЛІК ҚҰҚЫҚТА ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІ ҚОЛДАНУДЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ*

Абулкаирова Ботагоз ТЕМИРБУЛАТОВНА**

Мақалада Қазақстан елінде жасанды интеллекттің құқықтық тұстары мен аспектілері кеңінен сөз етілді. Атап айтсақ, мақалада жасанды интеллект авторлық түсініктемесі мен қатысушылардың құқықтары қарастырылады. Қазақстандық құқық ғылымында жасанды интеллектті құқықтық сипаты тұрғысынан реттеудің қазіргі уақыттағы ғылыми тұрғыда әзірленуінің жеткіліксіздігін көруімізге болады. Жасанды интеллекттен туындайтын проблемалы тұстарды жан-жақты реттейтін БҰҰ деңгейінде қабылданған жалпы ережелерді қамтитын көпжақты халықаралық келісімдер де жоқтың қасы екендігін де айтпасақ болмайды. Мақалада шет елдердің қарастырылып отырған мәселені әкімшілік тұрғыдан реттеу тәжірибесіне де үлкен зейін қойылды. Әкімшілік құқықтың объектісі, сонымен қатар, оның субъектісі тұрғысынан жасанды интеллекттің орны мен рөлі, ерекшеліктері сөз етілгенін айту қажет. Мақалада жасанды интеллектіге авторлық түсініктеме беруге әрекеттер жасалынғанын байқаймыз. Автор қарастырылып отырған салада нормативтік құжаттарды жетілдірумен қатар, әкімшілік іс шеңберінде жасанды интеллектті тиімді іске асыру жолдарымен қатар, нәтижесінде туындауы мүмкін салдарды ескеруіміздің қажеттілігін сөз етті.

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** Қ.И. Сәтбаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті, b.abulkairova@mail.ru, ORCID 0000-0001-6664-5221.

Қорытындыда қарастырылып отырған мәселенің әкімшілік юрисдикция шеңберіндегі салалық қызметке қатысу мүмкіндігіне, шарттарына тиісті құқықтық баға беріледі. Қазіргі таңдағы жасанды интеллекттің когнитивтік көрінісі, сипаты оған құқықтың даулы мәселелерін қарау мен шешуде адвокаттың, заң саласы қызметкерлерінің ойлау процестері мен мүмкіндіктерін тиісті деңгейде қайталауға мүмкіндік беретін дәрежеде емес екендігін атап кетуге болады. Осы орайда, бізбен қарастырылған жасанды интеллект негізінен алғанда, заңгерлік қызметтерді тиісті түрде көрсетумен қатар, олардың сапасы мен тиімділігін арттыруға өз септігін тигізетін әрине, құқық саласы мамандарының қызметіндегі таптырмас, баға жетпес технологиялық «көмекшісі» болуға лайық сипатқа ие деп айта аламыз.

Кілтсөздер: Жасанды интеллект, роботтар, жасанды интеллектті құқықтық реттеу, халықаралық реттеу, технология.

TOPICAL ISSUES OF APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN ADMINISTRATIVE LAW***

Dr. Abulkairova Botagoz TEMIRBULATOVNA****

The article detailed the legal aspects and aspects of artificial intelligence in Kazakhstan. In particular, the article considers the author's explanation of artificial intelligence, the rights of participants. In the science of law, we observe insufficient scientific development of regulation of artificial intelligence from the point of view of its legal nature. Close attention is also paid to the practice of administrative regulation of the problem under consideration by foreign countries. It should be noted that from the point of view of the object of

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Satbayev University, b.abulkairova@mail.ru, ORCID 0000-0001-6664-5221.

administrative law, as well as its subject, we are talking about the place and role, features of artificial intelligence. Note that the article attempts authorial commentary on artificial intelligence. The author emphasised the need, along with the improvement of normative documents in the area under consideration, to take into account the possible consequences that may arise as a result.

The conclusion gives an appropriate legal assessment of the possibility, conditions of participation of the considered issue in the sectoral activity within the framework of administrative jurisdiction. It can be noted that the cognitive picture, the nature of modern artificial intelligence is not to the extent that it allows to adequately reproduce the thought processes and capabilities of the lawyer, workers of the legal sphere when considering and solving controversial issues of law. This intelligence, in addition to the proper provision of legal services, is an indispensable technological "assistant" in the activities of specialists in the field of law, contributing to the improvement of their quality.

Keywords: Artificial intelligence, robots, legal regulation of artificial intelligence, international regulation, technology.

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS NEW TREND IN INTELLECTUAL PROPERTY RELATIONS*

Akbar ALIYEV**

As a result of the rapid development of science and technology, rapid changes in information technology and the application of new IT tools have caused radical changes in many different social relations. Wide use of artificial intelligence in various spheres has led to changes in legal relations. However, it is impossible to find answers to all the questions that arise in modern legal relations with the existing and traditional legal theory approaches. It should be taken into account that the legal relations in which artificial intelligence is a participant are so developed that in practice there are even cases where artificial intelligence acquires citizenship and participates as a direct subject of legal relations.

Intellectual property legal relations have become one of the main categories of legal relations in society today. The rapid development of artificial intelligence has also led to the change and development of intellectual property rights. First of all, artificial intelligence itself is the result of human's creative activity. Therefore, in the context of intellectual property legal relations, the clarification of its legal protection conditions has become one of the most important issues. In addition, artificial intelligence has changed its place and role in the context of intellectual property law. So, artificial intelligence systems, which

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** Intellectual Property Agency of the Republic of Azerbaijan,
akbar.e.aliyev@gmail.com, ORCID 0000-0003- 0680-3659.

are developing day by day, have become one of the tools that create creative objects today.

The study is devoted to the place of artificial intelligence in intellectual property legal relations. The issues of whether artificial intelligence is the object or subject of intellectual property law have been investigated. The conducted research is specifically focused on the assessment of artificial intelligence both as a legal mechanism of protection as an object of intellectual property legal relations, and as a subject.

Keywords: Intellectual property, artificial intelligence, creative activity of artificial intelligence, digital society, protection of IP rights, copyright, industrial property.

THE CONTROVERSIAL ELEMENTS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN CONTEMPORARY UZBEKISTAN*

Assoc. Prof. Dr. Akhmedova Mehrinigor BAHODIROVNA** -
Khaydaralieva MEKHRANGIZ***

Artificial intelligence (AI) has become a controversial topic in modern society, including in Uzbekistan. This article aims to explore the various dimensions of this controversy. As of the current date in 2024, Uzbekistan, like many other countries, is facing a range of controversial elements related to the adoption and use of artificial intelligence. In recent years, Uzbekistan has faced a growing interest in AI and its potential to drive economic growth, improve public services, and foster innovation. However, this technological advancement has also brought concerns and debates about its societal impact, ethical implications, and the future of working society. This abstract will delve into the positive and negative aspects of AI in Uzbekistan, discussing how it has the potential to revolutionize industries, enhance efficiency and the standard of living. On the other hand, it will also address the fears of widespread unemployment due to automation, ethical dilemmas of AI-driven decision-making, and the potential for societal inequalities to be increased. Privacy concerns emerge as a primary focal point, as the utilization of AI-driven tools such as facial recognition systems and data analytics raises questions about the safeguarding of personal data and

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** Bukhara State University, mexrisha82@mail.ru, ORCID 0000-0003-1198-0326.

*** Bukhara State University, khaydaraliyevamehrangiza@gmail.com, ORCID 0009-0009-1728-1893.

privacy rights. Furthermore, ethical considerations come to the fore, with debates centering on topics like bias, discrimination, and accountability in AI decision-making processes. In the evolving educational environment of Uzbekistan, the emergence of artificial intelligence (AI) has become a significant factor. There is an increasing imperative to incorporate AI-focused learning into the educational syllabus across different education levels, guaranteeing that upcoming generations are furnished with the expertise and competencies essential to adapt to the contemporary changes in a digitally revolutionized society. Addressing these controversial elements of AI in Uzbekistan requires a comprehensive approach that involves collaboration among government entities, industry stakeholders, academic institutions, and civil society to ensure that AI technologies are developed and utilized in a manner that benefits society while upholding ethical standards and protecting fundamental rights.

Keywords: Artificial Intelligence (AI), ethical implication, AI-driven decision-making, AI-derived benefits, non-human related intelligence, tailored marketing strategies, genuine intellectual growth, labor market, surveillance technologies, plagiarism.

ÖNLEYİCİ İDARİ KOLLUK VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM*

Dr. Öğr. Üyesi Akın KARATAY**

Günümüz toplumlarında tehlike ve risklere karşı kamu düzenini sağlamakla görevli idari kolluğun aldığı *ex ante* tedbir ve işlemlerinin dijital teknolojiler üzerinden gerçekleştirilmeye başlaması idari kolluğu etkilemiş ve dönüştürmüştür. Söz konusu faaliyetlerin hukuki niteliğinin yeniden incelenmesi ve idarenin sorumluluğundaki yeni gelişmeler, idare hukukunda iki önemli husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmada dijital dönüşümün etkilediği önleyici kolluk faaliyetlerinin niteliği, önleyici idari kolluk faaliyetlerindeki değişim ve bilgi toplama sistemlerinin kullanılmasıyla temel hak ve güvenceler konusunda oluşacak ihlal ve müdahaleler idarenin demokratik yönetişimi boyutuyla ele alınacaktır.

İdarenin başvurduğu bilgi toplama, veri analizi üzerinden alınan sonuçlar ve tespitler doğrultusunda gerçekleştirdiği önleyici faaliyetlerin hukuki niteliği gelişmeler karşısında yeniden incelenmesi gerekmektedir.

Kamu hizmetlerinde önleme yaklaşımı sıkça tartışılmaktadır. Zarar ve suç oluşmadan idarenin harekete geçerek temel hak ve özgürlükleri garanti etmesi ve sınırlamanın asgari seviyede olması önleyici faaliyet ve tedbirlerin hukuki temelinin dijital dönüşüm bağlamında yeniden ele alınarak uluslararası ve diğer gelişmeler açısından incelenmesi gerekmektedir.

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Yeni Yüzyıl Üniversitesi, akin.karatay@yeniuyuzyl.edu.tr, ORCID 0000-0002-3713-5633.

İdarenin ve kolluğun kişilerin çeşitli verilerini toplaması, depolaması ve algoritmik analize tabi tutarak çeşitli faaliyetlerde bulunmadan önce veri ve çeşitli teknolojileri kullandığını bildirmesi demokratik idarenin gereğidir. Demokratik yönetim ilkelerine bağlı bir idare (şeffaf, hesapverebilir, açık ve iyi idare ilkelerini benimsemiş) ile oluşacak problemlere hukuki çözüm bulunabilecektir.

Mevzuatımızda idarenin önleme yetkisi düzenlenmiş ancak dijital teknolojilerin getirdiği yeni faaliyet alanlarında somut düzenleme yapılması gerekmektedir. Önleyici faaliyetlerin idari usul yasasıyla birlikte ele alınması uygulama açısından önemlidir. Türk Hukukunda Avrupa Birliği Hukukunda dijital dönüşüm konusundaki gelişmeler ile Avrupa Birliği Yapay Zeka Yasasının incelenmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: İdari kolluk, önleyici faaliyetler, dijital dönüşüm, demokratik yönetim, yapay zeka.

PREVENTIVE POLICING AND DIGITAL TRANSFORMATION^{***}

Asst. Prof. Dr. Akın KARATAY^{****}

In modern society, the administrative police confidently utilize digital technologies to proactively implement measures and effectively maintain public order against potential dangers and risks. This transformation of the administrative police raises important issues in administrative law, including the legal nature of these activities and new developments in the administration's responsibility. This study reliably discusses the nature of preventive law enforcement activities affected by the digital transformation, the change in preventive administrative law

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Istanbul Yeni Yüzyıl University, akin.karatay@yeniuyuzyl.edu.tr, ORCID 0000-0002-3713-5633.

enforcement activities, and the violations and interventions that will occur in terms of fundamental rights and guarantees with the use of information collection systems from the dimension of democratic governance of the administration.

The State authorities should reconsider the legal nature of the preventive measures taken in accordance with the results and findings obtained through the collection and analysis of information and data in the light of developments.

Prevention approach in public services is frequently discussed. The legal basis of preventive activities and measures, which guarantee fundamental rights and freedoms by the administration taking action before the occurrence of harm and crime, and minimizing the restriction, should be re-examined in the context of digital transformation and examined in terms of international and other developments.

Democratic governance recognizes the need for administration and law enforcement agencies to collect, store and algorithmically analyze various data of individuals and to inform them regarding the use of data and various technologies before carrying out various activities. An administration that adheres to the principles of democratic governance, such as transparency, accountability, openness, and good governance, can find legal solutions to the problems that arise.

Specific regulations are necessary in the new areas of activity brought about by digital technologies. with administrative procedure law during implementation. To ensure conformity with European Union law, Turkish law should take into account the developments of digital transformation in European Union law and the European Union Artificial Intelligence Law.

Keywords: Administrative law enforcement, preventive actions, digital transformation, democratic governance, artificial intelligence.

BLOKZİNCİR TEKNOLOJİSİNİN EĞİTİM KAMU HİZMETİNDE KULLANILMASI*

Arş. Gör. Ali Fuat GEYİK**

Blokzincir teknolojisi, son yıllarda popülerliği giderek artmakta olan teknolojilerden birisidir. Blokzincir teknolojisinin önemli uygulama alanlarından birisi de eğitimidir. Bir kamu hizmeti olan eğitimde bu teknolojinin kullanılması birçok avantajı bünyesinde barındırmaktadır. Blokzincir teknolojisi, öğrenci verilerinin güvenli bir şekilde saklanması ve paylaşılmasını sağlamakta, eğitim kuruluşları arasında işbirliği ve senkronizasyonu arttırmaktadır. Ayrıca blokzincir teknolojisi, diplomaların ve sertifikaların sahteciliğini engellemekte, yetkili kurum ve kuruluşların yolsuzluk ve sahtecilik yapmalarının önünü kapatmakta ve bu belgelerin doğruluğunu kanıtlamaktadır. Güvene ihtiyaç duymama özelliği sayesinde bu konularda tereddüt de barındırmamaktadır. Hem kamu hem de özel bütün eğitim birimlerinin aynı sistemde toplanması etkinliği son derece arttıracaktır. Kamu hizmetlerinin gereklerinden olan hızlı, verimli, uyumlu, uzmanlaşmış, denetlenebilir, şeffaf, güvenli, güvenilir olma gibi özellikleri bir bütün halinde sağlayacak bir sistem kurabilmek için de blokzincir teknolojisine ihtiyaç vardır. Bu teknolojinin eğitimin içeriğini de kapsayacak şekilde kullanılması bilgiye erişim hakkının yerine getirilmesinde, ölçme ve değerlendirme kriterlerinin şeffaf ve adil olmasında, fikri mülkiyet haklarının korunmasında, eğitim hizmetinde uzmanlığın ve etkinliğin ve verimliliğin artmasında, eşitliğin sağlanmasında, kayırmacılığın ve yolsuzluğun önlenmesinde anahtar bir rol oynamaktadır.

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** İnönü Üniversitesi, alifuat.geyik@inonu.edu.tr, ORCID 0000-0002-4007-9601.

Bu çalışmada genel olarak blokzincir teknolojisinin eğitim kamu hizmetinde kullanılmasının ne kadar faydalı olabileceği ve neden kullanılması gerektiği incelenecektir. Bu kapsamda hangi tür blokzincir teknolojilerinin daha uygun olacağı tartışılacaktır. Beraberinde bu avantajların karşısında duran olumsuzluklar ve genel sorun olan maliyetler analiz edilecek ve teknolojinin uygulama potansiyeli somutlaştırılmaya çalışılacaktır. Devletin eğitim hakkının gereğini yerine getirme yükümlülüğü kapsamında blokzincir teknolojisinin kullanılmasının bir yükümlülük olup olmadığı, dolayısıyla kullanılmamasından idarenin sorumluluğunun doğup doğmayacağı tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kamu hizmeti, eğitim, blokzincir, dağıtık defterler, idare hukuku.

USAGE OF BLOCKCHAIN TECHNOLOGY IN EDUCATION AS A PUBLIC SERVICE***

Res. Asst. Ali Fuat GEYİK****

Blockchain technology is one of the technologies that has been increasingly popular in recent years. One of the important application areas of blockchain technology is education. The use of this technology in education, which is a public service, encompasses many advantages. Blockchain technology ensures the secure storage and sharing of student data, increases collaboration and synchronization among educational institutions. Additionally, blockchain technology prevents the counterfeiting of diplomas and certificates, proving the authenticity of these documents. Its feature of not requiring trust also eliminates any doubts in these matters. Bringing together all public and private educational units in the same system will greatly increase efficiency. In order to

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** İnönü University, alifuat.geyik@inonu.edu.tr, ORCID 0000-0002-4007-9601.

establish a system that provides all the necessary features of public services such as speed, efficiency, compatibility, specialization, auditability, transparency, security, and reliability as a whole, there is a need for blockchain technology. Using this technology to include the content of education will play a key role in fulfilling the right to access information, ensuring transparency and fairness in measurement and evaluation criteria, protecting intellectual property rights, increasing expertise, effectiveness, and efficiency in educational services, ensuring equality, and preventing favouritism and corruption.

This study will examine how beneficial the use of blockchain technology in public education services can be and why it should be used. Within this scope, the types of blockchain technologies that would be more suitable will be discussed. In addition, the drawbacks standing against these advantages and the general problem of costs will be analysed, and efforts will be made to embody the implementation potential of the technology. The discussion will also include whether the use of blockchain technology is an obligation within the framework of the state's obligation to fulfil the right to education, and therefore, whether the administration will be liable for not using it.

Keywords: Public service, education, blockchain, distributed ledgers, administrative law.

INTERNET ACCESS: PRINCIPLE OR DIGITAL RIGHT*

Prof. Dr. Aliyev Amir IBRAHIM -**

Prof. Dr. Huseynov Turqay IMANGULU* -**

Prof. Dr. Rzayeva Gulnaz AYDIN****

The recognition of Internet access as a human right came after the UN declared in 2016 that "actions to intentionally prevent or disrupt the access or dissemination of information online violate international human rights law". Interpreted under various names in various sources, internet accessibility is important in ensuring freedom of expression. It should be noted with regret that the level of ensuring this right is not so encouraging for the experience of Azerbaijan. Internet access is not declared in the Constitution. Although the Law "On Telecommunications" establishes the right to freely choose an operator or provider, there are technical and organizational restrictions on citizens' access to subjects that provide better internet service. Thus, a person can only use the internet service that is technically available at his place of residence. This is an indication that the internet accessibility is not fully ensured.

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** Academy of the Bar Association of the Republic of Azerbaijan, al.amir.ib@mail.ru, ORCID 0000-0003-2702-0063.

*** UNESCO Department of "Human Rights and Information Law" of Baku State University, salmach@yandex.ru, ORCID 0000-0001-9366-1382.

**** UNESCO Department of "Human Rights and Information Law" of Baku State University, gulnazrzayeva@mail.ru, ORCID 0000-0001-5305-7113.

Internet access is a unique right because it cannot be reduced by any other right or freedom or is not covered by any other right. At the same time, this right is not a form of realization of other rights (for example, freedom of expression, freedom of assembly or freedom of information), although digitally enables access to these rights. Indeed, these rights can no longer be fully realized without access to the Internet in a global context.

We have strong reasons to accept the idea that free internet access is a human right. Because it is necessary to ensure a minimum decent life in the digital age. Internet access should be free of charge through tested means. In rich societies, internet access should be considered part of the social minimum. This means that everyone should have the right to an adequate Internet connection, just as all citizens in many advanced societies have the right to a telephone connection. Such legislation already exists in some countries (for example, Germany).

Keywords: Internet access, human rights, principle, network, digitalization, legal regulation.

THE CONSTITUTIONAL REGULATION OF THE RIGHT TO FREE LEGAL AID IN THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN AND IN FOREIGN COUNTRIES: QUALITY AND EFFICIENCY ASPECTS*

Dr. Anar BAGHIROV**

The main purpose of the article is to determine the constitutional legal regulation of the quality and efficiency of legal aid in the Republic of Azerbaijan, taking into account the experience of foreign countries. Taking into account the mentioned, the constitutional provisions of the Republic of Azerbaijan and other states in this direction are comparatively analyzed, which should be considered quite necessary in the direction of further improvement of the national legislation. Here, too, the analysis of the legislative experience of different states of the world was purposefully conducted. The general position formed is that despite the geographical location, different political structures and, accordingly, the constitutional history, all of them are determined by the constitutional guarantee that determines the idea of state care for the needy persons in the field of providing qualified legal assistance. This position should be considered fully justified from the point of view of ensuring human rights. The trend of strengthening this practice is being seriously observed.

It may be considered better and more efficient not to be limited to a specific type of legal aid and to take into account all types of legal services when regulating the constitutional right of everyone to free

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** Bar Association of the Republic of Azerbaijan, anar.baghirov@barassociation.az.

legal aid. The expression of the right considered in the Constitution in such a form proves that the legislative technique, which creates conditions for the effective functioning of the relevant legal relations, is at a high level. Since the provision of other rights and freedoms is closely related to the right to receive legal assistance, it should be considered appropriate to establish important norms in this field at the constitutional level in a comprehensive and broader form. So, it should be taken into account that the right to receive legal aid determines an important mechanism in the provision of other rights and freedoms, including in the human rights system, and finally has an important role in the formation of legal thinking, the formation of people's faith in the law, the rule of law, and the state as a whole. In addition, according to Article 12 of the Constitution of the Republic of Azerbaijan, the provision of human rights and freedoms, including the provision of a decent standard of living of the citizens of the Republic of Azerbaijan, is the supreme goal of the state. Then, one of the important places in the periodical reports of the states to the international control mechanisms is how to establish the mechanism of restoration of violated rights. The common position formed by international court precedents is that the right to receive legal assistance is the main element of the right to a fair trial, equality before the law and the court, the presumption of innocence, and the restoration of violated rights. The above-mentioned provisions require legal regulation in the form of adoption of constitutional legal and sectoral legislations.

Keywords: Free legal aid, international law, human rights, normative legal act, constitutional legal regulation, national legislation, comparative analysis.

PROBLEMS AND RELEVANCE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN EDUCATION*

Madina Shoinzhanova - Altyn Zhexenbina*****

Artificial intelligence (AI) represents both potential opportunities and current challenges for education. This abstract highlights the multifaceted landscape of the application of artificial intelligence in education, underscoring the key issues and relevance of this topic.

AI holds the promise of revolutionizing education by offering personalized learning experiences, enhancing learning outcomes, and optimizing administrative processes. However, its implementation is fraught with several challenges. One of the main issues is the presence of hidden biases in AI algorithms that can exacerbate inequalities in educational outcomes. Additionally, opacity and the lack of accountability in AI systems create obstacles to understanding and trusting algorithmic solutions. Concerns also arise regarding the impact of AI on teacher roles and employment, as automation threatens to replace human educators.

Despite these challenges, the relevance of the use of AI in education is undeniable. It has the potential to transform traditional educational models, making learning more accessible, interesting, and effective. Joint efforts are needed to fully exploit the advantages of AI in education. Developers, educators, and legislators must collaborate to ensure fairness, transparency, and the effective use of AI systems in the educational process.

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** Al-Farabi Kazakh National University, madina-mikka@mail.ru, ORCID 0000-0001-6639-6544.

*** Al-Farabi Kazakh National University, altyn.zhexenbina@gmail.com, ORCID 0009-0002-6044-7130.

Furthermore, integrating AI into education necessitates addressing ethical considerations. Ensuring data privacy and security, safeguarding against algorithmic bias, and fostering inclusivity are paramount. Moreover, fostering digital literacy among students and educators becomes essential in navigating the evolving landscape of AI-infused education.

In conclusion, while AI holds immense promise for revolutionizing education, its integration requires meticulous attention to challenges such as bias, transparency, and ethical considerations. By addressing these challenges through collaborative efforts, the potential of AI to enhance education can be fully realized.

Keywords: Artificial intelligence, education, personalized learning, inequality, transparency, accountability, teacher roles, automation, efficiency, collaboration.

БІЛІМ БЕРУ САЛАСЫНДАҒЫ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ

МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН ӨЗЕКТІЛІГІ****

Мадина Шоинжанова*** - Алтын Жексенбина*******

Білім беру саласындағы жасанды интеллекттің мәселелері мен өзектілігі атты мақалада қазіргі заманның озық технологияларын жетік пайдалану арқылы жетістікке жету мен оны орнымен пайдалабаған жағдайда болашақ жастарымызға тигізер әсері туралы және оның алдын алу жолдары, осы салада жазған шетелдік және отандық ғалымдардың еңбектері жан-жақты қарастырып, бір жүйеге келтіріліп тұжырымдама жасалынды.

Жасанды интеллектке деген жалпы қызығушылықты түсіндіру қиын емес, бұл жаңа технология адамдарға әртүрлі процестерді, әсіресе көп еңбекті қажет ететін және жалықтыратын

***** әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетін, madina-mikka@mail.ru, ORCID 0000-0001-6639-6544.

***** әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетін, altyn.zhexenbina@gmail.com, ORCID 0009-0002-6044-7130.

процестерді автоматтандыруға керемет мүмкіндіктерді ашады. Жасанды интеллекттің дамуы адамдардың өмірін жақсартуға, экономиканы дамытуға және елдің халықаралық аренадағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға жаңа жағдай тудырады. Қазақстан бұл саланы белсенді дамытуға, дарынды мамандарды тартуға және жасанды интеллект саласындағы инновацияларға Президентіміздің қолдауымен қолайлы жағдай жасауға мүмкіндік беріп отыр.

Кәзіргі таңда жасанды интеллект болмағанда біздің әлем барлық жағынан мүлдем басқаша көрінетін еді. Сондықтан оның болуы заман талабына сай өмір сүру сапасына үлкен әсерін тигізеді. Жасанды интеллект әрбір саланың және әрбір адамның болашағына әсер ететін негізгі күш болып табылады. Оның өсу қарқынын ескере отырып, ол болашақта технологиялық инноватор ретінде әрекет жасайтынын байқауға болады.

Мақалада сонымен қатар жасанды интеллекттің екінші жағы да қарастырылады, яғни білім беру барысында білім алушылар жоғары балл жинау үшін шаблондық эсселерді көшіріп алып, кітап оқудың орнына, жасанды интеллекті пайдалану арқылы оңай жолды іздеуі, білім алушылардың өз ойларының орнына жасанды интеллектені пайдалануы, ой өрістерін дамытуға ынталандырмауға әкеліп соқтыратыны туралы ой тарқатылады. Ақпараттың қазіргі қол жетімділігімен ақылдылық мағынасын жоғалтуға әкеп соқтыру қаупі де жоқ емес. Сондықтан болашағымыз жастарға ақпаратты түсінуге, зерделеуге, шығармашылықпен өңдеуге және сыни тұрғыдан бағалауға өзі еңбектенуі әлдеқайда маңызды екендігін жеткізе білген маңызды болатындығы туралы және қоғамға келтіретін оң және теріс ықпалдары туралы қорытынды жасайды.

Тірек сөздер: жасанды интеллект, инновация, жаңа технология, білім алушы, ақпарат, жасанды интеллектіні қоғамда пайдалануы.

ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ДАМУЫ – САЯСИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ДАМУЫ*

Проф.Др. Ауелгазина Толқын -
Докторант Мамырбеков Нурмухамед*****

Кез келген қоғамдық құрылымның саяси жағдайы елдегі интеллектуалдық және технологиялық тұрғыдан қамтамасыз етілуімен тығыз байланысты. Саяси технологияларды оңтайлы пайдалану қоғамдағы саяси тұрақтылықты сақтаудың және саяси жүйені дамытудың басты бағыты болып табылады. Қазіргі таңда батыстық саяси технологиялар тәжірибесін саяси жүйемізге сай дамытып, жергілікті жағдайға бейімдеу ерекше маңызды міндет болып есептеледі. Қазіргі кезде технология термині мемлекеттік құрылымдағы қоғамдық-саяси процестердің күрделенуіне байланысты тауар-өндіріс саласынан саяси іс-әрекет лексиконына еніп, айтарлықтай маңызға ие болды.

Саяси билік және оны жүзеге асыру тетіктері нақтылы тарихи жағдайларға сәйкес қалыптасып дамиды, өзгереді, кейбірі жойылады немесе жаңасы пайда болады. Бұл процесстер нақты тәсілдермен жүзеге асады, яғни, басқа сөзбен айтқанда, билікті іске асыру технологиясы саяси технология деп аталады.

Саяси құбылыстарды, саясаттың мәнін айқындауды, түрлі саяси іс-шараларды, тәжірибелік саяси қызметті жүзеге асыруда қолданылатын әдістер мен тәсілдердің жиынтығы түсінігін қамтитын саяси технологиялар ұғымын мақаламызда кеңінен ашуға тырыстық. Сонымен қатар мақалада, саяси технологиялардың түрлі көрсеткіштерге байланысты жіктелуі,

** Абай атындағы ҚазҰПУ, a.tolkyn@mail.ru, ORCID 0000-0002-7502-9938.

*** Абай атындағы ҚазҰПУ, nonya86@mail.ru, ORCID 0009-0005-9025-3347.

саяси технологиялардың қызмет объектісі, саяси процесстердегі ролі және саяси технологиялардың қызметіне әсер етуші негізгі факторлардың да маңыздылығы айқындалады.

Саяси технология көбіне қоғамның экономикалық құлдырау мен дағдарыстық жағдайдан арылған кезеңдерінде, саяси оқиғаларды басқаруға қатысатын арнайы саяси технолог мамандардың болуымен және қоғамда саяси сана мен руханилықтың үстемдік етуімен қызметі белсенді болады. Еліміздің қазіргі кезеңдегі даму үдерісіне саяси технологияларды оңтайлы әрі кешенді түрде қолдану үшін қоғамдағы саяси тұрақтылықты сақтау мен саяси жүйені сындарлы дамыту негізгі басымдылық берілетін бағыттардың бірі болуы тиіс. Осы мақсатта батыстық саяси технологиялардың тәжірибесін еліміздің менталитетіне, экономикамыздың даму деңгейіне сәйкес жергілікті жағдайға бейімдеп дамыту бағдарын айқындаған жөн деп ойлаймыз.

Кілттік сөздер: Жаңа технологиялар, саяси технологиялар, саяси процесс, саяси технология түрлері, қоғам.

DEVELOPMENT OF NEW TECHNOLOGIES - DEVELOPMENT OF POLITICAL TECHNOLOGIES****

Prof. Dr. Auelgazina Tolkyn*** - Mamyrbekov Nurmuhamed*******

The political situation of any social structure is closely related to the intellectual and technological provision of the country. Optimum use of political technologies is the main direction of maintaining political stability in society and development of the political system. Currently, it is considered a particularly important task to develop the experience of

***** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

***** Abai KazNPU, a.tolkyn@mail.ru, ORCID: 0000-0002-7502-9938.

***** Abai KazNPU, nonya86@mail.ru, ORCID: 0009-0005-9025-3347.

Western political technologies in accordance with our political system and adapt them to local conditions. Currently, the term technology has entered the lexicon of political activity from the sphere of commodity production due to the complexity of social and political processes in the state structure and has gained significant importance.

Political power and mechanisms of its implementation are formed and developed according to specific historical conditions, change, some disappear or new ones appear. These processes are carried out in specific ways, that is, in other words, the technology of exercising power is called political technology.

In our article, we tried to broadly reveal the concept of political technologies, which includes the concept of political phenomena, the definition of the meaning of politics, various political activities, the set of methods and approaches used in the implementation of practical political activities. In addition, the article describes the classification of political technologies according to various indicators, the object of political technologies, their role in political processes, and the importance of the main factors influencing the activity of political technologies.

Political technology often becomes active in the periods when the society is freed from the economic decline and crisis situation, with the presence of special political technologists involved in the management of political events, and with the dominance of political consciousness and spirituality in the society. In order to optimally and comprehensively apply political technologies to the current development process of the country, maintaining political stability in society and constructive development of the political system should be one of the main priorities. For this purpose, we think that it is necessary to determine the direction of development of Western political technologies by adapting them to the mentality of our country and the level of development of our economy.

Keywords: New technologies, political technologies, political process, types of political technologies, society.

BİLİŞİM SİSTEMLERİNİN VERGİ HUKUKU DEFTER, KAYIT VE BELGE DÜZENİ İLE BU BAĞLAMDA VERGİ SUÇ VE KABAHAHLERİNE ETKİLERİ*

Dr. Öğr. Üyesi Arzu LALOĞLU**

Bilişim sistemlerinin gelişmesi diğer hukuk dallarını etkilediği gibi vergi hukukunu da etkilemiş ve kâğıt ortamda tutulan defter kayıt ve belgelerin elektronik ortamda tutulması sağlanmıştır. Daha sonra ise bunların internet ortamında GİB'e bağlı bir sistemde tutulması sağlanmıştır. Önceleri mükelleflerin kullanımını açısından ihtiyari olan bu düzenlemeler gün geçtikte daha büyük bir mükellef kesimini kapsayacak şekilde zorunlu hale getirilmektedir. Daha sonra ise bazı mükelleflerin defter-beyan sistemi adı altında GİB'e bağlı bir sistemde defter tutmaları ve belgelerini bu defterlere göre düzenlemelerine yönelik zorunluluk getirilmiştir. Bilişim sisteminde yapılan bu düzenlemeler vergi denetim sistemini de etkilemekte ve mükelleflerin denetimine ilişkin kanuni düzenlemelerde bu sisteme uyum sağlayacak düzenlemeler yapılmaktadır.

Bilişim sistemlerinin gelişmesiyle defter, kayıt ve belge düzenine ilişkin usuller değişmekle birlikte, vergi toplamaya yönelik idari düzeni bozmaya yönelik yeni girişimler de olmakta ve bu durum yeni suç türleri ihdas edilmesine sebep olmaktadır. Diğer yandan bilişim sisteminin kendisinin vergi düzenine girmesinin etkilediği vergi suçu türleri de vardır. Bilişim sistemleri aracılığıyla tutulan defter, kayıt ve belgelerin vergi kaçakçılığı suçlarına etkilerinin yanı sıra defter- beyan sisteminin

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, iaythemis@gmail.com, ORCID 0000-0001-9972-4727.

vergi denetimlerine ve bu bakımından gizleme suçunun oluşumuna etkisinin tartışılması gerekmektedir. Diğer yandan vergisel belge düzenini bozucu eylemlere yönelik yeni suç tiplerinin de incelenmelidir. Vergi suçlarının yanı sıra vergi kabahatleri de bilişim sisteminden etkilenmekte olup bilişim sistemindeki gelişmelerin vergi kabahatlerine etkileri de belirlenmelidir.

Bu bildiride bilişim sistemlerinin vergi hukuku defter, kayıt ve belge düzenine etkilerinin zaman içindeki seyrine bakılarak sonraki yıllarda bilişim sisteminin belge düzenine nasıl etkileri olacağına ilişkin fikir yürütülecektir. Diğer yandan bilişim sistemlerine tutulan defter, belge ve kayıt düzeni değişimiyle vergi kabahat ve suçlarına etkisi incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: E-defter, e-belge, e-fatura, e-beyanname, bilişim sistemleri, vergi suçları, vergi kabahatleri.

THE EFFECTS OF INFORMATICS ON TAX LAW BOOK, RECORD AND DOCUMENT ORDER AND TAX CRIMES AND MISDEMEANOURS IN THIS CONTEXT***

Asst. Prof. Dr. Arzu LALOĞLU****

The development of informatics has affected tax law as it has affected other branches of law, and it has been ensured that the books, records and documents kept on paper are kept electronically. Subsequently, it was ensured that these were kept on the internet in a system connected to the Turkish Revenue Service. These arrangements, which were previously voluntary for the use of taxpayers, are being made compulsory to cover a larger taxpayer segment day by day. Later on,

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Erzincan Binali Yıldırım University, iaythemis@gmail.com, ORCID 0000-0001-9972-4727.

some taxpayers were obliged to keep books in a system connected to the TRS under the name of the book-declaration system and to organise their documents according to these books. These arrangements made in the information system also affect the tax audit system and the legal arrangements regarding the audit of taxpayers are made to adapt to this system.

With the development of information systems, while the procedures regarding the order of books, records and documents have changed, there are also new attempts to disrupt the administrative order for tax collection and this situation leads to the creation of new types of offences. On the other hand, there are also types of tax offences that are affected by the involvement of the information system itself in the tax order. In addition to the effects of the books, records and documents kept through information systems on tax evasion offences, the effects of the book-declaration system on tax audits and the formation of the offence of concealment in this respect should be discussed. On the other hand, new types of offences for acts that disrupt the order of tax documents should also be examined. In addition to tax crimes, the effects of developments in the informatics on tax misdemeanours should be determined.

In this paper, the course of the effects of information systems on tax law book, record and document order will be analysed and an idea will be made on how the informatics will affect the document order in the following years. On the other hand, the effects of informatics on tax misdemeanours and offences will be analysed.

Keywords: E-book, e-document, e-invoice, e-tax return, informatics, tax crimes, tax misdemeanours.

İDARENİN TELETIP UYGULAMALARININ PANDEMİ BOYUTUYLA İNCELENMESİ*

Dr. Öğr. Üyesi Aynur HASOĞLU** - Av. Zeynep ŞEKER***

Tıbbi müdahalelerin bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) aracılığıyla yürütülmesi anlamına gelen teletıp uygulamaları, mesafeler arası sağlık hizmeti sunma imkânı sağlamaktadır. Teletıp; özellikle savaş, afet ve pandemi gibi olağanüstü dönemlerde bu dönemlerin yarattığı zorlu koşullara rağmen insanlara sağlık hizmeti sunulmasına imkân sağlamaktadır. Ancak teknolojinin gelişmesiyle beraber teletıbbın uygulama alanı, sadece bu zorlu dönemlerde değil günlük hayatımızda da artmaktadır. Özellikle Covid-19 pandemisinde teletıbbın bir lüks değil ihtiyaç olduğu açıkça görülmüştür. Telesağlık ise teletıba göre daha kapsayıcı bir terim olmakla beraber kısaca; telekomünikasyon teknolojileri aracılığıyla hastalara teşhis koymaya ve tedavi etmeye, hekim eğitimine, hasta eğitimine, idari işlemlere, video konferansa ve sürekli tıp eğitimine ilişkin hizmetlerin sunumu olarak açıklanabilecektir. Ülkemizde pandemiyle beraber uygulanmaya başlanan teletıp uygulamalarına ve yasal olarak ilk defa bu kadar geniş düzenleme alanı bulan teletıba ilişkin Uzaktan Sağlık Hizmetlerinin Sunumu Hakkında Yönetmelik'e dair inceleme yapılmıştır. Aynı zamanda idare tarafından halihazırda uygulanmakta olan ve uygulanabilecek teletıp uygulamalarına yer verilmiştir. Son olarak ise idarenin teletıp hizmetlerinden doğan sorumluluğundan ve bu hizmetlerin sunumundan doğan tartışma konularına ilişkin çözüm yolla-

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Erciyes Üniversitesi, aynurhasoglu@erciyes.edu.tr, ORCID 0000-0002-1679-0241.

*** Erciyes Üniversitesi, avzeynepseker@gmail.com, ORCID 0000-0001-9798-3020.

rından bahsedilmiştir. Teletıp uygulamalarında karşılaşılan en büyük engellerden olan lisanslamaya ve prosedüre ilişkin idari engellere yine ancak idari faaliyetlerle çözüm getirilebilecektir. Bu açıdan günümüzde hemen hemen her alanda uygulama imkânı olan teletıbbın gelişiminde, idarenin pilot uygulamaları önem arz etmektedir. Bu nedenlerle çalışmamızda idarenin teletıp uygulamaları üzerinde durulmuş ve idare tarafından uygulama alanı bulabilecek teletıp düzenlemelerine dünyadan örneklere yer verilmiştir. Hekimlerin iş yükünün ve hekimlere yönelik şiddetin arttığı bir dönemde çözüm yollarına ilişkin idare tarafından daha fazla düzenleme yapılması oldukça önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Teletıp uygulaması, BİT (bilgi ve iletişim teknolojileri), pandemi, idarenin sorumluluğu, sağlık hukuku.

REVIEW OF THE ADMINISTRATION'S TELEMEDICINE APPLICATIONS WITH THE DIMENSION OF THE PANDEMIC****

Asst. Prof. Dr. Aynur HASOĞLU** -**

Advt. Zeynep ŞEKER*****

Telemedicine applications, which mean that medical interventions are carried out through information and communication technologies (ICT), provide health services as opportunity across long distances. Telemedicine allows providing health services to people, especially during extraordinary periods such as war, disaster and pandemic, despite the difficult conditions created by these periods. However, as a result of the development of technology, the application area of telemedicine is inc-

**** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

***** Erciyes University, aynurhasoglu@erciyes.edu.tr, ORCID 0000-0002-1679-0241.

***** Erciyes University, avzeynepseker@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9798-3020.

reasing not only in these difficult times but also in our daily lives. Especially during the Covid-19 pandemic, it has become clear that telemedicine is not a luxury but a necessity. Telehealth, on the other hand, is a more inclusive term than telemedicine and can be briefly explained as the provision of services related to diagnosing and treating patients, physician training, patient education, administrative functions, video conferencing and continuing medical education through telecommunication technologies. In this study, an examination was carried out on the telemedicine applications that started to be implemented with the pandemic in our country and the Regulation on the Provision of Remote Health Services regarding telemedicine, which has found such a wide regulatory area legally for the first time. At the same time, this study includes telemedicine applications that are currently implemented and can be implemented by the administration. Finally, in this study, the responsibility of the administration arising from telemedicine services and the solutions to the controversial issues arising from the provision of these services are mentioned. Solutions to licensing and procedural administrative obstacles, which are among the biggest obstacles encountered in telemedicine applications, can only be found through administrative activities. So that, pilot practices of the administration are important in the development of telemedicine, which can be applied in almost every field today. For these reasons, our study focused on the administration's telemedicine practices. In addition, our study includes examples from around the world regarding telemedicine regulations that can be applied by the administration. As a result, in a period when the workload of physicians and violence against physicians increases, it is very important for the administration to make more regulations regarding solutions.

Keywords: Telemedicine application, ICT (information and communication technologies), pandemic, liability of the administration, health law.

İDARİ İŞLEMİN UNSURLARININ İŞLEVSEL SONUÇLARININ YAPAY ZEKÂ UYGULAMASI ÜZERİNDEN İNCELENMESİ*

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe ALMILA TANRIVERDİ -**

Av. Necmiye Merve ŞAHİN***

İdari işlemlerde hukuka uygunluk denetimi İdari Yargılama Usulü Kanununda yer alan beş unsur üzerinden yapılır. Bunlar: Yetki, sebep, şekil, konu, amaçtır. Unsurlar; idareye, bireye ve yargılamaya etki eder. Bu işlevsel unsurların yapay zekâ teknolojisiyle birleşmesiyle idare hukukunun hukuka uygunluk denetimi kolaylaştırılacak ve sisteme yenilikler getirecektir.

Çalışmanın amacı, birey- idare- idari işlem- unsurların işlevselliği arası uyumun sağlanması ve adalete olan güvenin artırılması için bir kontrol listesi oluşturabilmektir. İşlevsel unsurların uygulanmasına ilişkin sorunlar, kararlar ve doktrin üzerinden tespit edilecektir. Bu sorunlara getirilecek çözüm önerileri maddeler şeklinde sıralanacaktır. Bu maddeler belli başlıklar altında toplanacak ve “Matlab” uygulamasına “girdi” olarak girilecektir. Ardından farazi olarak Devletler belirlenecek belirlenen başlıkların girdileri yazılarak Devletler tarafından uygulandığı takdirde çıkacak sonuçlar yorumlanacaktır. Bu başlıklar;

1. İdari işlemin hukukilik incelemesi yapılırken yöntem kolaylığının sağlanması

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Gaziantep Üniversitesi, almilaayse@gmail.com, ORCID 0000-0002-5215-1517.

*** Gaziantep Barosu, necmiyemerve.sahin@gmail.com, ORCID 0000-0003-4475-5870.

2. İdari yargıca tetkik ve tahlil için araç olması
3. İdari yargıca yöntem kolaylığı sağlaması
4. İdarenin keyfi hareket etmesini engellemesini sağlaması
5. Tüm unsurların hukuk devleti ilkesine hizmetinin sağlanması
6. İdari işlemin hukuki rejiminin oluşmasını sağlaması
7. İdarenin kamu gücü yükümlülüğünü yerine getirmeyi sağlaması
8. Özel hukuk ile kamu hukuku arasındaki ayrımı sağlaması
9. İdarenin kamu gücü ile bireylerin haklarının idareye karşı korunmasında dengeyi sağlaması
10. İnsan hakları ve İdare ilişkisinin geliştirilmesinde idari işlemin unsurlarının yerinin tespiti şeklindedir.

Anahtar kelimeler: İdari işlemin unsurları, yapay zekâ ve idare ilişkisi, idari işlemin işlevsel sonuçları, kontrol listesi, hukuk devleti.

**ANALYZING THE FUNCTIONAL RESULTS OF THE
ELEMENTS OF ADMINISTRATIVE ACTION THROUGH AN
ARTIFICIAL INTELLIGENCE APPLICATION******

Asst. Prof. Dr. Ayşe ALMILA TANRIVERDİ** –**

Advt. Necmiye Merve ŞAHİN*****

The review of the legality of administrative acts is based on the five elements set out in the Administrative Procedure Law. These are Authority, reason, form, subject, purpose. The elements affect the administration, the individual and the proceedings. The combination of these functional elements with artificial intelligence will facilitate the review of compliance with the law and bring innovations to the system.

The aim of the study is to create a checklist to ensure the harmony between the functionality of the individual-administration-administrative action and to increase confidence in justice. Problems regarding the implementation of functional elements will be identified through decisions and doctrine. The solutions to these problems will be listed in the form of articles. These items will be grouped under certain headings and entered as "input" into the "Matlab" application. Then, hypothetical States will be identified, the inputs of the determined headings will be written and the results will be interpreted if implemented by the States. These titles are providing ease of method when examining the legality of the administrative act, being a tool for the administrative judiciary to examine and analyze, providing ease of method to the administrative judiciary, preventing the administration from acting arbitrarily, ensuring that all elements serve the rule of law principle, ensuring

**** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

***** Gaziantep University, almilaayse@gmail.com, ORCID 0000-0002-5215-1517.

***** Gaziantep Bar, necmiyemerve.sahin@gmail.com, ORCID 0000-0003-4475-5870.

the formation of the legal regime of the administrative act, It enables the administration to fulfill the obligation of public power, provides the distinction between private law and public law, ensures the balance between the public power of the administration and the protection of the rights of individuals against the administration, and determines the place of the elements of administrative action in the development of the relationship between human rights and administration.

Keywords: Elements of administrative action, relationship between artificial intelligence and administration, functional consequences of administrative action, checklist, rule of law.

YAPAY ZEKÂ KULLANIMINDA ŞEFFAFLIK İLKESİNİ SAĞLAMAK: VERGİ YÖNETİMİ AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME*

Arş. Gör. Ayşegül YÜCEL** -

Prof. Dr. Burçin BOZDOĞANOĞLU***

Derin öğrenme, doğal dil işleme ve sesli bir biçimde yanıt üretme gibi alt teknolojilere ayrılabilen yapay zekâ; gözlem, taklit, anlama ve verileri işleme suretiyle kendini kodlama kabiliyetine sahip bir dijital makine olarak tanımlanabilmektedir. Birçok alanda kullanılmaya başlanan yapay zekâ, idari işlem ve eylemlere de entegre edilmeye çalışılmaktadır.

Yapay zekâ, idarenin özellikle karar alma süreçlerinde kullanmaya başlandığı bir araçtır. Vergi dairelerinin de kamu idarelerinin bir parçası olması sebebiyle yapay zekâyâ dair çalışmaların vergi dairelerinde de başladığını söylemek mümkündür. Çalışmaların vergilendirme sürecinin tarafları olan mükellef ve vergi dairesini kapsayıcı olması sebebiyle yapay zekânın vergi yönetiminde kullanılma amacı taşıdığı açıkça görülmektedir.

Tebliğin amacı, vergi yönetiminde yapay zekâ kullanımının vergi dairelerine ve mükelleflere olumlu ve olumsuz etkilerinin değerlendirilmesidir. Zaman ve maliyetten tasarruf etme, kayıt dışı ekonomi ile mücadele etme, bütçe gelirlerini artırma gibi amaçlarla yapay zekâ kul-

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi, ayucel@bandirma.edu.tr, ORCID 0000-0001-9577-4348.

*** Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi, bbozdoganoglu@bandirma.edu.tr, ORCID 0000-0002-9337-2895.

lanılabilecektir. Mükellef ödevlerinin doğru bir biçimde yerine getirilmesinde, vergi denetimlerinde, vergi uyuşmazlıklarının çözümünde, vergi kayıp ve kaçığının tespitinde etkili yollar sunabilecektir.

Tebliğde, yapay zekâ kavramı açıklandıktan sonra vergi daireleri ve mükellefler açısından kullanım alanları belirtilerek, yapay zekâ kullanan ülke örnekleri karşılaştırmalı bir biçimde anlatılacaktır. Yapay zekânın tahmine dayalı karar alma süreçlerinde, henüz evrensel etik ilkeleri dâhilinde düşünme yetisine sahip olmaması kaynaklı; demokrasi ve hukuk devleti olmanın bir getirisi olarak idarenin her türlü işlem ve eyleminin topluma açık olması, toplumun idarenin karar alma sürecine dâhil olması gibi anlamlara gelen şeffaflık ilkesini ve temel hak ve özgürlükleri ihlal edici bir biçimde doğurabileceği sonuçlar, vergi hukuku ve vergi yargılama hukuku çerçevesinde değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, yapay zekâ, şeffaflık, vergi yönetimi, kamu idaresi.

ENSURING THE PRINCIPLE OF TRANSPARENCY IN THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE: AN EVALUATION IN TERMS OF TAX MANAGEMENT****

Res. Asst. Ayşegül YÜCEL** -**

Prof. Dr. Burçin BOZDOĞANOĞLU*****

Artificial intelligence, which can be divided into sub-technologies such as deep learning, natural language processing and voice response generation; It can be defined as a digital machine that has the ability to code itself by observing, imitating, understanding and processing data.

**** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

***** Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi, ayucel@bandirma.edu.tr, ORCID 0000-0001-9577-4348.

***** Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi, bbozdoganoglu@bandirma.edu.tr, ORCID 0000-0002-9337-2895.

Artificial intelligence, which has begun to be used in many areas, is also being integrated into administrative processes and actions.

Artificial intelligence is a tool that the administration has started to use, especially in decision-making processes. Since tax administrations are also a part of public administrations, it is possible to say that studies on artificial intelligence have started in tax administrations as well. Since the studies include the taxpayer and the tax administration, which are the parties of the taxation process, it is clearly seen that artificial intelligence is intended to be used in tax management.

The purpose of the paper is to evaluate the positive and negative effects of the use of artificial intelligence in tax management on tax administrations and taxpayers. Artificial intelligence can be used for purposes such as saving time and costs, combating the informal economy, and increasing budget revenues. It can provide effective ways for taxpayers to fulfill their duties correctly, in tax audits, in resolving tax disputes, and in detecting tax loss and evasion.

In the paper, after explaining the concept of artificial intelligence, its areas of use for tax administrations and taxpayers will be specified and examples of countries using artificial intelligence will be explained in a comparative manner. The reason is that artificial intelligence does not yet have the ability to think within universal ethical principles in predictive decision-making processes; The consequences that may arise in violation of the principle of transparency and fundamental rights and freedoms, which means that all transactions and actions of the administration are open to the public and the society is involved in the decision-making process of the administration, as a result of democracy and being a state of law, will be evaluated within the framework of tax law and tax jurisdiction law.

Keywords: Digitalism, artificial intelligence, transparency, tax management, public administration.

DEPREMDE YAPAY ZEKÂ KULLANIMI VE İDARENİN SORUMLULUĞU*

Dr. Öğr. Üyesi Azer Ebru MUTLU**

Deprem gibi doğal afetlerin değerlendirilmesi ve afet yönetiminde idarenin bilim ve teknoloji ile ilişki içinde olması kaçınılmaz ve hayati-dir. İdarenin, deprem gibi afet durumlarının öngörülemezlik ve önlenemezlik unsurlarını yapay zekâ ile analiz ederek minimuma indirmesi ve hatta devreden çıkarması mümkündür. Buna istinaden idarenin yapay zekâyı kullanarak afet öncesi, esnası ve sonrasında afet yönetimini sürdürebilmesi beklenir. Afet yönetiminde yapay zekânın kullanımı idarenin hizmet sunarken kamu hizmetlerinin değişkenliği ve uyarlanması ilkesiyle de paralellik gösterecektir. İdarenin, deprem gibi olağanüstü durumlarda afet yönetimine katkı sağlayacak teknolojik alt yapıyı sağlamaması, desteklememesi, geliştirmemesi ve bu yönde uzman personel barındırmaması kusur sorumluluğu kapsamında değerlendirilir. Çalışmada, idarenin deprem afet yönetiminde, afet esnası ve hemen sonrasında kritik dönemde yapay zekâyı kullanımı ve bunun sonucunda sorumluluğu üzerine tespitlerde bulunulacaktır. Bu tespitler yapılırken, deprem anında ve hemen sonrasında yapay zekânın sunabileceği koordinasyon, tarama, tespit, veri toplama, arama kurtarma, plan, program, tedbir gibi idari hizmetlerden bahsedilecektir. Sonrasında, deprem anında ve hemen sonrasında kritik sürede yapay zekânın sunduğu bu hizmetler, idari hizmetin unsurlarından sebep ve konu unsurları bakımından incelenecektir. Bu inceleme yapılırken, sorumluluk yapay zekâda mı yoksa idarede mi sorusu cevaplanmaya çalışılacaktır. Bu noktada

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** İnönü Üniversitesi, azer.mutlu@inonu.edu.tr, ORCID 0000-0002-4882-520X.

genel kural olan, olağan üstü hal dönemi mevzuatına istinaden yapılmış idari işlemlerin yargısal denetimden bağımsız olması ele alınabilir. Bu durumun, yapay zekânın deprem anı ve hemen sonrasında sunduğu hizmetler için de uygulanabilir olup olmadığı tartışılacaktır. Deprem anı ve hemen sonrasındaki kritik sürede yapay zekânın kullanacağı ya da kullanılmasını önereceği kaynaklar olacaktır. En nihayetinde, idarenin, bu çerçevede seferber edebileceği insan ve maddi kaynak unsurunun dozaj ayarlamasındaki sorumluluğu da değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: İdare hukuku, yapay zekâ, idarenin sorumluluğu, afet yönetimi, OHAL.

USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN EARTHQUAKE AND RESPONSIBILITY OF THE ADMINISTRATION^{***}

Asst. Prof. Dr. Azer Ebru MUTLU^{****}

It is inevitable and vital for the administration to be in contact with science and technology in the assessment and management of natural disasters such as earthquakes. It is possible for the administration to minimize and even eliminate the unpredictability and inevitability of disaster situations such as earthquakes by analyzing them with artificial intelligence. Accordingly, the administration is expected to be able to maintain disaster management before, during and after the disaster by using artificial intelligence. The use of artificial intelligence in disaster management will also be in line with the principle of variability and adaptation of public services. The administration's failure to provide, support and develop the technological infrastructure that will contribute to disaster management in extraordinary situations such as earthquakes and its failure to employ expert personnel in this regard is considered

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** İnönü University, azer.mutlu@inonu.edu.tr, ORCID 0000-0002-4882-520X.

within the scope of fault liability. In this study, determinations will be made on the use of artificial intelligence by the administration in earthquake disaster management, during and immediately after the disaster in the critical period and its responsibility as a result. While making these determinations, administrative services such as coordination, scanning, detection, data collection, search and rescue, plan, program and precautions that artificial intelligence can provide during and immediately after an earthquake will be mentioned. Afterwards, these services provided by artificial intelligence at the time of the earthquake and in the critical period immediately afterwards will be analyzed in terms of the elements of cause and subject matter, which are the elements of administrative service. While conducting this examination, the question of whether the responsibility lies with the artificial intelligence or the administration will be tried to be answered. At this point, the general rule of immunity from judicial review of administrative actions taken pursuant to the legislation of the state of emergency can be addressed. It will be discussed whether this situation is also applicable to the services provided by artificial intelligence during and immediately after the earthquake. There will be resources that artificial intelligence will use or recommend to use during the critical period during and immediately after the earthquake. Ultimately, the administration's responsibility in adjusting the dosage of the human and material resources it can mobilize within this framework will also be evaluated.

Keywords: Administrative law, artificial intelligence, administrative responsibility, disaster management, state of emergency.

ЦИФРЛАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНДА АЗАМАТТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫН ҚОРҒАУ: ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІ ӘКІМШІЛІК ҚҰҚЫҚТА ҚОЛДАНУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ*

Ажинурина Динара АЖИНҮРҚЫЗЫ**

Қазіргі уақытта жасанды интеллект әдістері әлемнің барлық елдерінде қоғамдық және мемлекеттік өмірдің көптеген салаларына белсенді түрде Күнделікті өмірде жасанды интеллект технологияларын пайдалану ішкі саясаттың қайталану пәні болып табылады, бұл ішкі дамудың мемлекеттік ережелеріне күмәнмен қараудан көрініс табады. Бұл мемлекеттік ұзақ мерзімді даму бағдарламаларында, тиісті заңнамалық актілердің қабылдануында және осы зерттеу саласын мақсатты қаржыландырудың ұлғаюынан көрініс табады. Бұл ретте жасанды интеллект әдістерін норма шығаруда да, қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз етуде де қолдану мүмкіндіктері белсенді түрде қарастырылуда. Мұндай жағдайларда әсіресе техникалық инновациялардың адам құқықтары мен бостандықтары сияқты экономикалық қатынастар санаттарына әсері туралы сұрақтар туындайды.

Мақала мемлекеттік органдардың адам құқықтарын сақтау мәселесіне арналған. Мақалада Қазақстан Республикасының заманауи қылмыстық сот ісін жүргізу шеңберінде адам құқықтарының сақталуы талданады, адам құқықтарын сақтау кепілдіктерін қамтамасыз ету үшін жасанды интеллект технологияларын пайдалану мүмкіндігі қарастырылады,

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті, Dinara_1576@mail.ru, ORCID 0009-0009-5122-3689.

техникалық инновациялардың адам құқықтарына ықтимал теріс әсері сипатталады және шет елдердің тәжірибесін ұсынады.

Сондай-ақ мақалада жасанды интеллектке түсініктеме беріліп, оның негізгі ерекшеліктері талданады. Қазіргі қоғамда қарқын алып келе жатқан жасанды интеллектті әкімшілік-құқық саласында және сот процесінде қолданудың ерекшеліктері мен қауіп-қатерлері, сондай-ақ оның құқықтану мамандығына және жалпы азаматтардың тағдырына, перспективалары қарастырылған.

Мақаланың өзектілігі жасанды интеллект жүйелерін құқықтық реттеу саласындағы сұрақтар мен мәселелерді зерттеу қажеттілігімен байланысты. Зерттеудің мақсаты – жасанды интеллект жүйелерін құқықтық реттеудің жалпы мәселелері мен сұрақтарын қарастыруға арналған бір-неше заманауи ғылыми мақалаларға шолу жасау. Мақаланы дайындау барысында салыстырмалы әдіс, дедуктивті және индуктивті әдістер, анализ және синтез әдістері және басқа да зерттеу әдістері қолданылды. Шолу нәтижесінде жасанды интеллект технологиясының дамуы қазірдің өзінде адамның негізгі құқықтарына әсер ету деңгейіне жетті деген қорытынды жасауға болады

Кілт сөздер: Жасанды интеллект, робот-заңшығарушы, робот-заңгер, онлайн сот төрелігі, әкімшілік-құқық.

PROTECTING THE RIGHTS OF CITIZENS IN THE DIGITAL AGE: PERSPECTIVES OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN ADMINISTRATIVE LAW^{*}**

Assoc. Prof. Dr. Azhnyrina Dinara AZHINYROVNA^{**}**

Currently, artificial intelligence methods are used in many areas of public and government life in all countries of the world. Artificial

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Kazakh National Agrarian Research University, Dinara_1576@mail.ru, ORCID 0009-0009-5122-3689.

intelligence technologies are used in everyday life. Agriculture is a recurring subject of domestic politics, which is reflected in the skepticism of state regulations of domestic development. This is reflected in the government's long-term development programs, the adoption of relevant legislative acts, and the increase in targeted funding of this research field. Possibilities of using artificial intelligence methods both in norm output and in public safety coverage are being actively considered. In such situations, questions arise about the impact of technical innovations on the categories of economic relations, such as human rights and freedoms.

The article is devoted to the issue of protection of human rights by state bodies. The article analyzes the protection of human rights in the sphere of modern criminal court proceedings of the Republic of Kazakhstan, artificial intelligence to ensure the protection of human rights. the possibility of using technologies is considered, the possible negative impact of technical innovations on human rights is described, and the experience of foreign countries is presented.

The originality of the article is connected with the need to study the questions and problems in the field of artificial intelligence systems. The goal of the study is to make a review of several modern scientific articles devoted to the consideration of general issues and questions of the legal system of artificial intelligence.

Keywords: Artificial intelligence, robot-lawmaker, robot-lawyer, online justice, administration-law.

İDARENİN KOLLUK FAALİYETLERİNDE YAPAY ZEKÂNIN KULLANILMASI: YAPAY ZEKÂLI KAMERALAR ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME*

Dr. Öğr. Üyesi Bahadır APAYDIN**

İdarenin, kamu hizmeti ve kolluk faaliyetlerine belirli ilkeler rehberlik etmektedir. Bu ilkelerden biri olan “uyarlanma ilkesi” değişen toplumsal yapı karşısında idarenin kendisini güncellemesini sağlar. Bu minvalde çağın teknik standartlarının, bilimsel ve toplumsal olanakların kolluk faaliyetlerinin yürütülmesine entegre edildiği görülmektedir. Zira kolluk faaliyeti “zamanın ruhuna” uygun olmalıdır. Eskiden karakolda kimlik sorgulaması yapılırken, şimdi dijital ortamda anlık olarak yapılmaktadır. Bu kapsamda önemli bir gelişme kolluk faaliyeti alanında yapay zekâli kameraların kullanılmasıdır.

Uyarlanma ilkesinin hem maddi/teknik hem de düşünsel boyutu vardır. Sadece teknik boyutu dikkate alınırsa, bilhassa kolluk faaliyeti alanında kişi hak ve özgürlükleri zedelenebilir. Teknolojik gelişmeler öngörülemeyen ya da önlenemeyen olumsuzlukları içermek gibi bir ikilemi barındırır. Bu bağlamda yapay zekâli kameraların kullanımı özgürlük ve güvenlik dengesini bozmamalıdır. Haliyle, teknolojik gelişmelerin umumiyetle ardılı konumundaki hukuksal düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır.

Yapay zekâyâ sahip robotik sistemlere hukuki şahsiyet veya sorumluluk atfedilmesi tartışması artık başlamıştır. İdare hukukunda ise robotik sistemlerin idari faaliyetlerdeki rolü paralelinde ilerleyeceği düşünülmektedir. Yapay zekâli sistemlerin hukuki statüsü, yetki sınırları

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Maltepe Üniversitesi, bahadirapaydin@maltepe.edu.tr, ORCID 0000-0002-1147-5824.

ve idarenin sorumluluğuna etkileri önemli meselelerdir. Şimdilik bu konular ileri boyutta görülebilir. Ancak yapay zekânın entegre edildiği kameralar dünyada ve Türkiye’de kullanılmaktadır. Yakın bir gelecekte kamusal alanlarda kimlik soran yapay zekâlı robotları dahi görebiliriz.

Yapay zekâlı kameraların kolluk faaliyetinde kullanım amacı iyi sorgulanmalı, çerçevesi çizilmelidir. Kamu düzeni ve kamu yararı amacı dışında kullanılması ölçsüz müdahaleleri doğurabilir. Toplumsal kontrolü sağlamak, ticari menfaat temini, iktidarın değişimini engellemek gibi amaçlarla yapay zekâlı kameraların kullanılması, esasen özgürlük-güvenlik dengesinin dışında bir “sapmaya” yol açabilir. Bu bakımdan yapay zekâlı kameralar, otoriter ya da bu eğilimdeki siyasal rejimlerin özellikle dikkatini çekmektedir. Dolayısıyla yapay zekânın kolluk faaliyetlerinde kullanılması idare hukuku kavramları, kurumları ve ilkeleri yönünden irdelenmelidir.

Anahtar kelimeler: Yapay zekâ, kolluk faaliyeti, kamu düzeni, kamu yararı, uyarlanma ilkesi.

USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE ADMINISTRATION'S PUBLIC ENFORCEMENT ACTIVITIES: AN EVALUATION THROUGH ARTIFICIAL INTELLIGENCE CAMERAS***

Asst. Prof. Dr. Bahadır APAYDIN****

Administrative activities such as “Public Services” and “Public Enforcement” are guided by certain principles. Such a Principle, the “Adaptation Principle” helps the Administration to update itself following the changes in Public Structure. In this sense, we can see that contemporary technical standards and scientific and societal amenities are integrated within the “Public Enforcement” activities. Since such services should always comply with the “Spirit of the Times.” Where

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Maltepe University, bahadirapaydin@maltepe.edu.tr, ORCID 0000-0002-1147-5824.

once inquiries of identity were made within Police Stations, now such inquiries are conducted virtually instantly. In this scope, an important development within Public enforcement activities is the usage of Artificial Intelligence (AI) Cameras.

The Adaptation Principle has meanings both in tangible/technical and intellectual extents. If only the technical extent is taken into account it is possible that especially personal rights and freedoms could be harmed. Technological advancements create a dilemma by also containing unpredictable or unstoppable negativities. In this sense, usage of AI Cameras should not disturb the balance between freedoms and security. Thus, we generally require regulations that follow technological advancements.

A discussion of giving AI containing Robotic Systems legal personality and responsibility has commenced. In Administrative Law, the same discussion will proceed according to AI's role in Administrative Activities. Effects of AI Systems to Administrative Responsibility, their Legal status and legal limits are important issues. For now, these topics could be seen as advanced discussions but AI integrated cameras are used both in Türkiye and the World. We might see AI Robots performing Identity Inquiries in Public Spaces soon.

The purpose of using AI Cameras in Public Enforcement activities should be thoroughly questioned and its frame should be carefully drawn. If it is used for purposes other than Public Order and the Public Interest, it may cause excessive interventions. Using AI cameras for purposes like Maintaining Mass control, creating commercial benefits and preventing the change of the Government , may in fact cause a deviation outside of the freedom-security balance. In this regard, AI Cameras blink an eye to authoritarian regimes or regimes that have such tendencies. In short, AI usage in Public Enforcement activities should be examined in terms of Administrative Law concepts, institutions and principles.

Keywords: Artificial intelligence (AI), public enforcement activities, public order, public interest, adaptation principle.

İDARİ YARGIDA İSPAT ARACI OLARAK ELEKTRONİK DELİLLERİN KULLANIMI*

Dr. Öğr. Üyesi Cemal BAŞAR**

Bir iddianın doğru ve gerçek olduğu konusunda yargııcı inandırmaya yönelik ikna faaliyetine ispat denilmektedir. Tarafların iddialarını ispatlamak üzere mahkemeye sundukları vasıtalar delil olarak adlandırılır. İdarî yargılama usulünde re'sen araştırma ilkesi geçerli olduğundan tarafların ileri sürmediği vakıa ve delilleri de yargı yeri kendiliğinden araştırmak durumundadır. Toplanan deliller takdiri delil niteliğinde olup, bu kapsamda her türlü incelemeyi kendiliğinden yapma görev ve yetkisine sahip olan hakim, kararına dayanak oluşturacak delilleri serbestçe değerlendirmektedir.

İdari faaliyetlerde bilişim sistemlerinin giderek artan bir şekilde kullanılmasıyla elektronik delillerin tespiti, muhafazası ve yargı mercilerine sunulması önem kazanmıştır. Dijital ortamda oluşturulan, depolanan, iletilen her türlü bilgi ve veri elektronik delil olarak kabul edilmektedir. Bu çerçevede fotoğraflar, video kayıtları, elektronik imzalı belgeler, yazı ve görüntü içeren dosyalar, bilgisayar programları, kullanılan internet siteleri elektronik delil olarak kabul görmektedir. Elektronik delillerin nitelikleri itibariyle fiziki ortamda incelenmesi mümkün olmadığından bu tür deliller elektronik ortamda yapılacak bir elektronik keşif ile tespit edilebilir. Taraflarca elektronik bir delil ibraz edildiğinde veya hakim tarafından re'sen bu değerdeki bir delil incelenmek istedi-

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, cemal.basar@ikc.edu.tr, ORCID 0000-0002-5167-6575.

ğinde, elektronik delile erişimi mümkün hale getirebilecek tüm bilgi ve şifrelerin mahkemeye bildirilmesi gerekmektedir.

Elektronik delillerin delil değerinin sağlanmasında elektronik belgelerin bütünlük ve öz niteliklerinin korunması önemlidir. Elektronik delillerin yok edilmesinin ya da değiştirilmesinin kolay olması, ait olduğu dosya ve diğer belgelerle ilişkisinin kopması gibi ihtimallerin bulunması hükme esas alınmalarına engel oluşturmamaktadır. Elektronik deliller birçok yönden diğer delil türlerinden farklılıklar gösterir ve bu yönüyle yargı yerlerince değerlendirilirken belirli zorluklara yol açabilirler. Bu zorluklar, elektronik delillerin kullanımına ilişkin yasal düzenleme ihtiyacını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: İspat, takdiri delil, elektronik delil, re'sen araştırma ilkesi, idari yargı, elektronik keşif.

USE OF ELECTRONIC EVIDENCE AS A TOOL OF PROOF IN ADMINISTRATIVE JURISDICTION^{*}**

Asst. Prof. Dr. Cemal BAŞAR^{**}**

The act of persuading the judge that a claim is true and real is called proof. The means that the parties present to the court to prove their claims are called evidence. Since the principle of ex officio examination is valid in the Administrative Jurisdiction Procedure, the court has to automatically investigate the facts and evidence that are not put forward by the parties. The evidence obtained is discretionary evidence, and in this context, the judge, who has the duty and authority to conduct all kinds of examinations on his/her own, freely evaluates the evidence that will form the basis for the decision.

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** İzmir Kâtip Çelebi University, cemal.basar@ikc.edu.tr, ORCID 0000-0002-5167-6575.

With the increasing use of information systems in administrative activities, the detection, preservation and presentation of electronic evidence to judicial authorities has become important. All kinds of information and data created, stored and transmitted digitally are considered electronic evidence. In this context, photographs, video recordings, documents with electronic signatures, files containing text and images, computer programs, and websites are accepted as electronic evidence. Since it is not possible to examine electronic evidence in a physical environment due to its nature, such evidence can be detected through electronic discovery. When electronic evidence is submitted by the parties or when the judge wishes to examine electronic evidence on his own, all information and passwords that may enable access to electronic evidence must be notified to the court.

It is important to preserve the integrity and quality of electronic documents in ensuring the evidentiary value of electronic evidence. The fact that electronic evidence is easy to destroy or alter, or that it may lose its connection with the files and other documents to which it belongs, does not prevent it from being used as a basis for judgment. Electronic evidence differs from other types of evidence in many aspects and may cause certain difficulties when evaluated by judicial authorities. These challenges reveal the need for legislative regulation regarding the use of electronic evidence.

Keywords: Proof, discretionary evidence, electronic evidence, principle of ex officio examination, administrative jurisdiction, electronic discovery.

ÇEVRESEL BİLGİYE ERİŞİMİ ETKİN KILMA ARACI OLARAK İFŞA (WHISTLEBLOWING)*

Arş. Gör. Cihan YAYLAK** - Öğr. Gör. Aykut PURDE***

Çevresel bilgiye erişim hakkı, bilgi özgürlüğünün bir yansıması olarak çevrenin korunmasında temel bir öneme sahiptir. Hakkın amacı, toplumun çevre konularında bilgilendirilmesini ve katılımını teşvik ederek çevre koruma çabalarının etkinliğini arttırmaktır. İfşa (Whistleblowing) ise son yüzyılda fenomen hale gelen bir araç olarak çevresel ihlallerin tespit edilmesi ve bildirilmesinde etkin olarak kullanılmaktadır. Gerek kamu kesiminde gerekse özel kesimde çalışanlar veya ilgililer, çevresel kural dışılıkları gözlemlediklerinde ifşada bulunarak bu ihlalleri yetkililere bildirmektedirler. İfşa korumasının yasal korumaya sahip olması, hatta teşvik programlarıyla desteklenmesi, çevre felaketlerinin engellenmesi başta olmak üzere birçok faydayı beraberinde getirmektedir. İfşa vasıtasıyla erişilen bilgiler, idare açısından çevresel etkilerin değerlendirilmesi, risklerin belirlenmesi ve uygun önlemlerin alınması gibi amaçlar için kullanılabilir. Ayrıca bu bilgiler, kamuoyu açısından çevresel karar alma süreçlerine katılımın artırılması, hesap verilebilirliğin sağlanması ve nihayetinde ifade özgürlüğünün korunmasına hizmet edecektir.

Günümüzde, teknolojik araçların kullanımıyla birlikte ifşa daha etkili şekilde gerçekleştirilmektedir. Akıllı telefonlar, internet platformları ve diğer dijital araçlar, özellikle çevresel ihlallerin yetkililere bildi-

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Kırklareli Üniversitesi, cihan.yaylak@klu.edu.tr, ORCID 0000-0002-5942-0056.

*** Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, aykutpurde@live.com, ORCID 0000-0002-1238-5791.

rilmesini ve belgelenmesini son derece kolaylaştırmaktadır. Dahası teknolojik araçlar sayesinde ifşa edilen bilgilere erişim imkânı daha hızlı ve yaygın olarak sunulabilecek, kamuoyunun çevresel konularda bilinçlenmesi ve karar alımı sürecine aktif şekilde katılımı sağlanabilecektir. İfşanın teşviki ve ifşadan caydırıcılığın önlenmesi açısından ifşacıların kimliklerinin gizlenebilmesi, hatta koruma görececek ifşanın belirlenmesi açısından doğru algoritmalar kullanılarak üretilecek yapay zekâ motorlarının kullanılması dijital çağda risklerin asgariye indirilmesi açısından avantaj teşkil etmektedir.

Çalışmamızda kamu kesimi çalışanlarına odaklanılarak çevresel bilgiye erişim hakkında ifşanın rolü karşılaştırmalı örnekleriyle açıklanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çevresel bilgiye erişim, ifşa (whistleblowing), teknoloji, katılım, çevre adaleti.

WHISTLEBLOWING AS A MEANS OF ENABLING ACCESS TO ENVIRONMENTAL INFORMATION****

Res. Asst. Cihan YAYLAK*** - Lect. Aykut PURDE*******

The right of access to environmental information is fundamental to environmental protection as a reflection of freedom of information. The purpose of the right is to increase the effectiveness of environmental protection efforts by encouraging public information and participation in environmental issues. Whistleblowing, as a tool that has become a phenomenon in the last century, is effectively used to identify and

**** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

***** Kırklareli University, cihan.yaylak@klu.edu.tr, ORCID 0000-0002-5942-0056.

***** Tekirdağ Namık Kemal University, aykutpurde@live.com, ORCID 0000-0002-1238-5791.

report environmental violations. Both in the public and private sectors, employees or those concerned, when they observe environmental violations, report these violations to the authorities through whistleblowing. The fact that disclosure protection has legal protection and is even supported by incentive programmes brings many benefits, notably the prevention of environmental disasters. For the administration, the information accessed through disclosure can be used to assess environmental impacts, identify risks and take appropriate measures. In addition, for the public, this information will serve to increase participation in environmental decision-making processes, ensure accountability and finally protect freedom of expression.

Today, with the use of technological tools, disclosure is more effective. Smartphones, internet platforms and other digital tools make it extremely easy to report and document environmental violations to the authorities. Moreover, technological tools enable faster and widespread access to disclosed information, raising public awareness of environmental issues and enabling active participation in decision-making. The ability to hide the identities of the disclosers in terms of encouraging disclosure and preventing deterrence from disclosure, and even the use of artificial intelligence engines that will be produced using the right algorithms to determine the disclosure that will be protected, constitute an advantage in terms of minimising risks in the digital age.

In our study, the role of disclosure on access to environmental information with a focus on public sector employees will be explained with comparative examples.

Keywords: Access to environmental information, whistleblowing, technology, participation, environmental justice.

REFLECTION OF LEGAL NORMS OF LANGUAGE IN ADMINISTRATIVE LAW, IN THE LEGISLATIVE SYSTEM*

Dauyrzhan TULEBAYEV**

In it the article administration right, touching legal norms examines motion execution language on system of legislation. investigates administrative right general legislation system language touching norm subscription, legal industry area circumference am used, basic question discusses motion is found out me discusses concludes is grounded. Public connection, social the state language associates administrative right saved gives daily life frequent meets factorne is. This the question puts in order, controlling, administration right violation elimination and me anticipates process - language industry the use law and law norm is implementation puts straight direct connections executed.

Administrative on area circumference of language rights on touch degree processes of language status correct is saved language area circumference administrativ right touches degree process brings beats is known. On it direction is works, socially to investigate necessary to be conducted. Language industry - public life important part is considered basis society language norm knows gives, much the state administrative legal pastures gives stands junior child remain lie.

On epoch of globalization a language is estimated on national value of people time. Is so, associates language and also language

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** Kazakh National Pedagogical University, ertis_08@mail.ru7, ORCID 0009-0000-2541-5665.

өміршеңдігін correct channel forms for me only only citizen cuts on slices how many frequent applies only measures only puts, alarm law area circumference, basis administrative right take sit examine formed any question decide exact line offer take.

Go be used laws on direction of language international legal ties up by norms, international by laws and to investigate place. Because language question value one time international associativeness and baffles sits, the daily routine restrains actual question is spares itself.

Keywords: Administration right, legislation, a language is norms, social life, informative resources, value, globalization, question, language processes of language.

ӘКІМШІЛІК ҚҰҚЫҚ, ЗАҢНАМА ЖҮЙЕСІНДЕ ТІЛГЕ ҚАТЫСТЫ ҚҰҚЫҚТЫҚ НОРМАЛАРДЫҢ КӨРІНІС ТАБУЫ***

Дауыржан ТУЛЕБАЕВ****

Бұл мақалада әкімшілік құқық, заңнама жүйесіндегі тілге қатысты құқықтық нормалардың жүзеге асырылу барысы қарастырылады. Зерттеу әкімшілік құқық пен жалпы заңнама жүйесіндегі тілге қатысты нормалардың жазылуы, олардың құқықтық сала аясында қолданылуы, өзекті мәселелерін талдау барысында айқындалған талдаулар мен тұжырымдарға негізделген. Қоғамдық қарым-қатынастарда, әлеуметтік жағдайда тілге байланысты әкімшілік құқықтардың сақтала бермеуі күнделікті өмірде жиі кездесетін факторлардың бірі болып табылады. Бұл мәселелерді реттеу, қадағалау, әкімшілік құқық бұзушылықтарды

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Қазақ ұлттық педагогикалық университетін, ertis_08@mail.ru, ORCID 0009-0000-2541-5665.

жою мен олардың алдын алу үдерісі – тіл саласы қолданысындағы заңдар мен заң нормаларының орындалуына тікелей байланысты.

Тіл аясындағы әкімшілік құқықтардың тиісті дәрежеде зерттеліп-қарастырылмауы – тіл үдерістерінің заңдық-құқықтық мәртебесінің дұрыс сақталмауына әкеліп соғатыны белгілі. Бұл бағытта ғылыми-ақпараттық жұмыстар, әлеуметтік зерттеулер жүргізілуі қажет. Тілге қатысты әкімшілік құқықтарды зерделеу, сондай-ақ Қазақстан аумағында қолданылатын заңдардың ішінде тіл мәселелеріне қатысты заңдардың қолданысы мен беріп отырған нәтижелеріне терең талдау жасау, заңның әлеуметтік өмірдегі көріністеріне сипаттама беру тілге қатысты заң нормаларын жүйелеуге, қажет болған жағдайда уақыт талабына сай өзгертулер мен толықтырулар енгізуге мүмкіндік береді. Олай болса, тілдің өміршеңдігін дұрыс арнада қалыптастыру үшін ол тек қана азаматтардың тілді қаншалықты жиі қолданатынымен ғана өлшеніп қана қоймай, сонымен қатар тілге байланысты түйткілдерді заң аясында, әкімшілік құқықтарды негізге ала отырып қарастыру қалыптасқан кез келген мәселені шешудің нақты жолдарын ұсына алады. Отандық заңнама бағытында тілдік нормалардың әлсіздігі немесе таптаурындығы тіл саясатындағы мазмұнды арттыруға, тілдің қоғамдық өмірдегі қағидаларын барынша ауқымды түрде жүргізуге айтарлықтай кедергі келтіреді. Мақалада аталған мәселелер жан-жақты қарастырыла отырып, әкімшілік құқық, заңнама саласындағы тілге байланысты туындаған мәселелерді шешуге қатысты ұсыныстар беріледі.

Кілт сөздер: Әкімшілік құқық, заңнама, тіл нормалары, әлеуметтік өмір, ақпараттық ресурстар, құндылық, жаһандану, тіл мәселесі, тілдік үдерістер.

THE PROCESS OF DIGITALIZATION IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN*

Assoc. Prof. Dr. Dilfuza Kakhramonovna Sayfillaeva**

The role and responsibilities of justice bodies and organizations have grown significantly in recent years. These include providing legal assistance for in-progress improvements, elucidating the fundamentals and content of legislative provisions that affect citizens' and businesses' rights and interests, resolving local legal issues that affect the community, enhancing the standard of public services, and routinely informing the public about their activities. In addition, more extensive administrative changes to the legal system are necessary to carry out the concept of "New Uzbekistan - a people's and humane state."

The "New Uzbekistan's Development Strategy for 2022–2026" was released. Over the five years to come, Uzbekistan intends to keep advancing toward the virtualization of government services, law enforcement, healthcare, finance, and agriculture operations. To boost the share of ICT services in GDP, the following tasks need to be accomplished:

- provide a regulatory structure, such as a plan and road map, for the transition to a digitized economy;
- provide a legal structure, or methods, for carrying out the plan, including appropriate institutions and protocols for organizing,

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** Bukhara State University, dilfuza.sayfillaeva@mail.ru, ORCID 0000-0002-0024-8191.

carrying out, overseeing, regulating, and assessing the activities carried out;

- take action to create experts for the digital marketplace, as well as to prepare the general public for the circumstances of the online economy;
- guarantee that funds are raised to support the actions delineated in the Strategy and that collaboration with both domestic and foreign partners is reinforced;
- establish a legislative foundation for the shift to a digitized economy, for instance, by approving a Strategy and a roadmap;

It is also important to focus on increasing public knowledge in this area. The National Information Agency of Uzbekistan, the National Television and Radio Company, and the Agency of Information and Mass Communications under the Administration of the President of the Republic of Uzbekistan are required by the Strategy to arrange efforts to widely publicize the aims and objectives of this Decree in the media. It is important to guarantee that the populace possesses digital competencies through the implementation of digital education throughout all tiers of the educational system, advancement of IT instruction, and so forth.

In general, the efficient implementation of the Strategy will support not only the shift to a digital economy that takes into consideration current circumstances but also raise Uzbekistan's standing in pertinent global indices and ratings and improve the nation's reputation abroad. Innovation and technology must allow our state to occupy its proper position in the world economy.

Keywords: Digital economy, legislation, innovative ideas, implementation, reforms, digitalization, strategy for the development.

TAMAMEN OTOMATİKLEŞTİRİLMİŞ İDARI İŞLEMLER*

Dr. Öğr. Üyesi Dursun ÇELİK**

Geçen yüz yılın ortalarından (60lı yıllar) bu yana bilgisayar teknolojileri ve dijitalleşme alanında çok önemli gelişmeler görülmektedir. 21. yy'ın başından bu yana ise bu gelişmeler baş döndürücü boyuta ulaştı. Öyle ki, devletler de bu gelişmelere kayıtsız kalamazdı. Bu teknolojik gelişmelere ilişkin devleti bekleyen iki meydan okuma söz konusudur. Bir taraftan gelişmelere paralel olarak devletin bu alanlarda düzenlemeler (regülasyon) yapma görevi bulunurken, diğer taraftan da yönetsel bağlamda bu teknolojik imkanlardan faydalanma ve bunları faaliyetleri kapsamında kullanması gerekliliği ile karşı karşıyadır. Söz konusu kullanım şekillerinden bir tanesi de çalışmamızın konusunu oluşturan idari işlemlerin otomasyon (algoritmik program) yoluyla tesis edilmesidir. Kısaca herhangi bir kamu görevlisinin müdahalesi olmadan, tamamen yazılım teknolojisi yoluyla idari işlemin tesis edilmesi olarak tanımlanabilecek olan bu yöntem, idare pratiğimizde de çok da kısa sayılmayacak bir zamandır ve hiç de azımsanamayacak ölçüde kullanılmaktadır. Gelecekte bu idari işlem türünün, çok daha fazla uygulama alanı bulacağı neredeyse kesindir. Fakat idari işlemin bu türüyle ilgili olarak ülkemizde doktrinsel tartışmaların ve yasal düzenlemelerin maalesef yok denilecek kadar az olduğu gözlemlenmektedir. Halbuki Alman hukukuna baktığımızda bu konuya ilişkin bilimsel çalışmalar yarım asır öncesinden başlamış, son yirmi yılda da müthiş bir ivme kazanmıştır. Bu ülkenin yasa koyucusu da bu teknoloji gelişmeler doğrul-

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Süleyman Demirel Üniversitesi, drsnclik@hotmail.com, ORCID 0000-0003-0568-1653.

tusunda düzenli olarak kanunlarını güncelleme yoluna gitmektedir. Bunlardan sonuncusu ve doğrudan konumuzla örtüşen 2016 yılında yapılan ve 2017 yılında yürürlüğe giren yasal değişikliklerdir. Bu kapsamda Alman İdari Usul Kanunu'na “*İdari İşlemlerin Tam Otomatik Tesisi*” başlıklı 35a maddesi eklenmiştir. Aynı Kanun ile Sosyal Kanun'un X. Kitabı'na 31a maddesi ve Vergi Kanunu'nun 55. maddesine 4. fıkraya paralel düzenlemeler getirilmiştir. Bu çalışmada Alman hukukunda yapılan tartışmalar ve bahsi geçen düzenlemeler ışığında öncelikle tam otomasyon idari işlemlerin bir kavramsal çerçevesi çizilerek uygulamada kullanım alanlarına ilişkin örnekler verilecek, devamında tam otomasyon idari işlemin faydaları ve sakıncalarından bahsedilecektir. Daha sonra ise bu idari işlem türünün hukuki şartları –özellikle bunun için bir yasal dayanak gerekip gerekmediği– üzerinde durulacak ve hukuki sonuçları incelenerek nihayete erdirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, algoritma, idari işlem, yapay zeka, bağlı yetki.

FULLY AUTOMATED ADMINISTRATIVE ACTS^{***}

Asst. Prof. Dr. Dursun ÇELİK^{****}

Since the middle of the last century (1960s), very important developments have taken place in the field of computer technologies and digitalisation. Since the beginning of the 21st century, these developments have reached dizzying heights. In fact, states could not remain indifferent to these developments. There are two challenges awaiting the state in relation to these technological developments. On the one hand, the state has the duty to make regulations (regulation) in these areas in parallel with the developments, while on the other hand, it is faced with

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Süleyman Demirel University, drsnclik@hotmail.com, ORCID 0000-0003-0568-1653.

the necessity of utilising these technological opportunities in the administrative context and using them within the scope of its activities. One of these methods of use is the establishment of administrative acts through automation (algorithmic programme), which is the subject of this study. In short, this method, which can be defined as the establishment of an administrative act entirely through software technology without the intervention of any public official, has been used in our administrative practice for a not so short time and to a considerable extent. It is almost certain that this type of administrative act will find much more application in the future. But, unfortunately, it is observed that the doctrinal discussions and legal regulations regarding this type of administrative act are almost non-existent in our country. However, when we look at German law, scientific studies on this subject started half a century ago, and have gained tremendous momentum in the last twenty years. The law-maker of this country also regularly updates its laws in line with these technological developments. The last of these, and the one that directly overlaps with our subject, is the legal amendments made in 2016 and entered into force in 2017. In this context, Article 35a of the German Administrative Procedure Code titled “Fully Automated Establishment of Administrative Acts” has been added. By the same Code, parallel regulations have been introduced as Article 31a to Book X of the Social Code and paragraph 4 to Article 55 of the Tax Code. In this study, in the light of the discussions in German law and the aforementioned regulations, firstly, a conceptual framework of fully automated administrative acts will be drawn, examples of their use in practice will be given, and then the benefits and drawbacks of fully automated administrative acts will be mentioned. Afterwards, the legal conditions of this type of administrative act -especially whether a legal basis is required for this type of administrative act- will be emphasised and its legal consequences will be examined and concluded.

Keywords: Digitalisation, algorithm, administrative act, artificial intelligence, subsidiary authorisation.

E-PAZARYERLERİNDE VERİ TOPLAMA UYGULAMALARININ REKABET HUKUKU PERSPEKTİFİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ: TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ ÖRNEKLERİ*

Dr. Öğr. Üyesi Elif Banu VARLI**

Dijital ekonominin merkezinde yer alan e-pazaryerleri, veri toplama ve işleme faaliyetleri sayesinde önemli bir rekabet avantajı elde etmekte, bu durum ise rekabet hukuku açısından çeşitli sorunları beraberinde getirmektedir. E-pazaryerlerinin veri toplama ve kullanmalarına yönelik uygulamalar hem Türkiye’de hem de Avrupa Birliği’nde yoğun bir şekilde tartışılmaktadır. Bu bağlamda Türkiye’deki “6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun” ve Avrupa Birliği’nde yürürlüğe giren “Dijital Pazar Yasası” (*Digital Markets Act/ DMA*), e-pazaryerlerinin faaliyetlerini düzenleyen temel mevzuatlar arasında yer almaktadır.

Türkiye’de, Rekabet Kurumu 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde, e-pazaryerine yönelik aldığı kararlar özellikle Trendyol, Sahibinden ve Meta gibi e-pazardaki büyük oyuncuların veri toplama ve kullanma uygulamalarına odaklanmıştır. Kurum çeşitli incelemeler sonucunda, bu platformların sağladığı veri avantajını kullanarak rekabet hukukunu ihlal ettikleri kanaatine varmış ve çeşitli yaptırımlar uygulamıştır. Özellikle rekabeti sınırlayıcı uygulamalar ve piyasaya hâkim durumun kötüye kullanılması gibi suçlamalar ön plana çıkmıştır.

Avrupa Birliği’nde ise “Dijital Pazar Yasası” kapsamında, Apple ve Google gibi teknoloji devlerine yönelik kararlar, e-pazaryerlerinin

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, elif.varli@erzincan.edu.tr, ORCID 0000-0002-8416-2079.

veri toplama ve işlemlerine yönelik piyasadaki rekabeti nasıl etkileyebileceğine dair önemli örnekler teşkil etmektedir. Avrupa Komisyonu'nun bu alanda verdiği kararlar, platformların piyasadaki hâkimiyetini kötüye kullanmamaları ve adil bir rekabet ortamını korumaları gerektiğini vurgulamaktadır. Bu kararlar platformların kullanıcı verilerini rakiplerine karşı avantaj olarak kullanmalarının önüne geçmeyi amaçlamaktadır.

Çalışmada hem Türkiye'deki hem de Avrupa Birliği'ndeki düzenlemeler ve uygulamalar ışığında, e-pazaryerlerinin veri toplama ve kullanımına yönelik yaklaşımların değerlendirilmesi yapılacaktır. Bu değerlendirme piyasadaki adil rekabet koşullarının sağlanması ve tüketicilerin korunması açısından önemi haizdir. Bu nedenle rekabet otoriteleince etkin bir denetim mekanizmasının kurulması ve şeffaflığın sağlanması hem e-pazaryerlerinin adil rekabet ortamının korunması açısından sağlıklı bir şekilde işlemlerini hem de tüketicilerin korunmasını garanti altına alacaktır.

Anahtar Kelimeler: E-pazaryeri, rekabet hukuku, elektronik ticaret kanunu, Dijital Pazar Yasası, veri toplama.

EVALUATING DATA COLLECTION PRACTICES ON E-COMMERCE PLATFORMS FROM A COMPETITION LAW PERSPECTIVE: EXAMPLES FROM TÜRKİYE AND THE EUROPEAN UNION***

Asst. Prof. Dr. Elif Banu VARLI****

E-commerce platforms, at the heart of the digital economy, gain significant competitive advantages through their data collection and processing activities, presenting various challenges from a competition law perspective. The practices of e-commerce platforms regarding data collection and utilization are intensely debated both in Türkiye and the

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Erzincan Binali Yıldırım University, elif.varli@erzincan.edu.tr, ORCID 0000-0002-8416-2079.

European Union. In this context, Türkiye’s “Law No. 6563 on the Regulation of Electronic Commerce” and the European Union’s recently enacted “Digital Markets Act” (DMA) stand as the primary legislative frameworks regulating the activities of e-commerce platforms.

In Türkiye, the Competition Authority, within the scope of Law No. 4054 on the Protection of Competition, has centered its decisions on the data collection and utilization practices of online platforms, particularly focusing on significant actors in the e-commerce sector such as Trendyol, Sahibinden, and Meta. The Authority has undertaken investigations into these platforms for exploiting their data advantage to infringe upon competition law, leading to the imposition of various sanctions. Notably, accusations concerning practices that limit competition and the misuse of dominant positions in the market have been brought to the forefront.

In the European Union, under the “Digital Markets Act”, decisions targeting tech giants like Apple and Google provide significant examples of how data collection and processing by e-commerce platforms can affect market competition. The decisions issued by the European Commission in this area emphasize the necessity for platforms to not abuse their dominant positions in the market and to maintain a fair competition environment. These rulings aim to prevent platforms from leveraging user data as an advantage against their competitors.

This study will evaluate the approaches of e-commerce platforms to data collection and usage in light of the regulations and practices in both Türkiye and the European Union. This evaluation is of paramount importance for ensuring fair competition conditions in the market and protecting consumers. Therefore, the establishment of an effective oversight mechanism and ensuring transparency by competition authorities will not only guarantee the smooth functioning of e-commerce platforms in maintaining a fair competition environment but also ensure the protection of consumers.

Keywords: Online platform, competition law, electronic commerce law, Digital Markets Act, data collection.

YAPAY ZEKÂNIN TÜRK İDARE TEŞKİLATINA ETKİSİ: KURUMSAL DÖNÜŞÜM*

Arş. Gör. Elif BAYDEMİR**

Teknolojik gelişmeleri dışlamanın mümkün olmadığı dijital çağda, yapay zekâ, idare hukukunu doğrudan etkileyen bir alan haline gelmiştir. Zira idarenin faaliyetlerinde yapay zekâ kullanımı, yapay zekâ alanının regülasyonu ve idari denetimi gibi hususlarda yaşanan gelişmeler, idari faaliyetin gelişen teknoloji ile uyumlaştırılması ihtiyacının sonucudur. İdare hukuku ve yapay zekanın etkileşimi bir yandan idarenin faaliyetleri üzerinde görünür hale gelirken, öte yandan organik anlamda idarenin de yeniden şekillenmesine yol açmaktadır.

Yapay zekânın kamu kurum ve kuruluşları üzerindeki etkisi, Türk idari teşkilat yapısında yaşanan dönüşümle açıklanabilir. Bu kapsamda kurumsal alt yapının hazırlanması ve mevcut idari teşkilat şemasının güncel gelişmelerle uyumlu hale getirilmesi idarenin yapay zekâ teknolojilerini kullanabilmesi açısından önemli bir ihtiyaçtır. Bu çalışmada ülkemizde yapay zekanın idari teşkilatta yarattığı kurumsal dönüşüme odaklanılarak; Türk İdare teşkilatında, yapay zekâ alanına ilişkin yetki, görev ve sorumlulukları belirlenmiş idari birimlerin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Çalışma kapsamında yöntem olarak mevzuat, strateji ve eylem planlarından yararlanılarak, öncelikle yapay zekanın idari teşkilat üzerindeki mevcut etkileri ele alınacaktır. Merkez ve yerinden yönetim teşkilatında yapay zekâ alanının düzenlenmesi ve denetlenmesine ilişkin görev, yetki ve sorumlulukları öngörülen idari birimler açıklana-

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, elif.baydemir@hbv.edu.tr, ORCID 0000-0003-0408-7580.

caktır. Ardından mevcut kurumsal yapılanmanın, yol açabileceği hukuki problemler değerlendirilecektir. Son olarak 2021-2025 Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi'nin öngördüğü çerçevede ışığında, yapay zekâ alanında kurumsal dönüşüme ilişkin öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: İdari teşkilat, yapay zekâ, organik anlamda idare, ulusal yapay zekâ stratejisi, dijital çağ.

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON THE TURKISH ADMINISTRATIVE ORGANIZATION: INSTITUTIONAL TRANSFORMATION***

Res. Asst. Elif BAYDEMİR****

In the digital age, where it is not possible to ignore technological developments, artificial intelligence has become an area that directly affects administrative law. Because the developments in issues such as the use of artificial intelligence in the executive actions, the regulation and administrative supervision of the field of artificial intelligence are the result of the need to align administrative activities with developing technology. While the interaction of administrative law and artificial intelligence becomes visible on the activities of the administration, on the other hand, it also leads to the reorganizing of the administration in an organic aspect.

The impact of artificial intelligence on public institutions and organizations can be explained by the transformation in the Turkish administrative organizational structure. In this context, preparing the institutional infrastructure and harmonizing the current administrative organization structure with current developments is a requirement for the pub-

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Ankara Hacı Bayram Veli University, elif.baydemir@hbv.edu.tr, ORCID 0000-0003-0408-7580.

lic authorities to use artificial intelligence technologies. In this study, focusing on the institutional transformation created by artificial intelligence in the administrative organization in our country; It is aimed to introduce administrative bodies in the Turkish Administrative Organization with determined powers, duties and responsibilities regarding the field of artificial intelligence. Within the scope of the study, the current effects of artificial intelligence on the administrative organization will be reviewed first, using legislation, strategies and action plans as methods. The administrative bodies whose duties, powers and responsibilities regarding the regulation and supervision of the artificial intelligence field are envisaged in the central and decentralized administration organization will be explained. Then, the legal problems that the current institutional structure may cause will be evaluated. Finally, in the light of the framework envisaged by the 2021-2025 National Artificial Intelligence Strategy, suggestions regarding institutional transformation in the field of artificial intelligence will be presented.

Keywords: Administrative organization, artificial intelligence, administration in organic aspects, national artificial intelligence strategy, digital age.

THE PROBLEM OF NOMOPHOBIA, NETLESSPHOBIA AND FOMO IN THE DIGITAL AGE AND THEIR SOLUTIONS*

Prof. Dr. Elnur Akif HUMBATOV**

The rapid development of virtual space, the Internet and social media creates not only legal problems, but also a number of digital diseases. These include nomophobia, netlessphobia, and FoMO.

In many cases, existing legal regulations are not adequate to address problems such as nomophobia, netlessphobia and FoMo caused by the Internet and social media. In cases where the existing normative documents are insufficient, it is considered appropriate to add new provisions that complement each other, and if this is not possible, to make independent legal regulations. The fact that such arrangements are based on doctrine rather than spontaneity can ultimately lead to successful practice. Therefore, the interpretation of the human rights aspect of the mentioned issues is one of the most important topics today.

One of the challenges of the twenty-first century, nomophobia is a state of anxiety and tension caused by the absence of smart devices such as mobile phones, computers and tablets that allow virtual communication.

In netlessphobia, which is called the fear of living without internet, people feel stress, panic, fear and anxiety in places where there is no internet.

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** UNESCO Department of “Human Rights and Information Law” of BSU, elnur_88@inbox.ru, ORCID 0000-0002-1495-8039.

The situation characterized by experiencing the fear of missing out on news and constantly updating behavior in social networks is defined as the fear of missing out and is considered as a new type of addiction - FoMO.

Prevention of such socio-psychological problems can be achieved not only by legal measures, but by planning and implementing a complex system of measures (including education, social measures). In addition, conscious social media use, i.e. media literacy, should be ensured in order to avoid potential legal problems related to the use of social media. Every user should be able to learn how to protect themselves from harmful and unnecessary media content and ethical violations. Media literacy will enable people to know the impact of media on society and individuals, and to use media intelligently and effectively through democratic and effective communication.

Keywords: Digital age, internet, social media, nomophobia, netlessphobia, FoMO.

ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ГОСУДАРСТВЕННОМ УПРАВЛЕНИИ: ПЕРСПЕКТИВЫ, ВЫЗОВЫ И СТРАТЕГИИ КИБЕРБЕЗОПАСНОСТИ*

Кумарбек АЙЗАДА**

В наше время цифровые технологии играют ключевую роль в государственном управлении, изменяя способы предоставления государственных услуг и реализации административных функций. Этот исследовательский доклад направлен на изучение влияния цифровых технологий на государственное управление и их роль в современной административной практике. Целью исследования является рассмотрение перспектив и возможностей мобильных приложений в сфере оказания государственных услуг. Мобильные приложения становятся все более важным инструментом для улучшения доступности и эффективности государственных услуг для граждан. Однако, с увеличением использования цифровых технологий возрастает и уровень угроз в области кибербезопасности. В данном исследовании также будет проанализирована важность усиления кибербезопасности в контексте современного информационного пространства, а также рассмотрены тенденции и реакция стран на эти вызовы. Методология научной работы:

- 1) Проведение сравнительно-правового анализа опыта различных стран в области внедрения мобильных

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** Университет Нархоз. aizada.kumarbek@narhoz.kz, ORCID 0009-0004-3316-1473.

приложений для оказания государственных услуг и обеспечения безопасности передачи информации и защиты персональных данных пользователей. Для этого будет использован систематический подход к изучению правовых актов, судебной практики и национальных стратегий по цифровизации и кибербезопасности.

- 2) Анализ правовых актов зарубежных стран и Казахстана в области кибербезопасности, защиты персональных данных и регулирования цифровых технологий. Этот анализ будет включать оценку соответствия законодательства международным стандартам и рекомендациям, а также выявление основных трендов и проблем в данной области.
- 3) Изучение мер сотрудничества в области цифровых технологий и кибербезопасности между Турцией и Казахстаном. Данный пункт включает в себя анализ двусторонних соглашений, меморандумов о взаимопонимании и других документов, а также выявление областей потенциального сотрудничества и взаимной поддержки.
- 4) Оценка международных рейтингов по кибербезопасности, защите персональных данных и использованию цифровых технологий. Оценка будет проводиться на основе анализа методологии рейтингов, оценки показателей и их соответствие реальным тенденциям в области кибербезопасности и защиты данных.

Для каждого из вышеописанных подходов будет использоваться сочетание качественных и количественных методов исследования, включая анализ текстов, сравнительные таблицы и статистические данные. Полученные результаты будут систематизированы и проанализированы с целью выявления ключевых выводов и рекомендаций для дальнейших действий в области цифровизации и кибербезопасности.

Ключевые Слова: Цифровые технологии, кибербезопасность, защита персональных данных, государственное управление, мобильное приложение.

DIGITAL TECHNOLOGIES IN PUBLIC ADMINISTRATION: OPPORTUNITIES, CHALLENGES, AND STRATEGIES FOR ENSURING CYBERSECURITY***

Kumarbek AIZADA****

This research paper examines the impact of digital technologies on public administration and their importance in modern administrative practices. The study investigates the potential and opportunities of mobile apps in public services, and analyzes the significance of strengthening cybersecurity.

The study utilizes four approaches:

1. Comparative legal analysis of the experiences of various countries in implementing mobile applications for providing public services and securing information transmission and protecting personal data of users.
2. Analysis of the legal acts of foreign countries and Kazakhstan related to cybersecurity, personal data protection, and the regulation of digital technologies.
3. Analysis of measures of cooperation in the field of digital technologies and cybersecurity between Turkey and Kazakhstan.
4. Assessment of international ratings on cybersecurity, personal data protection, and the use of digital technology.

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Narxoz University, aizada.kumarbek@narxoz.kz, ORCID 0009-0004-3316-1473.

The results of this study will provide valuable insights into the role of digital technologies in public administration and highlight the importance of enhancing cybersecurity in this context.

Keywords: Digital technologies, cybersecurity, personal data protection, public administration, mobile application.

DIGITALIZATION OF PUBLIC ADMINISTRATION OPERATIONS - AN EXAMPLE OF ELECTRONIC APPLICATION AND PROCESSING OF INDIRECT TAXES IN BOSNIA AND HERZEGOVINA*

Assoc. Prof. Dr. Emir MEHMEDOVIĆ - Faris GODINJAK*****

The wide use of information and communication technologies in modern society has also reflected the need for its use in public administration, including administrative procedures. Although Bosnia and Herzegovina lags behind in its application, as shown by data from various indices for measuring the development of e-Government, significant progress has been made in the field of digitalization of indirect taxes. Namely, with the implementation of new tax software in the Indirect Taxation Authority of Bosnia and Herzegovina since 2018, the technical prerequisites for paperless submission of tax returns have been created. A platform consisting of two applications was established, namely, one, which is used by the officers of the Indirect Taxation Authority in their daily work, and the other, which is used by the payers of indirect taxes, in order to communicate with Indirect Taxation Authority in the field of electronic submission of tax returns. In addition to this, the submission of data from bookkeeping records in electronic form was subsequently made possible within the tax information subsystem, which facilitated and accelerated the control activities of the Indirect Taxation Authority.

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** University of Sarajevo, Ministry of Justice of Bosnia and Herzegovina, emir.mehmedovic@fu.unsa.ba, ORCID 0000-0002-5966-8625.

*** University of Zenica, Ministry of Foreign Trade and Economic Relations of Bosnia and Herzegovina, faris.godinjak@mvteo.gov.ba, ORCID 0000-0002-6442-7340.

The aim of this paper is to show the possibilities and importance of the application of information and communication technologies in the work of public administration, through giving a successful example in the area of indirect taxes, in which these technologies improved (accelerated, facilitated and made cheaper) the procedures for submitting and processing tax returns and thus benefited both the parties in the proceedings and the administrative body in front of which these proceedings are conducted.

Keywords: Digitalization, public administration, administrative services, tax return.

TEKNOLOJİ ODAKLI SANAYİ HAMLESİ PROGRAMI KAPSAMINDA YATIRIMCILARIN DESTEKLEMESİ*

Arş. Gör. Emre SOYER** - Öğr. Gör. Aykut PURDE***

Teknolojik gelişmelerin, şirketler kar elde etmek amacı sayesinde mümkün olduğu ileri sürülebilir. Ancak teknolojik gelişmeler, devletler açısından hayati önem taşıyabilmektedir. Bu sebeple devletler, teknolojik gelişmeleri denetleyip düzenlemenin yanında, doğrudan bu alanı desteklemektedir. İdarelerin sağladığı desteğin boyutu, ilgili faaliyetin geniş anlamda kamu yararıyla ilişkisi ölçüsünde değişebilmektedir. Destekleme araçları ise sektöre göre farklılık göstermektedir. Tebliğin konusunu, genel yatırım teşvik sisteminden farklı olarak, özel nitelikli bir destekleme programı oluşturmaktadır. Bu bağlamda, Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı, ülkedeki katma değerli üretimin geliştirilmesi için, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından verilen destek ve teşviklerin orta-yüksek ve yüksek teknoloji sektörlere yoğunlaştırılmasını hedefleyen bir programdır. Program, Türkiye için hayati önem taşıyan ve yüksek potansiyel arz eden ürünlerin yerli üretim kapasitesinin artırılmasını hedeflemektedir. Bu kapsamda ithalata olan yüksek bağımlılığın azaltılması, rekabetin güçlendirilmesi, yerli üretim yeterlilikleri, küresel talebin gelişim seyri ve gelecek potansiyeli gibi çeşitli ölçütler dikkate alınarak Bakanlık tarafından belirlenen Öncelikli Ürün Listesi için Bakanlık tarafından sunulan yatırım teşvikleri ile KOSGEB ve TÜBİTAK tarafından

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, emresoyer111@gmail.com, ORCID 0000-0002-4718-0278.

*** Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, aykutpurde@live.com, ORCID: 0000-0002-1238-5791.

sağlanan proje desteklerinin birlikte ve/veya münhasıran kullanılması öngörülmektedir.

Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programının temel hukuki dayanakları, 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar ve 2016/9495 sayılı Yatırımlara Proje Bazlı Devlet Yardımı Verilmesine İlişkin Karardır. Program kapsamındaki yatırımcılar, KDV istisnası, KDV iadesi, vergi indirimi, sigorta primi desteği, gelir vergisi stopajı desteği, gümrük vergisi muafiyeti, faiz veya kar payı desteği, sigorta primi işveren hissesi desteği ve yatırım yeri tahsisi gibi çok kapsamlı desteklerden yararlanabilmektedir. Bu desteklerin yatırımcılara sunulmasının hukuki rejiminin ortaya konulması gerekmektedir. Teknolojiyi merkeze alan bu program, diğer yatırımlara tanınmayan geniş imkanları bünyesinde barındırmaktadır. Program sonucu elde edilmesi amaçlanan kamu yararını tespit edebilmek için, faaliyetin niteliğinden kaynaklanan özellikleri de dikkate alarak verimlilik ve adalet ilkeleri çerçevesinde bir inceleme yapılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji odaklı sanayi hamlesi, yatırımların desteklenmesi, verimlilik, adalet, kamu yararı.

SUPPORT OF INVESTORS WITHIN THE SCOPE OF TECHNOLOGY-ORIENTED INDUSTRIAL MOVE PROGRAMME****

Res. Asst. Emre SOYER** - Lect. Aykut PURDE*******

Technological developments can be argued to be possible thanks to the aim of companies to make profit. However, technological developments can be of vital importance for states. For this reason,

**** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

***** Fatih Sultan Mehmet Vakıf University, emresoyer111@gmail.com, ORCID 0000-0002-4718-0278.

***** Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, aykutpurde@live.com, ORCID: 0000-0002-1238-5791.

states, in addition to supervising and regulating technological developments, directly support this field. The extent of the support provided by the administrations may vary to the extent that the relevant activity is related to the public interest in a broad sense. Support instruments differ according to the sector. Unlike the general investment incentive system, the subject of the Communiqué is a special support programme. In this context, the Technology-Oriented Industrial Move Programme is a programme aiming to concentrate the support and incentives provided by the Ministry of Industry and Technology on medium-high and high technology sectors in order to develop value-added production in the country. The programme aims to increase the domestic production capacity of products that are vital for Turkey and have high potential. In this context, it is envisaged that the investment incentives offered by the Ministry and the project supports provided by KOSGEB and TÜBİTAK will be used together and/or exclusively for the Priority Product List determined by the Ministry by taking into account various criteria such as reducing the high dependence on imports, strengthening competition, domestic production qualifications, the development course of global demand and future potential.

The main legal bases of the Technology-Oriented Industrial Move Programme are the Decree No. 2012/3305 on State Aids in Investments and the Decree No. 2016/9495 on Granting Project-Based State Aid to Investments. Investors within the scope of the programme can benefit from a wide range of supports such as VAT exemption, VAT refund, tax reduction, insurance premium support, income tax withholding support, customs duty exemption, interest or profit share support, insurance premium employer's share support and investment location allocation. The legal regime for providing these supports to investors needs to be defined. This programme, which focuses on technology, includes a wide range of opportunities that are not granted to other investments. In order to determine the public benefit intended to be obtained as a result of the programme, an examination should be made within the framework of the principles of efficiency and fairness, taking into account the characteristics arising from the nature of the activity.

Keywords: Technology-oriented industrial move, investment support, efficiency, justice, public interest.

YAPAY ZEKA SİSTEMLERİ KULLANAN İDARELERİN BU SİSTEMLERİN EYLEM VE İŞLEMLERİNDEN SORUMLULUĞU ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME*

Dr. Öğr. Üyesi Ergün DİLAVEROĞLU**

Anayasanın 125'inci maddesinde idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararları ödemekle yükümlü olacağı hüküm altına alınmıştır. Buna göre idarenin sorumluluğuna gidebilmek için idare tarafından gerçekleştirilen işlem ve eylemlerin bulunması gerekliliğinin yanında bu eylemlerden ya da işlemlerden zarar doğmuş olması ve ortaya çıkan zarar ile idarenin bu eylem ve işlemi arasında bir nedensellik ilişkisinin var olması gerekmektedir. Bunun dışında yer alan alanlara ilişkin idarenin sorumluluk alanının belirlenmesi yargı kararlarına bırakılmıştır. Hal böyleyken teknolojinin yaygınlaşması ve kullanım alanlarının farklılaşması idarenin sorumluluk alanının belirlenmesi konusunda yeni değerlendirmeler yapılması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

Günümüzde teknolojik gelişmeler çerçevesinde idarenin kullandığı ya da gelecekte kuvvetle muhtemel kullanma konusunda kendini mecbur hissedeceği yapay zekâ teknolojisinin işlem ve eylemlerinden ortaya çıkma ihtimali olan zararların tazmini meselesi sorumluluğun belirlenmesi konusunda önemli bir sorunsal teşkil etmektedir. Bu konuda sıklıkla yapay zekaya bir kişilik kazandırıp kazandırmayacağı meselesi tartışılmaktadır. İdare hukuku bakımından konu değerlendirildiğinde ise yapay zeka kullanan bir aracın işlem ya da eylemlerinden ortaya

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** İstanbul Medipol Üniversitesi, edilaveroglu@medipol.edu.tr, ORCID 0000-0002-7496-4991.

çıkan zararlardan kimin sorumlu olacağı meselesidir. Bu konuda yapay zekaya farklı bir kişilik kazandırılarak işlem ve eylemlerinden sorumlu kılınması gerekliliğini savunanlar olduğu gibi tam aksini düşünenler de mevcuttur. Avrupa parlamentosunun 20 Ekim 2020 tarihli “yapay zeka için hukuki sorumluluk rejimi” ne ilişkin kararda yapay zeka sistemine hukuku kişilik vermenin gerekli olmadığı görüşü tavsiye edilmiştir.

Bu doğrultuda, çalışma da yapay zekâ araçları kullanan idarenin bu araçların ortaya koymuş olduğu eylem ve işlemlerinden kaynaklanan zararların tazmini ve idarenin kusur ya da kusursuz sorumluluğu çerçevesinde değerlendirmelerde bulunulmaya çalışılacaktır.

Anahtar kelimeler: İdare hukuku, idarenin kusur sorumluluğu, idarenin kusursuz sorumluluğu, yapay zeka, kişilik kavramı.

**AN EVALUATION ON THE RESPONSIBILITY OF
ADMINISTRATIONS USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE
SYSTEMS FOR THE ACTIONS AND TRANSACTIONS OF
THESE SYSTEMS*****

Asst. Prof. Dr. Ergün DİLAVEROĞLU****

Article 125 of the Constitution stipulates that the administration will be liable to pay the damages arising from its own actions and transactions. Accordingly, in order for the administration to be held responsible, there must be a transaction or action taken by the administration, as well as a damage must have occurred from these actions or transactions, and there must be a causal relationship between the resulting damage and this action and action of the administration. Determining the area of responsibility of the administration regarding areas other than

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** İstanbul Medipol University, edilaveroglu@medipol.edu.tr, ORCID 0000-0002-7496-4991.

this is left to judicial decisions. This being the case, the spread of technology and the diversification of its usage areas reveal the necessity of making new evaluations in determining the area of responsibility of the administration.

Today, within the framework of technological developments, the issue of compensation for damages that may arise from the transactions and actions of artificial intelligence technology that the administration uses or will feel obliged to use in the future constitutes an important problem in determining liability. In this regard, it is often discussed whether artificial intelligence will be given a personality or not. When the issue is evaluated in terms of administrative law, the operation of a vehicle using artificial intelligence is a matter of who will be responsible for the damages arising from its actions. While there are those who argue that artificial intelligence should be given a different personality and be held responsible for its actions and actions, there are also those who think the opposite. In the decision of the European Parliament on the "legal liability regime for artificial intelligence" dated October 20, 2020, it was recommended that it is not necessary to give the artificial intelligence system legal personality.

In this regard, the study will try to make evaluations within the framework of compensation for damages arising from the actions and transactions of the administration using artificial intelligence tools and the fault or perfect liability of the administration.

Keywords: Administrative law, fault liability of the administration, strict liability of the administration, artificial intelligence, concept of personality.

KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA OTOMATİK İDARİ KARARLARA İLİŞKİN İDARİ USUL İLKELERİ*

Dr. Öğr. Üyesi Ezgi AVCIOĞLU AKSOY**

Yapay zeka teknolojisinde yaşanan hızlı gelişme yapay zekanın idari karar alma süreçlerine hızlı bir şekilde dahiline sebep olmaktadır. Yapay zekanın idari kararların hızını ve doğruluğunu artırma potansiyeli kamu idarelerini bu teknolojinin kullanımına teşvik etmektedir. Böylelikle idarenin yapay zeka teknolojisine dayalı olarak otomatik karar alma uygulamaları her geçen gün artmaktadır. Ancak otomatik karar alma süreçleri mevcut idare hukuku ilke ve kurallarının bu yeni karar alma biçimindeki etkinliğinin ve yeterliliğinin yeniden değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu noktada otomatik idari kararlarla ilgili idari usul tartışmaları ön plana çıkan başlıklardandır. Avrupa Konseyi tarafından Avrupa Konseyi üye ülkelerinde idare hukuku ve idari karar alma süreçlerinde yapay zeka ve diğer algoritmik sistemlerin kullanımı üzerine yürütülen karşılaştırmalı çalışmada üye devletlere otomatik idari kararlarla ilgili yürürlüğe koydukları hukuki düzenlemeler sorulmuştur. Yirmi dört ülkeden alınan raporlar ışığında ülkelerin otomatik karar alma sistemlerini konu alan spesifik mevzuat düzenlemelerinin oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Ancak bazı ülkeler idari usul kanunlarına otomatik idari kararlara yönelik hükümler eklemeye başlamıştır. Çalışmamızda ilgili hukuki düzenlemeler incelenecek olup, bu düzenlemeler ışığında otomatik idari kararlara yönelik idari usul ilkeleri belirlenmeye çalışılacaktır. Böylelikle ülkemizde de olası bir hukuki düzenlemede yer

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Manisa Celâl Bayar Üniversitesi, ezgi.aksoy@cbu.edu.tr, ORCID 0000-0001-6650-2685.

alabilecek ilkelerin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmanın üç ana başlıktan oluşması planlanmaktadır. İlk başlıkta otomatik idari karar kavramı incelenecektir. İkinci başlıkta ise karşılaştırmalı hukukta otomatik idari kararlara yönelik hukuki düzenlemeler belirlenecektir. Bu kapsamda Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü, İsveç İdari Usul Kanunu, Alman İdari Usul Kanunu, Fransız Dijital Cumhuriyet Kanunu ve Dijital Çağda Portekiz İnsan Hakları Şartı'nın ilgili hükümleri açıklanacaktır. Son bölümde ise ilgili düzenlemelerde yer alan otomatik idari kararlara yönelik idari usul ilkeleri değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Otomatik karar alma, idari usul, yapay zeka, şeffaflık, bilgi edinme.

**PRINCIPLES OF ADMINISTRATIVE PROCEDURE
REGARDING AUTOMATED ADMINISTRATIVE DECISIONS
IN COMPARATIVE LAW*****

Asst. Prof. Dr. Ezgi AVCIOĞLU AKSOY****

The rapid development in artificial intelligence technology leads to the rapid inclusion of artificial intelligence in administrative decision-making processes. The potential of artificial intelligence to increase the speed and accuracy of administrative decisions encourages public administrations to use this technology. Thus, automatic decision-making practices of the administration based on artificial intelligence technology are increasing day by day. However, automated decision-making processes make it necessary to re-evaluate the effectiveness and adequacy of existing administrative law principles and rules in this new form of decision-making. At this point, administrative procedure debates on

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Manisa Celâl Bayar University, ezgi.aksoy@cbu.edu.tr, ORCID 0000-0001-6650-2685.

automated administrative decisions are among the prominent topics. In a comparative study conducted by the Council of Europe on the use of artificial intelligence and other algorithmic systems in administrative law and administrative decision-making in Council of Europe member states, member states were asked about the legal regulations they have enacted on automated administrative decisions. In the light of the reports received from twenty-four countries, it is observed that the countries have very limited specific legislative provisions on automated decision-making systems. However, some countries have started to include provisions on automated administrative decisions in their administrative procedure laws. In this study, the relevant legal regulations will be analysed and the principles of administrative procedure for automatic administrative decisions will be determined in the light of these regulations. In this way, it will be analysed whether it can be included in a possible legal regulation in our country. The study is planned to consist of three main chapters. In the first section, the concept of automatic administrative decision will be analysed. In the second section, the legal regulations on automated administrative decisions in comparative law will be determined. In this context, the relevant provisions of the European Union General Data Protection Regulation, Swedish Administrative Procedure Act, German Administrative Procedure Act, French Digital Republic Act and Portuguese Charter of Human Rights in the Digital Age will be explained. In the last section, the principles of administrative procedure for automated administrative decisions in the relevant regulations will be evaluated.

Keywords: Automated decision-making, administrative procedure, artificial intelligence, transparency, access to information.

SAĞLIK HİZMETLERİNİN SUNUMUNDA DİJİTAL YÖNTEMLER: UZAKTAN SAĞLIK HİZMETİ SUNUMU*

Arş. Gör. Dr. Ezgi PALAS DAĞLI**

Bilgi ve iletişim teknolojileri alanındaki gelişmeler sağlık hizmetlerinin çeşitli teknolojik yöntemlerle sunulmasına imkân tanımaktadır. Bu yöntemler arasında uzaktan sağlık hizmeti sunumu da bulunmaktadır. Uzaktan sağlık hizmeti, sağlık tesisi dışından iletilen belirtilerin ve tahlil sonuçlarının yapay zekâ desteği ile hekim tarafından değerlendirilmesi ve ilgili tıbbi verilerin depolanmasını sağlayan hizmetleri ifade eder. Türk Hukukunda, ilk kez 2022 tarihli Uzaktan Sağlık Hizmetlerinin Sunumu Hakkında Yönetmelik ile yürürlüğe giren bu sistemde, sağlık hizmeti talep eden kişiye sağlık bilgi sistemi üzerinden uzaktan sağlık hizmeti sunulmaktadır. Bu yöntemde amaç, mekândan ve coğrafyadan bağımsız olarak ve çağdaş tıbbî teknolojiye dayanılarak sağlık hizmetinin sunulmasıdır. Sağlık Bakanlığı veya yetkilendirilmiş geliştiriciler tarafından asgari standartlara uygun olarak geliştirilen sağlık bilgi sistemi aracılığı ile sunulan bu hizmet, Sağlık Bakanlığı tarafından tesis edilen faaliyet izni ile yürütülmektedir. Söz konusu hizmetlerin kapsamı, niteliği itibarıyla uzaktan sağlık hizmeti sunumuna elverişli olması koşuluyla; muayene, tıbbi danışmanlık, konsültasyon, klinik parametrelerin değerlendirilmesi, tedavi ve ilaç yönetimi, teknolojik imkânların elvermesi ve Bakanlıktan gerekli izinlerin alınması koşuluyla girişimsel veya cerrahi operasyon hizmetleri, endemik veya epidemik salgınlarda ulusal nitelikteki kılavuzlar doğrultusundaki tıbbi işlemler, giyilebilir

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Dokuz Eylül Üniversitesi, ezgi.palas@deu.edu.tr, ORCID 0000-0001-9437-9610.

teknolojiler ve diğer tıbbi cihazlar ile sağlık verilerinin ölçülmesi ve takibi ile e-reçete ve e-rapor tanzim edilmesi olarak belirlenmiştir. Hangi hizmetlerin niteliği itibarıyla uzaktan sağlık hizmeti sunumuna elverişli olduğu konusundaki belirleme, sağlık mensubunun takdir yetkisinde olup, hasta haklarına ve meslek etiği kurallarına uygun olarak tesis edilmek zorundadır. Söz konusu hizmetler kapsamında, dijital ortamda işlenen hastaya ait kişisel verileri koruma yükümlülüğü sağlık tesisine ve sağlık meslek mensubuna aittir. Bu çalışmada, uzaktan sağlık hizmeti sunumu yönteminin, tıbbi verilerin korunması ve sağlık hizmetlerine erişimin etkin sağlanması yönleri ile hukuki olarak değerlendirmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kamu hizmeti, sağlık hizmetlerinde dijitalleşme, uzaktan sağlık hizmeti sunumu, sağlık bilgi sistemi, tıbbi veri.

DIGITAL METHODS IN HEALTHCARE SERVICE PROVISION: REMOTE HEALTHCARE SERVICE PROVISION^{*}**

Res. Asst. Dr. Ezgi PALAS DAğLI^{**}**

Developments in the field of information and communication technologies allow healthcare services to be provided through various technological methods. Among these methods is the provision of remote healthcare services. Remote healthcare service refers to services that enable the physician to evaluate the symptoms and analysis results transmitted from outside the healthcare facility with the support of artificial intelligence and to store the relevant medical data. In this system, which entered into force for the first time in Turkish Law with the Re-

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Dokuz Eylül University, ezgi.palas@deu.edu.tr, ORCID 0000-0001-9437-9610.

gulation on the Provision of Remote Healthcare Services dated 2022, remote healthcare services are provided to the person requesting healthcare services through the healthcare information system. The aim of this method is to provide healthcare services independent of location and geography, relying on contemporary medical technology. Provided through the healthcare information system developed by the Ministry of Healthcare or authorized developers in compliance with minimum standards, this service is carried out with the activity permit established by the Ministry of Healthcare. The scope of these services, provided they are suitable for remote healthcare service provision in terms of quality, includes examinations, medical consultations, consultations, evaluation of clinical parameters, treatment and drug management, interventional or surgical operation services subject to the conditions of technological feasibility and obtaining necessary permits from the Ministry, medical procedures in accordance with national guidelines during endemic or epidemic outbreaks, measurement and monitoring of healthcare data with wearable technologies and other medical devices, and the issuance of e-prescriptions and e-reports. Determination of which services are suitable for remote healthcare service provision in terms of quality is at the discretion of the healthcare professional and must be established in accordance with patient rights and professional ethics rules. Within the scope of these services, the obligation to protect personal data processed in digital media belongs to the healthcare facility and healthcare professional. This study aims to evaluate the provision of remote healthcare services methodologically in terms of the protection of medical data and effective access to healthcare services.

Keywords: Public service, digitization in healthcare services, provision of remote healthcare services, health information system, medical data.

INFORMATION SECURITY OF KAZAKHSTAN MODERN REALES*

Galym MALIK** -

Assoc. Prof. Dr. Abilkassymov YEGEMBERDI***

This article is about the development of information security in Kazakhstan. It analyzes the concept of information security of society, state, country, which fundamental acts, programs, documents exist, which cyber attacks prevail, and various incidents. Information security is an important institution of personal, public and state life. Its essence is seen through the analysis of various aspects of information security. Their diversity allows us to understand the versatility and specificity of this phenomenon, the role and value of ensuring the protection of information turnover in the process of human life, as well as public and state entities. The article considers the legislative base of the Republic of Kazakhstan starting from the Constitution and other normative acts in the sphere of information security of the country. The digital age has made an expansion in the life and activities of the state, legal entities and individuals. In industry, automated systems fully control production processes, and a significant part of business is conducted via the Internet. The article also discusses the most important components of information security. In particular, the social, legal, financial, and economic security of Kazakhstan are disclosed.

Keywords: Information security, cyberattack, security, information component, information technology, information protection.

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** Abai Kazakh National Pedagogical University, galym19888@gmail.com, ORCID 0000-0002-5756-6270.

*** Kazakh State Agrarian Research University, Abilkasymov66@mail.ru, ORCID 0009-0009-9993-9109.

TÜRKİYE’DE YAPAY ZEKÂ TEKNOLOJİSİNE DAİR BİR SENARYO: ARŞİV ARAŞTIRMASI VE GÜVENLİK SORUŞTURMASININ YAPAY ZEKÂ TEKNOLOJİLERİ İLE YAPILMASI*

Dr. Öğr. Üyesi Güven SÜSLÜ**

Yapay zekâ teknolojilerinin idari faâliyetlerde kullanımını beraberinde pek çok hukuki sorunu da getirmektedir. Muhtemel sorunlardan biri de yapay zekâ teknolojilerinin kamu hizmetine girme hakkı kapsamında yapılacak arşiv araştırması ve güvenlik soruşturmalarında kullanılmasıdır. Her ne kadar idarenin özyönetim faâliyeti olarak değerlendirilmesi mümkün olsa da 1982 Anayasası’nın 70. maddesinde yer alan “kamu hizmetine girme hakkı” dikkate alındığında kamu görevlisi olarak istihdam edilmenin temel hak ve özgürlüklerle ilgili yönü ortaya çıkmaktadır. 7315 sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kanununda düzenlenen arşiv araştırması ve güvenlik soruşturması yapay zekâ teknolojisi kullanılarak yerine getirilebilmesi olası bir idari faaliyettir. Memuriyete ya da kamu görevine atanmak için yapılması gereken bu idari faaliyetin yapay zekâ teknolojileri kullanılarak ifası evvela mer’i hukuk açısından hukuka uygunluk noktasında ele alınacak, akabinde bu idari faaliyetin hukuka uygun hale gelmesinin koşulları irdelenecektir. Bu bağlamda aşağıda belirtilen hususlara cevap aranacaktır:

- 1- İdareye ilişkin anayasal ilkeler ışığında bu idari faaliyette yapay zekâ teknolojilerinin kullanılmasının imkan dahilinde olup olmadığı,

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Yaşar Üniversitesi, guven.suslu@yasar.edu.tr, ORCID 0000-0002-3628-9032.

- 2- Kamu hizmetine girme hakkına ilişkin yasal düzenlemelerin bu idari faaliyetin yapay zekâ teknolojileri kullanılarak yerine getirilmesine imkan tanıyıp tanımadığı,
- 3- Yapa zekâ teknolojilerine ilişkin yasal düzenlemelerin bu idari faaliyete izin verip vermediği,
- 4- Yapay zekâ teknolojilerinin işleyiş biçiminden kaynaklanan sorunların arşiv araştırması ve güvenlik soruşturması faaliyetinde ortaya çıkma tehlikesi,

Bu konulara ilişkin tespitler yapıldıktan sonra yapay zekâ teknolojisinin belirtilen alanlarda kullanılması açısından hukuka uygunluğu sağlama adına mer'i hukukun mevcut halinin yeterli olup olmadığı irdelenecek ve yeterli olmaması ihtimalinde ne gibi değişiklikler yapılması gerektiği üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: İdare, yapay zekâ, memur, kamu görevlisi, arşiv araştırması, güvenlik soruşturması.

A SCENARIO FOR ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGY IN TURKEY: CONDUCTING ARCHIVE RESEARCH AND SECURITY INVESTIGATIONS WITH ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES^{*}**

Asst. Prof. Dr. Güven SÜSLÜ^{**}**

The use of artificial intelligence technologies in administrative activities raises many legal issues. One of the possible problems is the use of artificial intelligence technologies in archive research and security investigations within the scope of the right to enter public service. Although it can be considered as a self-governance activity of the administration, when the "right to enter public service" in Article 70 of the

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Yaşar University, guven.suslu@yasar.edu.tr, ORCID 0000-0002-3628-9032.

1982 Constitution is taken into consideration, the aspect of being employed as a public servant related to fundamental rights and freedoms emerges. Law No. 7315 on Security Investigation and Archival Research regulates archival research and security investigation as a possible administrative activity that can be carried out using artificial intelligence technology. The performance of this administrative activity, which must be carried out in order to be appointed to civil service or public office, by using artificial intelligence technologies will first be addressed at the point of compliance with the law in terms of the applicable law, and then the conditions for this administrative activity to become lawful will be examined. In this context, answers will be sought to the following issues:

- 1- Whether it is possible to use artificial intelligence technologies in this administrative activity in the light of constitutional principles regarding the administration,
- 2- Whether the legal regulations on the right to enter public service allow this administrative activity to be carried out using artificial intelligence technologies,
- 3- Whether the legal regulations on artificial intelligence technologies allow this administrative activity,
- 4- The danger of problems arising from the functioning of artificial intelligence technologies emerging in the archive research and security investigation activity,

After making determinations on these issues, it will be examined whether the current state of the law in force is sufficient to ensure compliance with the law in terms of the use of artificial intelligence technology in the specified field and what kind of changes should be made in case it is not sufficient.

Keywords: Administration, artificial intelligence, civil servant, public official, archival research, security investigation.

GÖMRÜK FƏALİYYƏTİ SAHƏSİNDƏ SÜNİ İNTELLEKT VƏ KİBERTƏHLÜKƏSİZLİYİN ROLU*

Dr. Hakim ƏZİZOV**

Rəqəmsal dünyanın yeni imkanları ilə müəyyən edilən bir dövrdə gömrük xidmətləri də zamanın ehtiyacına uyğun olaraq infrastrukturunu yüksək texnoloji həllər, beynəlxalq standartlara uyğun daxili bulud sistemi və müasir texnoloji xidmətlərlə təchiz etməklə davamlı təkmilləşdirmələr həyata keçirməkdədir. Lakin bu yeni imkanlar həm də kiberməkanda qarşılaşılan risklərin artmasına və ya dəyişməsinə səbəb ola bilər. Rəqəmsal transformasiyanın gətirdiyi imkanlardan, üstünlüklərdən və ehtiyaclardan tam şəkildə faydalanmaqla yanaşı, yarana biləcək risklərdən qorunmaq da vacib məsələlərdən biridir. Texnologiyanın inkişafı ilə paralel olaraq süni intellekt texnologiyası da gün keçdikçə həyatın hər sahəsinə nüfuz etməkdədir. Süni intellekt texnologiyasının həm yaxşı həm də pis niyyətli insanlara xidmət etdiyini qəbul etmək lazımdır. Kibertəhlükəsizliklə bağlı yaranmış risklərdən (xüsusilə də kritik infraqurumlar malik olan dövlət əhəmiyyətli qurumlarda) və kibertəhdidlərdən müdafiə istiqaməti üzrə müasir beynəlxalq yanaşmalardan istifadə edilməsi məcburi xarakter daşıyır. Kiber və informasiya təhlükəsizliyinə qarşı mübarizəyə sadəcə zəruri narahatlıq kimi baxılmamalıdır, bu mübarizənin rəqəmsal transformasiyanın uzunmüddətli perspektivdə uğurunun zəmanəti olduğu dərk edilməlidir. Gömrük sahəsində xidmətlər həyata keçirilərkən rəqəmsallaşdırma istiqamətində aparılan inkişaf

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsi, hakim.azizov@ascca.edu.az, ORCID 0000-0002- 2566-5784.

strategiyası, informasiya resurslarının və şəbəkə infrastrukturunun təhlükəsizliyinin daha effektiv və müasir tələblərə cavab verəcək formada inkişaf etdirilməsi, informasiyanın qanunvericilik aktlarına uyğun şəkildə qorunması, təsirinə məruz qala biləcəyi yeni növ kibertəhdidlərin davamlı araşdırılması, proaktiv kibermüdafiə bacarıqlarının artırılması vacib məsələlərdəndir. Gömrük xidmətini yerinə yetirən qurum kiberinsidentlərə müvafiq reaksiyaların vaxtında verilməsi üçün informasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizlik ilə bağlı normativ hüquqi aktlarına əsasən kibertəhlükəsizlik üzrə yol xəritəsini hazırlamalı və ondan irəli gələn məsələlərin icrasını həyata keçirməlidir. Hal-hazırkı dövrdə kibertəhlükəsizliklə bağlı qanunvericiliyə ediləcək düzəliş və əlavələrdə süni intellekt texnologiyaları da mütləq nəzərə alınmalıdır.

Açar sözlər: Süni intellekt, gömrük xidməti, kibertəhlükəsizlik, texnologiya, inkişaf strategiyası.

THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND CYBER SECURITY IN CUSTOMS ACTIVITY FIELD***

Dr. Hakim AZIZOV****

In an era of the new opportunities of the digital world, customs services are also making continuous improvements by equipping their infrastructure with high-tech solutions ,internal cloud system according to international standards and modern technological services in accordance with the needs of the modern world. But these new opportunities may also increase or change the risks faced in cyberspace. In addition to fully benefiting from the opportunities, advantages and

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Academy of the State Customs Committee of the Republic of Azerbaijan, hakim.azizov@asca.edu.az., ORCID 0000-0002-2566-5784.

needs of the digital transformation, it is also important to protect against the risks that may arise. In parallel with the development of technology, Artificial Intelligence (AI) technology is penetrating every field of life day by day. It must be recognized that AI technology serves both good and bad people. It is mandatory to use modern international approaches in the direction of protection from cyber security risks (especially in state-important institutions with critical infrastructure) and cyber threats. The fight against cyber security and information security should not be accepted as just a necessary concern, it should be recognized as a guarantee of the long-term success of digital transformation.

To improve a development strategy in the direction of digitalization, to develop the security of information resources and network infrastructure in a form that will meet modern requirements more effectively, to protect information in accordance with legislative acts, to continuously investigate new types of cyber threats that may be affected, and to increase proactive cyber defense skills are important issues in performing services in customs field.

In order to provide responses to cyber-incidents on time, the institution performing customs service must prepare a roadmap for cyber security and implement the issues arising from it in accordance with the normative legal acts related to information security and cyber security. Nowadays, Artificial Intelligence technologies must be taken into account in the amendments and additions to the legislation related to cyber security.

Keywords: Artificial intelligence, customs service, cyber security, technology, development strategy.

İNZİBATI MÜBAHİSƏLƏRİN HƏLLİNDƏ SÜNİ İNTELLEKTİN ROLU*

Dr. Hakim AZIZOV - Mammadli Lala FİRDOVSI*****

Müasir dövrümüzdə texnologiyanın inkişafı onun bir çox sahələrdə istifadəsini şərtləndirmişdir. Həyatımızın demək olar ki, bütün sahələrində hər gün biraz daha təsirini artıraraq sürdürən süni intellekt və bu sahədəki elmi inkişafılar insanlığa zərər də verəbilər mi? Ya da süni intellektin həyatımıza müsbət təsirləri onun mümkün mənfi təsirlərini üstələyə bilər mi? Hüquq sahəsində, xüsusən də inzibati icraat və inzibati məhkəmə icraatında süni intellektin tətbiqi isə xüsusi maraq doğuram məqamdır. Tezisdə inzibati mübahisələrin həllində süni intellektin istifadəsinin əhəmiyyətindən, həmçinin müsbət və mənfi tərəflərindən bəhs edilmiş, səmərəliliyin artırılması məqsədilə təkliflər verilmişdir. Ölkəmizdə hal-hazırda süni intellektdən hüquq sahəsində çox istifadə olunmaması görülməkdədir. Qeyd etmək lazımdır ki, hüquq digər sahələrdən fərqli bilavasitə insan hüquq və azadlıqları ilə bağlı olduğundan və məqsədinin insanların qanuni mənafelərinin qorunması olduğundan insanların taleyinin texnologiya vasitəsilə həllini gözləmək olmaz. Belə ki, 10 il əvvəl ilə müqayisə etsək şahidi oluruq ki, vətəndaşların inzibati icraatın həyata keçirilməsinin müddəti ilə bağlı narazılıqları hal-hazırda xeyli azalmışdır və bununla bağlı şikayətlər demək olar ki, yox dərəcəsindədir.

Açar sözlər: Süni intellekt, inzibati mübahisə, inzibati məhkəmə icraatı, bulud texnologiyası, inzibati icraat.

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin Gömrük Akademiyası, hakim.azizov@ascca.edu.az, ORCID 0000-0002-2566-5784.

*** Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin Gömrük Akademiyası, mammadlilala25@gmail.com, ORCID 0009-0000-8552-4898.

THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE RESOLUTION OF ADMINISTRATIVE DISPUTES****

Hakim AZIZOV***** - Mammadli Lala FIRDOVSI*****

In our modern era, the development of technology has determined its use in many fields. Can the artificial intelligence and the scientific developments in this field, which continue to increase their influence every day, in almost all areas of our life, harm humanity? Or will the positive effects of artificial intelligence on our lives outweigh its possible negative effects? The application of artificial intelligence in the field of law, especially in administrative proceedings and administrative court proceedings, is a point of particular interest. In the thesis, the importance of the use of artificial intelligence in the resolution of administrative disputes was discussed, as well as its positive and negative sides, and suggestions were made for increasing efficiency. In our country, artificial intelligence is currently not used much in the field of law. It should be noted that since law, unlike other fields, is directly related to human rights and freedoms and its purpose is to protect people's legal interests, we cannot expect people's fate to be solved through technology. So, if we compare with 10 years ago, we witness that citizens' dissatisfaction with the duration of administrative proceedings has decreased significantly and complaints about it are almost non-existent.

Keywords: Artificial intelligence, administrative dispute, administrative court proceedings, cloud technology, administrative proceedings.

**** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

***** Customs Academy of the State Customs Committee of the Republic of Azerbaijan, hakim.azizov@ascca.edu.az, ORCID 0000-0002-2566-5784.

***** Customs Academy of the State Customs Committee of the Republic of Azerbaijan, mammadlilala25@gmail.com, ORCID 0009-0000-8552-4898.

«Ақ Жол» Газетіндегі Құқық Тақырыбының Жазылу Ерекшелігі*

Койгельдиева З. ** - Жиенбай А. ***

Мақалада ХХ ғасыр басында шыққан «Ақ жол» газетіндегі көтерілген құқық тақырыбындағы мақалаларға терең талдау жасалды.

Газеттегі құқық тақырыбына жазылған мақалада сол кездегі қоғамның кезек күттірмес өткір мәселесін қамтылған. Ақиқат іздеген қарапайым халықтың сотқа жүгінуі, халықтық тергеушінің кеңседегі келелі тірлігі кеңінен суреттелген мақалада ең алдымен, адам құқығын қорғау мәселесіне көңіл бөлгендігі жайлы жазылады.

Ғасыр басындағы қазақ халқының Жетісуда заң қызметкерлерінің алғашқы сиезінің өтуі де құқықтық тақырыптың тарихи кезеңдерін еске түсіреді. Қазақстан заң комиссариатының ұсынуы бойынша өткен алғашқы сиез ұлттардың өзін-өзі еркін билеу қағидасымен қатар құқықтық журналистиканың сол кезде дамып келе жатқандығының дәлелі.

«Сот пен ел арасы жақындассын», - деген ұранмен жүрген қоғамның сотқа деген сенімінің жоғары екендігі түйінді мәселе ретінде мақалада сарапталған.

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** Дулати Тараз өңірлік университеті, zauuuuuu@mail.ru, ORCID 0000-0002-4603-1975.

*** Еуразия ұлттық университеті, zhiyasyl@gmail.com.

«Ақ жол» газетіндегі бірнеше мақаланың жазылуы қазақ даласында түрлі заңнамалардың пайда болуы мен қалыптасуы құқықтық мемлекеттің тарихи кезеңінің алғашқы кезеңі еді.

Мақалада Алаш өкіметінің негізгі заңы, саяси сауат, қылмыс істерін жүргізу жөнімен қылмыс заңдары, еңбек заңына іргелі зерттеу жасалды. Құқықтық мемлекетте заңның үстем құруы адам құқығының аяққа тапталмауын талап етеді.

Құқықтық журналистика азаматтардың отанға, заңға, қоғамға, бір-біріне деген қарым-қатынастарында адал болуына үлесін қосуы керек.

Әрбір адам күнделікті қоғаммен қарым-қатынасында істеген ісі мен айтқан сөзі бір жерден шығатын Адал азамат болатын болса, онда мемлекетте әділдік орнайды. Жұрттың бәріне бірдей жағатын заң болмауы мүмкін, бірақ оларға, тәртіпке бағыну, нормаларды құрметтеу аса маңызды, міне осы күрделі мәселелер зерттеу жұмысының басты тақырыбы.

Баспасөздегі құқықтық негізді құраған мақалаларға шолу жасай отырып, әділдіктің іргетасы азаматтардың шынайы теңдігінде екендігінде көзіміз жетті.

Жеке тұлғаның құқықтық мәртебесін арттыруда «Ақ жол» газетіндегі жазылған мақалалардың маңызы жаһандану дәуірінде адамзат өркениетінің көкейкесті мәселесін шешуде құны артпаса кеми түскен жоқ.

Біздің ғылыми жұмыс сол кезеңдегі қоғамның жеке тұлғаның өз құқығын қорғаудағы «бағдаршамы» болған мақалалардың жазылу ерекшелігі және қоғамдағы адам мәртебесін көтеру мәселесіне арналған.

Кілт сөздер: Адам, газет, құқық, сот, заң, әділдік.

PECULIARITIES OF WRITING THE LEGAL TITLE IN "AK ZHOL" NEWSPAPER*

Lect. Koigeldiyeva Z.** - Zhiyenbay A.***

In the article, a deep analysis of the articles on the topic of rights in the "Ak zhol" newspaper, published at the beginning of the 20th century, was made.

The article written on the topic of law in the newspaper contains an unexpectedly acute problem of the society at that time. In the article, which describes the appeal of the truth-seeking common people to the court, the life of the people's investigator in the office, it is written first of all that he paid attention to the issue of human rights protection.

The first meeting of the Kazakh people in Zhetysu at the beginning of the century reminds us of the historical periods of the legal topic. The first siez, which was held on the recommendation of the Law Commissariat of Kazakhstan, is proof of the fact that legal journalism was developing at that time along with the principle of free self-government of nations.

The article examines the high trust of the society in the court with the slogan "Let the court and the country become closer".

The writing of several articles in the newspaper "Ak Zhol" was the first stage of the historical period of the rule of law, the emergence and formation of various laws in the Kazakh steppe.

In the article, a basic study of the basic law of the Alash government, political literacy, criminal laws on conducting criminal cases,

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** Dulaty Taraz Regional University, zauuuuu@mail.ru, ORCID: 0000-0002-4603-1975.

*** Eurasian National University, zhiyasyl@gmail.com.

labor law was made. The rule of law in the rule of law requires that human rights are not violated.

Legal journalism should contribute to citizens' loyalty to the homeland, law, society, and each other.

If every person becomes an honest citizen whose deeds and words come from the same place in his daily relations with the society, then justice will be established in the state. There may not be a law that everyone likes, but it is very important to obey them, to obey the order, to respect the norms, and this is the main topic of the study of these complex issues.

Reviewing the articles in the press that formed the legal basis, we realized that the foundation of justice is the true equality of citizens.

In increasing the legal status of an individual, the importance of the articles written in the "Ak Zhol" newspaper has not decreased, if the value has not increased in solving the most pressing problems of human civilization in the era of globalization.

Our scientific work is dedicated to the issue of the writing of articles, which were a "guidepost" in the protection of the individual's rights in the society of that period, and the issue of raising the status of a person in society.

Keywords: Person, newspaper, law, court, law, justice.

ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТІНІҢ ҚОЛДАНЫС САЛАЛАРЫ*

Доц. Проф., Док. Мақпал ДЖЕКЕБАЕВА** -

Аяжан Құдайберген***

Бұл мақалада ғылым мен технологиядағы ең жылдам дамып келе жатқан және қазіргі қоғамға әсері артып келе жатқан жасанды интеллект (ЖИ) қарастырылады. Зерттеу қазіргі жағдайды түсінуге және негізгі проблемаларды бөліп көрсетуге мүмкіндік беретін жастар арасындағы сауалнама мен деректерді талдау нәтижелеріне негізделген. Жасанды интеллект машиналар мен бағдарламаларға әдетте адам интеллектін қажет ететін тапсырмаларды орындауға мүмкіндік беретін технологиялардың кең ауқымын қамтиды. Бүгінгі таңда ЖИ өмірдің барлық саласына еніп, заманауи қоғамның ажырамас бөлігіне айналууда.

Жасанды интеллект (ЖИ) – адам интеллектісін қажет ететін тапсырмаларды орындауға қабілетті компьютерлік жүйелерді құруды зерттейтін ақпараттық технологиялар саласы. Жасанды интеллект медицина мен қаржыдан өндіріс пен көлікке дейін адам қызметінің әртүрлі салаларында қолданылады. Жасанды интеллект жүйелері деректердің үлкен көлемін талдай алады, осы талдау негізінде шешім қабылдай алады, қателерінен сабақ алады және бірте-бірте өнімділігін жақсартады. Дегенмен, жасанды

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** Қазақ Абылай хан университетін, 81makpal@mail.ru, ORCID 0000-0001-7771-8828.

*** Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетін, ayaazhaankaakk@gmail.com, ORCID 0009-0000-7454-544X.

интеллекттің дамуы алаңдаушылық пен этикалық сұрақтарды да тудырады. Кейбіреулер ЖИ жұмыс орындарына қауіп төндіруі, қылмыстың жаңа түрлерін тудыруы немесе тіпті адамзаттың өмір сүруіне қауіп төндіруі мүмкін деп қорқады. Соған қарамастан, жасанды интеллект көптеген процестер мен операцияларды тиімдірек және дәлірек ете отырып, адамдардың өмірін дамытып, жақсартуды жалғастыруда. Адамның мақсаттарына жету үшін ЖИ қолдану мен оның дамуына байланысты ықтимал қауіптердің алдын алу арасындағы теңгерімді табу маңызды.

Тұтастай алғанда, жасанды интеллект - бұл әлемді өзгертуге мүмкіндігі бар технология және оның қосымшалары болашақта тек өседі. Дегенмен, әлеуетті тәуекелдерді ескеру қажет және ЖИ барлығының қауіпсіздігі мен әл-ауқатын қамтамасыз ету үшін этикалық және заңды түрде дамуы керек. Авторлар кеңістікте жасанды интеллект қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша тиімді шараларды әзірлеу қажеттілігі туралы қорытынды жасайды.

Кілт сөздер: Жасанды интеллект, нейрондық желілер, робототехника, автоматтандыру, деректерді талдау, жасанды интеллекттің этикалық мәселелері, ЖИ-тің қоғамда қолданылуы, компьютер, технология салалары.

FIELDS OF APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE****

Assoc. Prof. Dr. Makpal JEKEBAYEVA** -**

Ayazhan KUDAİBERGEN*****

This article examines artificial intelligence (AI), which is one of the fastest growing fields in science and technology, and whose impact on modern society is increasing. The study is based on the results of a survey and data analysis among young people, which allows to gain an understanding of the current situation and highlight the main problems. Artificial intelligence encompasses a wide range of technologies that enable machines and programs to perform tasks that normally require human intelligence. Today, AI has entered all spheres of life and is becoming an integral part of modern society.

Artificial intelligence (AI) is a branch of information technology that studies the creation of computer systems capable of performing tasks that require human intelligence. Artificial intelligence is used in various fields of human activity, from medicine and finance to manufacturing and transportation. Artificial intelligence systems are able to analyze large amounts of data, make decisions based on this analysis, learn from their mistakes and gradually improve their performance. However, the development of artificial intelligence also raises concerns and ethical questions. Some fear that AI could threaten jobs, create new forms of crime, or even threaten the very existence of humanity. Nevertheless, artificial intelligence continues to develop and improve people's lives, making many processes and operations more efficient and accurate. To

**** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

***** Kazakh Ablai Khan University, 81makpal@mail.ru, ORCID 0000-0001-7771-8828.

***** Al-Farabi Kazakh National University, ayaazhaankaakk@gmail.com, ORCID 0009-0000-7454-544X.

achieve human goals, it is important to find a balance between the use of AI and the prevention of potential risks associated with its development.

All in all, artificial intelligence is a technology that has the potential to change the world, and its applications will only grow in the future. However, potential risks must be considered, and AI must be developed ethically and legally to ensure the safety and well-being of all. The authors draw a conclusion about the need to develop effective measures to ensure the safety of artificial intelligence in space.

Keywords: Artificial intelligence, neural networks, robotics, automation, data analysis, ethical issues of artificial intelligence, applications of AI in society, computer, technology fields.

TAM YARGI DAVALARININ YAPAY ZEKA KULLANIMI*

Doç. Dr. Mehmet GÜNEŞ**

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda düzenlendiği üzere idarenin herhangi bir işlemi, eylemi veya ihmali nedeniyle zarara uğrayan kişilerin maddi ve manevi zararının tazmini amacıyla görülen “Tam Yargı” davalarında, idarenin zarara uğrayanlara karşı tazmin yükümlülüğü, “hizmet kusuru” nedeniyle tazmin yükümlülüğü ile idarenin “kurusuz sorumluluk” ilkelerine dayanmaktadır. Bu tür davalarda çoğu zaman zararın niteliği, kapsamı, içeriği ve miktarının hesaplattırılması karar vericiler açısından büyük emek, zaman ve yazışma yapmayı gerektirmektedir. Buna rağmen alınan kararların idarenin tazmin sorumluluğu konusunda kişileri tatmin etmekten çok uzakta olduğu ve bu duruma ilişkin çözüm arayışının mahkeme ve hâkim sayısını artırmak dışında yenilikçi yöntemlere dayanmadığı anlaşılmaktadır. Nitekim Adalet Bakanlığının 2023 yılı faaliyet raporunda idari yargı dahil hiçbir yargı koluna ilişkin kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesi adına akıllı öğrenen teknolojilerin kullanılmasını içeren herhangi bir yapay zekâ çalışma veya projesi olmadığı görülmektedir.

Hukukun doğası itibarıyla kaçınılmaz olarak ortak akla dayanan objektif nitelikteki daha hızlı ve daha öngörülebilir kararlara ulaşılabilmesi açısından “yapay zekaya” dayalı uygulamaların idari yargıda öncelikli olarak kullanılabileceği görülmektedir. Özellikle tam yargı davalarında; zararların hesaplanması, zararlarda kusur oranının belirlenmesi, zararlara uygulanacak indirim veya faiz oranının belirlenmesi, zararlara

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Ufuk Üniversitesi, dr.megunes@gmail.com, ORCID 0000-0003-3285-3043.

yönelik kişilerin sosyal statü ve durumun ortaya konulması, kamu idareleri arasında tazmin uygulama farklılığının kaldırılması, en çok sözü edilen zarar türlerinden örneğin destekten yoksun kalma tazminatı için kullanılabilir geçerli veri seti oluşturulması, kollektif sorumluluk anlayışına dayalı “sosyal risk”lerin objektifleştirilmesi ile benzer ve ortak uygulamaya geçilmesi için emsal yargı kararlarına daha hızlı ulaşılması imkanı dahil birçok yönden idari yargıda yapaya zekanın tam yargı davaları özelinde ne şekilde uygulanabileceğine tespit ve değerlendirmeleri bu çalışmada yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İdari yargı, tam yargı davası, yapay zekâ, kusurlu sorumluluk, öğrenen teknoloji.

USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN FULL REMEDY ACTIONS^{***}

Assoc. Prof. Dr. Mehmet GÜNEŞ^{****}

As regulated in the Administrative Procedure Law No. 2577, in the "Full Jurisdiction" lawsuits for compensation of pecuniary and non-pecuniary damages of persons who have suffered damages due to any act, action or negligence of the administration, the obligation of the administration to compensate those who have suffered damages is based on the obligation to compensate due to "service defect" and the principles of "strict liability" of the administration. In such cases, the calculation of the nature, scope, content and amount of the damage often requires a great deal of labor, time and correspondence on the part of the decision makers. Despite this, it is understood that the decisions taken are far from satisfying the individuals regarding the compensation responsibility of the administration and that the search for solutions to this situa-

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Ufuk University, dr.megunes@gmail.com, ORCID 0000-0003-3285-3043.

tion is not based on innovative methods other than increasing the number of courts and judges. As a matter of fact, in the 2023 annual report of the Ministry of Justice, it is seen that there is no artificial intelligence study or project involving the use of smart learning technologies in order to strengthen the institutional capacity of any judicial branch, including the administrative judiciary.

It is seen that applications based on "artificial intelligence" can be used primarily in administrative jurisdiction in order to reach faster and more predictable decisions of an objective nature, which are inevitably based on common sense due to the nature of law. Especially in full judgment cases; calculation of damages, determination of the rate of fault in damages, determination of the discount or interest rate to be applied to the damages, determination of the social status and situation of the persons for the damages, elimination of the difference in compensation practices between public administrations, creation of a valid data set that can be used for the most frequently mentioned types of damages, such as compensation for deprivation of support, This study will determine and evaluate how artificial intelligence in administrative jurisdiction can be applied in full remedy cases in many aspects, including the objectification of "social risks" based on the understanding of collective responsibility and the possibility of accessing precedent judicial decisions more quickly in order to adopt similar and common practice.

Keywords: Administrative jurisdiction, full remedy actions, artificial intelligence, negligent liability, learning technology.

AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNDA YAPAY ZEKÂ REGÜLASYONUNUN İDARE HUKUKU AÇISINDAN İNCELENMESİ*

Arş. Gör. Dr. Mehpare ÇAPTUĞ DİLEK**

İdare hukuku açısından yapay zekân, kamu hizmetinin kalitesini artırmak için insanın hizmetine sunulan bir dizi dijital araç olarak düşünülebilir. Ancak yapay zekâ alanındaki gelişmeler, demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğü açısından endişelere de yol neden olmaktadır. Bu endişeler “yapay zekânın etikliği” tartışmasına sebebiyet vermektedir. Ayrıca, özerk karar alabilme yeteneği sergileyebilen bu teknolojinin hukuki statüsü ve buna bağlı olarak yapay zekâ sistemlerinin kullanımından doğan zararlardan kaynaklanan cezai, hukuki ve idari sorumluluk gibi pek çok hukuki sorun gündeme gelmektedir. Tüm bu endişelerin giderilmesine yönelik çözüm beklentileri, yapay zekânın belirli bir hukuki düzenlemeye tâbi tutularak alanın regüle edilmesi gerekliliğini gündeme getirmiştir.

Yapay zekâ sistemlerinin kullanımından doğabilecek olası risklerin ele alındığı hukuki düzenlemelerin yapılması ihtiyacı hem ulusal hem de uluslararası düzeyde ülkelerin gündeminde yer almaktadır. Bununla birlikte ülkelerin yapay zekâ sistemlerinin getirdiği risklere karşı geliştirdiği ulusal stratejiler arasında önemli farklar bulunmaktadır. Avrupa Birliği, yapılacak regülasyonların çerçevesi belirlenirken etik ilkeleri referans kabul etmekte ve risk temelli bir yaklaşım sergilemektedir. Avrupa Birliği'nin kural koyucu gücü göz önüne alındığında, paylaşılan

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Dokuz Eylül Üniversitesi, mehpare.captug@deu.edu.tr, ORCID:0000-0002-1377-2742.

değerler etrafında ittifaklar kurma ve yapay zekânın etik kullanımını teşvik etme konusunda küresel liderlik için avantajlı bir konuma sahip olduğu söylenebilir.

Yapay zekanın hem kamu hizmetlerinin sunumunda bir araç olması hem de içerdiği riskler sebebiyle kamu düzeninin korunması için birtakım önlemler gerektirmesi nedeniyle Avrupa Birliği'nin yapay zekanın regülasyonu kapsamında hazırlamış olduğu metinlerin incelenmesi faydalı olacaktır. Bu kapsamda, "Yapay Zekâya İlişkin Uyumlaştırılmış Kuralları Belirleyen ve Bazı Birlik Düzenlemelerini Değiştiren Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü Teklifi", "Avrupa Birliği Yapay Zekâ Sorumluluk Direktif Teklifi" ve "Avrupa Konseyi Yapay Zekâ, İnsan Hakları, Demokrasi ve Hukukun Üstünlüğüne Dair Çerçeve Sözleşmesi Taslağı" incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, Avrupa Birliği hukuku, etik ilkeler, risk temelli yaklaşım, kamu düzeni.

INVESTIGATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE REGULATION IN EUROPEAN UNION LAW IN TERMS OF ADMINISTRATIVE LAW^{*}**

Res. Asst. Dr. Mehpare ÇAPTUĞ DİLEK^{**}**

In terms of administrative law, artificial intelligence can be considered as a set of digital tools put at the service of human beings to improve the quality of public service. However, developments in the field of artificial intelligence also give rise to concerns in terms of human rights, democracy and the rule of law. These concerns give rise to the debate on the "ethics of artificial intelligence". In addition, the legal

^{***} This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

^{****} Dokuz Eylül University, mehpare.captug@deu.edu.tr, ORCID0000-0002-1377-2742.

status of this technology, which can exhibit the ability to make autonomous decisions, and accordingly, many legal issues such as criminal, civil and administrative liability arising from artificial intelligence-induced damages come to the fore. All these concerns and solution expectations have brought to the agenda the necessity of framing artificial intelligence with a specific legal regulation.

The need for legal regulations addressing the possible risks that may arise from the use of artificial intelligence systems is on the agenda of countries at both national and international levels. However, there are significant differences between the national strategies developed by countries against the risks brought by artificial intelligence. The European Union takes ethical principles as a reference when determining the framework of the regulations to be made and displays a risk-based approach. Given the rule-making power of the European Union, it can be said that it has an advantageous position for global leadership in building alliances around shared values and promoting the ethical use of Artificial Intelligence.

Since artificial intelligence is both a tool in the provision of public services and requires certain measures for the protection of public order due to the risks it involves, it will be useful to examine the texts prepared by the European Union within the scope of the regulation of artificial intelligence. In this context, Proposal for A Regulation of the European Parliament and of the Council Laying Down Harmonised Rules on Artificial Intelligence (Artificial Intelligence Act) and Amending Certain Union Legislative Acts”, “Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on Adapting Non-Contractual Civil Liability Rules to Artificial Intelligence (AI Liability Directive)”, “Draft Framework Convention on Artificial Intelligence, Human Rights, Democracy and The Rule Of Law” will be examined.

Keywords: Artificial intelligence, European Union law, ethical principles, risk based approach, public order.

BİLGİ TOPLUMU KOŞULLARINDA YAPAY ZEKA KULLANIMININ HUKUKİ YÖNLERİ*

Dr. Meiramkul ISSAYEVA**

20. yüzyılın ikinci yarısında başlayan toplumun yeni formatı olan bilgi toplumunda yeni değişiklikler yansıdı. Yeni tekniklerin ve teknolojilerin ortaya çıkması ve işlevlerinin kapsamının genişlemesi bilgi toplumunun temel özelliklerinden biridir. Dünya toplumunda yer alan ülkelerin bilgi toplumu fırsatlarından kullanımı tekdüze olmayıp, bu fırsatlar ülkelerin bilimsel ve teknolojik gelişme düzeyi ile ölçülmektedir. Bilgi toplumunun gelişmesiyle birlikte dijitalleşme, yapay zeka, elektronik kişilik gibi yeni kavramlar kullanılmaya başlandı. İlk olarak 1956 yılında John McCarthy tarafından kullanılan "yapay zeka" terimi, bilgisayar araçlarını kullanarak insan aklını ve mantıksal düşünme yeteneğini temsil eden bir yazılım sistemi anlamına gelir.

Yapay zekanın uygulama alanının genişlemesi hukuk alanında yeni kanunlara ihtiyaç doğurmaktadır. Bugüne kadar yapay zekanın hukuki statüsüne ilişkin ortak bir karara varılamayan birkaç tez sunulmuştur. Bilimsel literatürlerde yapay zekanın hukuki açıdan özne veya nesne olduğuna dair sorular tartışılmaktadır. Hukuki durum açısından yapay zekayı bir özne olarak savunan tezlerde: yapay kişi, özel kişi, tüzel kişi veya elektronik kişi gibi statüleri resmi olarak tanınmamaktadır. Yaygın görüş, yapay zekanın hakları açısından

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Kazakistan Felsefe, Siyaset Bilimi ve Din Bilimi Enstitüsü, Siyasi Araştırmalar Merkezi, miraisa777@gmail.com, ORCID 0000-0003-3207-2706.

hukukun öznesi değil, hukukun nesnesi olduğu yönündedir. 13 Mart 2024'te Avrupa Parlamentosu, yapay zeka kullanımına ilişkin kuralları belirleyen yasayı ilk olarak onayladı. Makalemiz, bilgi toplumunda yapay zekanın hukuki boyutunu değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Bilgi toplumu, dijitalleşme, yapay zeka, yapay zekanın faaliyetlerinin düzenlenmesi, yapay zekanın düzenlenmesine ilişkin kanun.

АҚПАРАТТЫҚ ҚОҒАМ ЖАҒДАЙЫНДА ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТІНІ ҚОЛДАНУДЫҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ***

Dr. Meiramkul ISSAYEVA****

20 ғасырдың екінші жартысынан басталған қоғамның жаңа форматы болған ақпараттық қоғамда жаңа өзгерістер де көрініс тапты. Жаңа техникалар мен технологиялардың пайда болуы және олардың функцияларының аясының кенейуі ақпараттық қоғамның негізгі ерекшеліктерінің бірі болып табылады. Әлемдік қауымдастықтағы мемлекеттердің ақпараттық қоғам мүмкіндіктерінен пайдалануы біркелкі емес және бұл мүмкіндіктер елдердің ғылыми-техникалық даму деңгеймен өлшенеді. Ақпараттық қоғамның дамуымен бірге цифрландыру, жасанды интеллект, электрондық тұлға секілді жаңа ұғымдар қолданысқа ене бастады. 1956 жылы Джон Маккарти тарапынан ең алғаш қолданылған «жасанды интеллект» терминінің мәні – адамның ақыл-ойын, логикалық ойлау қабілетін компьютерлік құралдар арқылы бейнелейтін программалық жүйе дегенді білдіреді.

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Қазақстан Философия, саясаттану және дінтану институты, Саяси зерттеулер орталығы, miraisa777@gmail.com, ORCID 0000-0003-3207-2706.

Жасанды интеллектінің қолданылуы аясының кеңеюі құқық саласында жаңа заңдардың шығуына деген қажеттілік туындатуда. Бүгінгі таңда жасанды интеллекттің құқықтық мәртебесіне қатысты ортақ бір шешім нақталанбаған бірнеше тезистер ұсынылған. Ғылыми әдебиеттерде жасанды интеллекттің құқықтық тұрғыдан субъект немесе объект екендігі талқылануда. Жасанды интеллектті құқық субъектісі ретіндегі: жасанды адам, жеке тұлға, заңды тұлға немесе электрондық тұлға секілді мәртебелері ресми танылмаған. Басым көзқарас жасанды интеллектті құқықтары тұрғысынан құқық субъектісі емес құқық объектісі ретінде қарастыруда. 2024 жылдың 13 наурызында Еуропарламент жасанды интеллектті қолдану ережелерін белгілейтін заңды алғашқы болып мақұлдады. Мақаламызда ақпараттық қоғамдағы жасанды интеллект қызметінің құқықтық аспектілерін бағамдауды мақсаттайды.

Кілттік сөздер: Ақпараттық қоғам, цифрландыру, жасанды интеллект, жасанды интеллект қызметін реттеу, жасанды интеллектті реттеу туралы заң.

LEGAL ASPECTS OF THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN INFORMATION SOCIETY CONDITIONS^{*****}

Dr. Meiramkul ISSAYEVA^{***}**

New changes were also reflected in the information society, which is the new form of society that started in the second half of the 20th century. The emergence of new techniques and technologies and the expan-

***** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

***** Kazakhstan Institute of Philosophy, Political Science and Religious Studies, Center for Political Studies, miraisa777@gmail.com, ORCID 0000-0003-3207-2706.

sion of the scope of their functions is one of the main features of the information society. The use of information society opportunities by countries in the world community is not uniform, and these opportunities are measured by the scientific and technological development level of the countries. With the development of the information society, new concepts such as digitalization, artificial intelligence and electronic personality began to be used. The term "artificial intelligence", first used by John McCarthy in 1956, refers to a software system that represents the human mind and the ability to think logically using computer tools.

The expansion of the field of application of artificial intelligence leads to the need for new laws in the field of law. To date, various theses have been put forward regarding the legal status of artificial intelligence, on which no consensus has been reached. Questions about whether artificial intelligence is a subject or an object from a legal perspective are discussed in the scientific literature. In terms of legal status, in theses where artificial intelligence is defended as a subject, the status of artificial intelligence as artificial person, real person, legal person or electronic person is not officially recognized. The common view is that artificial intelligence is the subject of law, not the subject of law, in terms of its rights. On March 13, 2024, the European Parliament first approved the law setting out the rules for the use of artificial intelligence. Our article aims to evaluate the legal dimension of artificial intelligence in the information society.

Keywords: Information society, digitalization, artificial intelligence, regulation of artificial intelligence activities, law on the regulation of artificial intelligence.

SINIR ÖTESİ BİRLİKTE ÇALIŞABİLİRLİK MÜMKÜN MÜ?*

Arş. Gör. Melike Sevim AYNURAL**

Birlikte çalışabilirlik, bir sistemin, diğer bir sistemin bilgisini ve işlevini kullanabilme yeteneğidir. Sistemin bu yeteneği, yasal düzenlemeler çerçevesinde idarelerin bilgi ve iletişim sistemleri arasında etkin bilgi paylaşımı yoluyla etkileşim sağlayarak muhatabına tek bir yapı şeklinde görünebilme imkânı sağlamaktadır. Bu sayede birbiriyle uyumlu, etkileşimli, güvenilir ve denetlenebilir bir kamu hizmeti sunumu ortaya çıkacaktır.

Birlikte çalışabilirlik, e-Devlet hareketinin başlamasıyla birlikte literatürde yerini almış bir kavram olmasına rağmen, dijitalleşmeye yüklenen anlamın dönüşmesiyle daha önemli bir hale gelmiş olup bugün sınır ötesi birlikte çalışabilirlik uygulamaları hayata geçirilmeye çalışılmaktadır. Türk mevzuatına bakıldığında, 2003 yılından beri birlikte çalışabilirlik kavramının özellikle alt düzenleyici işlemlerde yer aldığını söylemek mümkündür. Dijitalleşmenin getirdiği imkanlar kullanılarak birlikte çalışabilirliğin sağlanması hem idarenin bütünlüğü ilkesine hizmet etmekte hem de açık, şeffaf, kullanıcı odaklı kamu hizmetlerinin ortaya çıkmasını sağlamaktadır.

Uluslararası çalışmalara bakıldığında devletlerarası birlikte çalışabilirliğin sağlanması amacıyla çalışmaların uzun bir süredir devam ettiği görülmektedir. Uluslararası mevzuattaki en güncel gelişme, 14.03.2024 tarihinde Avrupa Birliği tarafından imzalanan Birlikte Çalışabilirlik

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, melikesevimkoksal@gmail.com, ORCID 0000-0001-6392-9464.

Avrupa Kanunudur (Interoperable Europe Act). Bu kanun ile idarelerin işbirliği yapabilmesi ve kamu hizmetlerinin sınır ötesi işleyebilmesi amacıyla Avrupa Birliği üye devletler arasında veri alışverişinin ve birlikte çalışabilirliğin sağlanması hedeflenmektedir. Kanunun iddiası, mevcut gayriresmi işbirliği yerine Avrupalı dijital kamu hizmetleri için kesintisiz sınır ötesi veri akışını kolaylaştıracak net bir yasal çerçeve sunmaktır. Bunun için öncelikli olarak üye devletlerin yeterli mali desteğe sahip kapsamlı ve sürdürülebilir bir dijital altyapı ekosistemi inşa etmesi gerekmektedir. İkinci adım ise bu altyapılar aracılığıyla elde edilen verilerin, yasal çerçevesi belirlenmiş araçlarla aktarılması için gerekli çalışmaların yapılmasıdır. Bu sayede yalnızca bir kez (only once) ilkesine uygun olarak diploma ve mesleki yeterlilik belgeleri, ehliyet, yol güvenliği için araç verileri, gümrük bilgileri gibi sınır ötesi verilere erişmek mümkün olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Birlikte çalışabilirlik, dijitalleşme, sınır ötesi veri aktarımı, yalnızca bir kez ilkesi, Birlikte Çalışabilirlik Avrupa Kanunu.

IS CROSS-BORDER INTEROPERABILITY POSSIBLE?***

Res. Asst. Melike Sevim AYNURAL****

Interoperability is the ability of a system to use the information and functions of another system. Within the framework of legal regulations, this ability of the system enables administrations to interact through effective information sharing between their information and communication systems, allowing them to appear as a single entity to their

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Bolu Abant İzzet Baysal University, melikesevimkoksals@gmail.com, ORCID 0000-0001-6392-9464.

counterpart. In this way, a harmonized, interactive, reliable and auditable public service delivery will emerge.

Although interoperability is a concept that took its place in the literature with the start of the e-Government movement, it has become more important with the transformation of the meaning attributed to digitalization and today cross-border interoperability applications are being implemented. Looking at Turkish legislation, it is possible to say that the concept of interoperability has been particularly present in subordinate regulatory actions since 2003. Ensuring interoperability by utilizing the opportunities brought by digitalization serves both the principle of the integrity of administration and leads to the emergence of open, transparent, and user-centered public services.

Looking at international efforts, it is seen that studies aimed at achieving intergovernmental interoperability have been ongoing for a long time. The most recent development in international legislation is the Interoperability Europe Act, signed by the European Union on March 14, 2024. This act aims to facilitate data exchange and interoperability among EU member states to enable collaboration between administrations and cross-border functioning of public services. The claim of the act is to provide a clear legal framework that will facilitate seamless cross-border data flows for European digital public services instead of existing informal cooperation. The first step for this is to build a comprehensive and sustainable digital infrastructure ecosystem with sufficient financial support among member states. The second step is to conduct the necessary studies to transfer the data obtained through these infrastructures with legally defined tools. This will make it possible to access cross-border data such as diplomas and professional qualifications, driver's licenses, vehicle data for road safety, and customs information in accordance with the only once principle.

Keywords: Interoperability, digitalization, cross-border data transfer, only once principle, Interoperability Europe Act.

KAZAKİSTAN VATANDAŞLARI VE PARLAMENTOSU ARASINDAKİ ETKİLEŞİMİ GÜÇLENDİRMEK: DEMOKRATİK SÜREÇTE DİJİTAL TEKNOLOJİLERİN ROLÜ*

Dr. Merey MURATOVA**

Günümüz bilgi toplumunda, yasama sürecinin şeffaflığını, açıklığını ve demokratikliğini sağlamak için vatandaşlar ve Parlamento arasındaki etkileşim giderek daha önemli hale geliyor. Bu bağlamda dijital teknolojiler, bilgiye daha fazla erişim, vatandaşların karar alma sürecine katılımı ve yasa koyucuların faaliyetlerinin izlenmesini sağlayarak kilit bir rol oynamaktadır.

Vatandaşlar ile Parlamento arasındaki etkileşimi güçlendirmenin ana mekanizmalarından biri, vatandaşların yasama sürecine geri bildirim ve katılımı için elektronik bir platformdur. Bu platformda internet kaynakları ve dijital uygulamalar kullanarak vatandaşlar çeşitli faturalar hakkında görüşlerini ifade edebilir, yorum ve önerilerde bulunabilir ve toplum için önemli olan konuların tartışılmasına katılabilir. Bu, nüfusun geniş kesimlerinin görüş ve çıkarlarını dikkate alarak kanun yapımının kalitesinin iyileştirilmesine katkıda bulunur.

Ayrıca dijital teknolojilerin kullanılması, Parlamento'nun vatandaşların faaliyetleri hakkında bilgiye erişimini genişletmesine olanak tanır. Resmi web siteleri, e-bültenler, sosyal ağlardaki sayfalar gibi araçlar, devam etmekte olan toplantılar, söz konusu faturalar ve Parlamento

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** L.N.Gumilyov Avrasya Ulusal Üniversitesi, mereige@gmail.com, ORCID 0000-0003-1380-0114.

tarafından alınan oy ve kararların sonuçları hakkında bilgi vermenizi sağlar. Bu, yasama organının çalışmalarına daha fazla açıklık ve şeffaflığa katkıda bulunur ve vatandaşların faaliyetlerine olan güvenini artırır.

Böylece vatandaşlar ile Parlamento arasındaki etkileşim, dijital teknolojilerin kullanılmasıyla daha aktif ve etkili hale geliyor. Bu, demokratik ilkelerin güçlendirilmesine katkıda bulunur ve vatandaşların mevzuatın oluşturulmasına ve önemli kararların alınmasına daha fazla katılımını sağlar.

Anahtar kelimeler: Dijital platform, parlamento, parlamento süreçleri, dijital teknolojiler, demokrasi.

STRENGTHENING INTERACTION BETWEEN CITIZENS AND THE PARLIAMENT OF KAZAKHSTAN: THE ROLE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE DEMOCRATIC PROCESS^{*}**

Dr. Merey MURATOVA^{**}**

In the modern information society, interaction between citizens and Parliament is becoming increasingly important to ensure transparency, openness and democracy of the legislative process. In this context, digital technologies play a key role, providing wider access to information, citizen participation in decision-making and control over the activities of legislators.

One of the main mechanisms for strengthening interaction between citizens and Parliament is an electronic platform for feedback and participation of citizens in the legislative process, through the use of Internet resources and digital applications, citizens can express their

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** L.N.Gumilyov Eurasian National University, mereige@gmail.com, ORCID 0000-0003-1380-0114.

opinions on various draft laws, leave comments and suggestions, as well as participate in the discussion of issues important to society. This contributes to improving the quality of lawmaking by taking into account the opinions and interests of the general public.

In addition, the use of digital technologies allows Parliament to expand citizens' access to information about its activities. Official websites, electronic newsletters, social media pages – all these tools allow you to provide information about meetings, bills under consideration, as well as the results of votes and decisions adopted by Parliament. This contributes to greater openness and transparency of the work of the legislative body and increases the confidence of citizens in its activities.

Thus, the interaction of citizens and Parliament becomes more active and effective through the use of digital technologies. This contributes to the strengthening of democratic principles and ensures wider participation of citizens in the formation of legislation and making important decisions.

Keywords: Digital platform, parliament, parliamentary processes, digital technologies, democracy.

ÇEVİRİMİÇİ TİCARETTE REKABET HUKUKUNA AYKIRI ALGORİTMA VE YAPAY ZEKA UYGULAMALARI İLE FİYATLANDIRMALARI*

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Ali AYDIN**

Çevrimiçi ticarete belirli bir mal veya hizmete ilişkin ilanlarda; mal veya hizmetin kapsamı, özellikleri, fiyatı, teslimat şekli, kimi zaman stoktaki adeti ve gerekli diğer bilgi ve fotoğraflara herkese açık, anlık ve sürekli yer verilir. Ayrıca müşterinin e-ticaret sitesindeki geçmişi ve web sitelerinin internet kullanıcısının bilgisayarına atmış olduğu çerezler (cookies) ile müşteri profillemeleri yapılabilmektedir. Tüm bunlar çok büyük bir veri hacmi oluşturmaktadır. Bu verileri toplayacak ve işleyecek algoritma ve yapay zeka uygulamaları ile teşebbüsler anlık olarak çevrimiçi fiyatlarını değiştirebilmektedir.

Algoritma ve yapay zeka ile gerçekleştirilen takip ve fiyatlamaların rekabet hukuku açısından sonuçları olmaktadır. Bu uygulamalardan kaynaklanan hukuki sorunlar gündeme gelmekte ve üzerinde konuşulmayı hak etmektedir. Örneğin teşebbüsler, Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinde yasaklanan türden anlaşma, uyumlu eylem ve ortak karar aldıktan sonra bu anlaşmaya taraf olan teşebbüslerin anlaşmaya uyup uymadığını kontrol etmek üzere algoritmalarından yararlanabilirler. Algoritma yoluyla uygulanmak üzere rekabet bozucu anlaşma yapmış olabilirler. Ortak karar alındıktan sonra hub and spoke (topla-dağıt) türü merkezde yapılan fiyatlamayı piyasaya dayatma ve bunun takibini algoritma ile yapabilirler. Belirli bir sabit satış fiyatı ve

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** İstanbul Aydın Üniversitesi, m.aliaydin0@gmail.com, ORCID 0000-0002-6243-6083.

ya asgari fiyat kararlaştırıldıktan sonra bunun takibi algoritma ile yapılabilir. Ayrıca bu fiyatlamaların insan kararıyla belirlenmesi yerine algoritmaya yaptırılması da mümkündür. Öte yandan pazarı gözlemleyip veri toplayan ve topladığı verilere göre fiyat belirleyen algoritmalarda ise piyasadaki teşebbüslerin her bir hareketine algoritma bir karşılık vermekte ve bu da uyumlu eylem benzeri bir durum yaratmaktadır. Yapay zekaya bir teşebbüsün veya birden fazla teşebbüsün kazancını en çoklaştırmak üzere strateji geliştirmesi talimatı verilebilir ve yapay zeka da rekabeti bozucu ve hatta piyasayı tekelleştirici, yıkıcı fiyatlamalarda bulunabilir.

‘Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’ algoritma ve yapay zeka kullanımının gündemde olmadığı bir dönemde kanunlaşmıştır. Bu sebeple bilişim ve yeni teknolojilerin getirdiğı sorunlara yönelik uygulamasının ne olacağı henüz aydınlanmamıştır. Bu tebliğde bu konulara ilişkin çeşitli senaryolara yer verilecek ve teşebbüslerin bu uygulamalardan kaynaklanan sorumluluğunun idari yaptırım gerektirip gerektirmediğine yönelik değerlendirmelerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun, algoritma, yapay zeka, rekabet, idari yaptırım, algoritmik fiyatlama, yapay zeka fiyatlaması, uyumlu eylem, rekabet bozucu çevrimiçi fiyatlama.

ANTI-COMPETITIVE ALGORITHM AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE APPLICATIONS AND PRICING IN ONLINE TRADING^{***}

Asst. Prof. Dr. Muhammed Ali AYDIN^{****}

In the advertisements for a specific good or service in online commerce; the scope, features, price, delivery method, sometimes the number in stock and other necessary information and photographs of this good or service are open to everyone, instantly and continuously. In addition, customer profiling can be done through the customer's history on the e-commerce site and cookies that websites place on the internet user's computer. All this creates a huge volume of data. With algorithms and artificial intelligence applications to collect and process this data, undertakings can instantly change their online prices.

Algorithm and artificial intelligence monitoring and pricing have consequences for competition law. Legal issues arising from these practices come to the agenda and deserve to be discussed. For example, undertakings may utilize algorithms to check whether the undertakings that are party to the agreement comply with the agreement after they have made agreements, concerted practices and joint decisions prohibited under Article 4 of the Law on the Protection of Competition. They may have entered into an anti-competitive agreement to be implemented through algorithms. After a joint decision is taken, they may use algorithms to impose hub-and-spoke pricing on the market and monitor it. Once a certain fixed selling price or minimum price is agreed upon, it can be monitored by an algorithm. It is also possible to have the algorithm set these prices instead of human decision-making. On the other hand, in algorithms that observe the market, collect data and set prices

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Istanbul Aydın University, m.aliaydin0@gmail.com, ORCID 0000-0002-6243-6083.

according to the data collected, the algorithm responds to each action of the undertakings in the market and this creates a situation similar to concerted action. Artificial intelligence may be instructed to develop a strategy to maximize the profits of an undertaking or multiple undertakings, and artificial intelligence may engage in predatory pricing that distorts competition and even monopolizes the market.

The 'Law on the Protection of Competition' was enacted at a time when the use of algorithms and artificial intelligence was not on the agenda. Therefore, its application to the problems brought by informatics and new technologies has not yet been clarified. In this Communiqué, various scenarios regarding these issues will be presented and assessments will be made as to whether the liability of undertakings arising from these practices requires administrative sanctions.

Keywords: Law No. 4054 on the Protection of Competition, algorithm, artificial intelligence, competition, administrative sanction, algorithmic pricing, artificial intelligence pricing, concerted practice, anti-competitive online pricing.

DİJİTAL MEYDAN OKUMALARLA MÜCADELEDE HUKUKİ POPÜLİZME DÜŞMEK: AB DİJİTAL PIYASA KANUNU (DMA) ÖRNEĞİ*

Arş. Gör. Muhammedali AKTAŞ**

Dijital çağın başat aktörleri piyasa kavramının kendisini dahil dönüştüren, sadece ticari faaliyetin mekanını sağlamanın ötesinde, o mekâna dair kuralları belirleyip aynı zamanda tacir olarak orada bulunan dijital platformlardır. Bunların faaliyetleri neticesinde ortaya çıkan ve klasik rekabet denetimi üzerinden dizginlenemeyen rekabeti bozucu yeni meydan okumalar söz konusudur. ABD'de Neo-Brandeisian veya Hipster-Antirust olarak anılan kesim, Avrupa Birliği'nde ise AB Komisyonu tarafından bu güncel problemlere karşı çözüm arayışına girilmiştir. Bu arayışta AB daha hızlı davranmış ve kurumsal bir cevap olarak 2022 yılında yayınlanan Dijital Piyasa Kanunu (Digital Market Act) ortaya çıkmıştır. Son yıllarda AB'nin kendi içerisinde Polonya ve Macaristan gibi devletlerin hukuki popülizm yaptıkları çokça dillendirilir. Hukuk dışı diğer amaçlara erişmek için hukuki araçların mevcut hukuk düzeninden sapacak şekilde kullanılması eleştirilir. Ancak görünen o ki AB'nin kendisi de rekabet bakımından ani ve güçlü bir problem teşkil eden platformlar ve onların faaliyetlerine karşı mücadelesinde mevcut AB yasal altyapısı ve rekabet anlayışıyla tam anlamıyla bir uyum sağlamamıştır. İlgili yasanın amaçlarından birisi olarak "adillik / fairness" gibi değer yüklü bir kavramı belirleyerek AB rekabet hukukunda özellikle milenyum sonrasında hakim olan ekonomi temelli anlayıştan sap-

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, mali.aktasm@gmail.com, ORCID 0000-0003-3200-5853.

mıştır. Bu sapmayı hukuki zemine oturturken de hukuki devamlılığı sağlayamamış ve birçok noktada belirsizliğe sebep olmuştur. Bildiri bu tespitler üzerine kurulacak olup netice itibarıyla ani ve güçlü bir şekilde bastırılan hukuki problemler karşısında fikrî bakımdan ve uygulama bakımından hukuki devamlılığı sağlamak için mesele üzerine derinleşerek çözüm bulmanın önemini vurgulayacaktır. Aksi halde AB örneğinde gördüğümüz gibi araçsal da olsa bir hukuki popülizme düşmek kaçınılmazdır.

Anahtar Kavramlar: Dijital, rekabet, hukuki popülizm, Avrupa Birliği, Dijital Piyasa Kanunu (DMA).

FALLING INTO LEGAL POPULISM IN COMBATING DIGITAL CHALLENGES: THE EXAMPLE OF THE EU DIGITAL MARKET ACT***

Res. Asst. Muhammedali AKTAŞ****

The prominent actors of the digital age are digital platforms, which transform the notion of the market and, beyond only ensuring a place for commercial activities, determine the rules that govern this place and perform there as merchants. There are new anti-competitive challenges arising from their activities, which couldn't be restrained through classical competition enforcement. A solution for these current problems has been sought by a group called "Neo-Brandeisian" or "Hipster-Antitrust" in the USA and the European Commission in the EU. The EU acted faster in this search, and the Digital Market Act (DMA) emerged in 2022 as an institutional reply. In recent years in the EU, it has been discussed that certain states, such as Hungary and Po-

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Fatih Sultan Mehmet Vakıf University, mali.aktasm@gmail.com, ORCID 0000-0003-3200-5853.

land, engage in legal populism. The usage of legal tools in a manner deviating from the current legal order to reach purposes outside of the law has been criticized. However, it seems that the EU itself couldn't ensure compatibility with the existing EU legal infrastructure and competition approach in its combat against the platforms and their activities, posing a sudden and robust problem regarding competition. The EU deviated from the economy-based approach, which became dominant particularly in the post-millennium period, by determining a value-laden concept such as "fairness" as one of the DMA's aims. The EU failed to ensure legal continuity when placing this deviation on a legal basis and caused a lot of legal uncertainty. This paper will be based on these findings and emphasize that finding solutions to sudden and robust problems by deepening the issue is essential to ensure legal continuity in theory and application. Otherwise, it is inevitable not to fall into a legal populism even as instrumentally as we see within the EU example.

Keywords: Digital, competition, legal populism, European Union, Digital Market Act (DMA).

“DEEFAKE” UYGULAMASI KULLANILARAK GİRİLEN KAMU GÖREVİNİN AKİBETİ*

Doç. Dr. Murat Buğra TAHTALI**

Kişilerin seslerinin ve görüntülerinin kullanılarak dijital ortamda yapay zeka altyapısıyla başkalarının yerine geçerek görüntü kaydedilmesi olan “deepfake” uygulaması, hayatımıza yeni giren bir uygulamadır.

İlk aşamada yapay zekânın da etkisiyle sosyal medya organlarında ünlü kişilerin eğlenceli görüntülerinin yayınlanması ile masum şekilde kullanılan bu uygulama, önümüzdeki yıllarda hukukun diğer alanlarında olduğu gibi idare hukuku bakımından da ciddi sorunlara gebe dir.

Bu çalışmada, her geçen gün daha dijital hale gelen dünyada, “deepfake” kullanılarak ileride karşımıza çıkabilecek bir sahtecilik ihtimali üstünde durulacaktır. Şöyle ki önümüzdeki yıllarda kamu kurumlarına giriş mülakatlarının uzaktan yapılması durumunda, alanına yeterince hâkim olmayan bir kişinin, kendisinden çok daha liyakatli başka birisini, kendi görüntüsünü ve sesini kullanmak suretiyle mülakata sokup başarılı bulunması halinde kazandığı kamu görevlisi sıfatının akıbeti üstündeki etkileri, Danıştay’ın 1973 yılında verdiği içtihadı birleştirme kararı çerçevesinde değerlendirilecektir. İlgili içtihadı birleştirme kararı, hukuka aykırı olarak yapılan idari işlemlerin, 60 günlük genel dava açma süresi geçtikten sonra fark edilmesi durumunda geri alınma şartlarının neler olduğunu belirlemektedir.

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** İnönü Üniversitesi, bugra.tahtali@inonu.edu.tr, ORCID 0000-0003-2459-9938.

Bu bağlamda çalışma 3 ana başlıkta ele alınacaktır. İlk olarak, çalışmaya esas alınan “deepfake” uygulamasının, yapay zekâ ile bağlantısı ele alınarak, çalışmanın terminolojik altyapısı oluşturulacaktır. Sonrasında, çalışmaya temel teşkil eden ilgili içtihadı birleştirme kararı incelenerek idari işlemin geri alınma şartları ele alınacaktır. Son olarak olası senaryonun gerçekleşmesi halinde hukuka aykırı olarak kazanılan “kamu görevlisi” sıfatının geçmişe ve geleceğe etkili olarak kaybedilmesinin gerekçeleri ve sonuçları; idari işlem genel teorisi ve Danıştay içtihadı birleştirme kararı ve emsal idari yargı kararları çerçevesinde ayrıntılı olarak değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: DeepFake uygulaması, yapay zekâ, idari işlemin geri alınması, kamu görevlisi, idare hukuku.

THE FALTURE OF THE PUBLIC OFFICE ENTERED USING THE “DEEPPAKE” APPLICATION^{***}

Assoc. Prof. Dr. Murat Buğra TAHTALI^{****}

The "deepfake" application, which is recording images by using people's voices and images in the digital environment with artificial intelligence infrastructure, is an application that has just entered our lives.

This practice, which was initially used innocently by publishing entertaining images of famous people on social media with the influence of artificial intelligence, is prone to serious problems in terms of administrative law as well as other areas of law in the coming years.

In this study, we will focus on the possibility of fraud that may occur in the future using "deepfake" in a world that is becoming more

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** İnönü University, bugra.tahtali@inonu.edu.tr, ORCID 0000-0003-2459-9938.

digital every day. Namely, if the entrance interviews for public institutions are to be held remotely in the coming years, the effects on the fate of the title of public servant gained by a person who is not well versed in his field, if he is successful in using his own image and voice to interview someone more qualified than himself, will be affected by the decision of the Council of State in 1973. It will be evaluated within the framework of its decision to unify the jurisprudence. The decision to unify the relevant jurisprudence determines the conditions for reversal of unlawful administrative actions if they are discovered after the 60-day general lawsuit filing period has passed.

In this context, the study will be discussed under 3 main headings. First, the terminological infrastructure of the study will be created by discussing the connection between the "deepfake" application on which the study is based and artificial intelligence. Afterwards, the decision to unify the relevant jurisprudence, which forms the basis of the study, will be examined and the conditions for reversal of the administrative action will be discussed. Finally, if the possible scenario occurs, the reasons and consequences of losing the illegally acquired title of "public servant" effective for the past and the future; It will be evaluated in detail within the framework of the general theory of administrative action and the decision to combine the jurisprudence of the Council of State and precedent administrative judicial decisions.

Keywords: Deepfake application, artificial intelligence, withdrawal of administrative action, public servant, administrative law.

KAMU HİZMETİNİN DEĞİŞKENLİK İLKESİ ÇERÇEVESİNDE BELEDİYELERİN YENİ TEKNOLOJİ UYGULAMALARI*

Dr. Öğr. Üyesi Nurhan YAPRAK**

Belediyelerin, kamu hizmetinin sunumunda halka en yakın ve hissedilir faaliyet yürüten idareler oldukları ifade edilebilir. Çünkü belediye her gün çöpleri toplar, sokakları temizler, çevre düzenlemesi yapar ve daha birçok günlük hayatı etkileyen faaliyette bulunur. Belediye, bu faaliyetleri yerine getirirken hizmet ihtiyacını uygun şart ve koşullarda sunmak için sunum şartlarını da geliştirmelidir. Kamu hizmetinin değişkenlik ilkesinin, belediyelere yeni teknolojilere göre sunum şeklini geliştirme konusunda yükümlülük yüklediği iddia edilebilir.

Belediyeler mahalli müşterek ihtiyaçları görmek üzere kurulmuşlardır. Mahalli müşterek ihtiyaçlar ise, Anayasa Mahkemesi tarafından aynı yörede yaşamaktan kaynaklı durumların yarattığı, güncelleştirdiği ve kamu hizmeti karakteri ağır basan ortak beklentiler olarak ifade edilmiştir. Mahkeme kavramı tanımlamaya çalışırken yerel halkın ihtiyaçlarının güncellendiğine ve müşterek ihtiyaçların halkın beklentileri doğrultusunda şekillendiğine vurgu yapmıştır. Yerel ihtiyaçların güncellenmesinde ise hizmet sunum şekillerine etki edebilecek teknolojik gelişmeler oldukça etkili olmaktadır. Halk teknoloji geliştikçe hizmetin güncellenmesini beklemekte bu ortak bir beklenti haline gelmektedir. Örneğin, internet kullanımı yaygınlaştıkça vatandaşın hizmet almak ya da hizmetin aksaması konusundaki şikayetlerini iletmek için çevrimiçi

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** İstanbul Ticaret Üniversitesi, nyaprak@ticaret.edu.tr, ORCID 0000-0002-4444-7838.

yolları kullanabilmesi ya da belediyenin bilgilendirme yapmak için internet sayfalarını kullanabilmesi hem halk için kolaylık sağlamakta hem de belediyede fiziki yoğunluğu engellemektedir. Özellikle son yıllarda teknolojinin çok hızlı ivme kazanması sebebiyle belediyeler yeni teknolojileri hizmet sunumlarında kullanmayı yaygınlaştırmışlardır. Örneğin bazı belediyelerin web sayfalarında yapay zeka asistan desteği kullanmaya başladıkları, şehir içi hizmetlerde verimliliği artırmak ve ihtiyaca daha hızlı cevap verebilmek için yeni teknolojileri hizmet sunumlarına entegre etmeye çalıştıkları görülmektedir. Bu gelişme hem yerel halkın hizmete erişim hızını artırmakta hem de belediyelerin ihtiyaç tespitini kolaylaştırmaktadır. Böylece kamu hizmetinin değişkenlik ilkesi hizmete aktif bir şekilde yansımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Belediye, mahalli müşterek ihtiyaç, değişkenlik, yapay zekâ, yeni teknolojiler.

NEW TECHNOLOGY APPLICATIONS OF MUNICIPALITIES WITHIN THE FRAMEWORK OF THE VARIABILITY PRINCIPLE OF PUBLIC SERVICE***

Asst. Prof. Dr. Nurhan YAPRAK****

It can be stated that municipalities are the administrations that are closest to the public and carry out noticeable activities in the provision of public services. Because the municipality collects garbage every day, cleans the streets, makes landscaping and carries out many other activities that affect daily life. While carrying out these activities, the municipality should also develop the delivery conditions in order to provide the service need under appropriate terms and conditions. It can be ar-

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Istanbul Ticaret University, nyaprak@ticaret.edu.tr, ORCID 0000-0002-4444-7838.

gued that the principle of variability of public services imposes an obligation on municipalities to improve the way they are delivered according to new technologies.

Municipalities were established to meet local common needs. Local common needs are defined by the Constitutional Court as common expectations that are created and updated by the situations arising from living in the same region and that have an overriding public service character. While trying to define the concept, the court emphasized that the needs of the local people are updated and common needs are shaped in line with the expectations of the people. Technological developments that can affect service delivery methods are very effective in updating local needs. The public expects the service to be updated as technology develops, and this is becoming a common expectation. For example, as internet use becomes more widespread, citizens can use online channels to receive service or convey their complaints about service disruptions, or the municipality can use its websites to provide information, both providing convenience for the public and preventing physical density in the municipality. Especially in recent years, due to the rapid acceleration of technology, municipalities have expanded the use of new technologies in their service delivery. For example, it is seen that some municipalities have started to use artificial intelligence assistant support on their websites and are trying to integrate new technologies into their service offerings in order to increase efficiency in urban services and respond to needs faster. This development both increases the speed of local people's access to services and facilitates the needs assessment of municipalities. Thus, the principle of variability of the public service is actively reflected in the service.

Keywords: Municipality, local common need, variability, artificial intelligence, new technologies.

LAW ASPECTS OF DIGITAL TRANSFORMATION IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS KAZAKHSTAN*

Assoc. Prof. Dr. Nurlan BAĠGABYLOV -**

Lect. Issakhova GULAZIYA* -**

Lect. Dinara DOSMURZAYEVA****

The article analyzes the legal aspects of digitalization and digital transformation in Kazakhstani society and its relationship with the sphere of Higher Education. In particular, it examines the trends and tendencies of recent years regarding digitalization in Kazakhstan, considers the relationship of these trends with digital transformations in the field of higher education, and addresses the issue of its legal regulation.

Changes in society, exactly the transformation of digital economy requires prof-specialists with high digital skills. In recent years, intensive digital transformations and trends have been observed in Kazakhstani society, for instance according to E-Government Development Index (EGDI) investigations of UN in 2022 Kazakhstan took 1st place in the rating of electronic governments (28th place over the World), moreover, according to the digital evolution Kazakhstan takes 20th place of 90 countries by Digital Intelligence Index. All these facts show that Ka-

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** L. N. Gumilyov Eurasian National University, baigabylov_no@enu.kz, ORCID 0000-0001-8212-9171.

*** L. N. Gumilyov Eurasian National University, issakhova_gd@mail.ru, ORCID: 0009-0001-8322-1364.

**** L. N. Gumilyov Eurasian National University, dosmurzayeva.do@gmail.com, ORCID 0009-0005-9969-5707.

zakhstan is among the digital perspective countries. In 2019 for site-study “the Atlas of new specialties and competencies in the Republic of Kazakhstan” implemented, as the result 239 new businesses and 95 transformed types of jobs are planned. The main trends changing the labor market in Kazakhstan are realized in the for-site study. They are digitalization and expansion of BigData usage, robots and improving of smart systems.

As universities serve as the cornerstone of public institutions for cultivating national human capital, it is crucial to actively advance the process of digitalization in accordance with contemporary demands, while also emphasizing the importance of its legal regulation. Digitalization of education leads to modernization and transformation of the society and prepares high skilled professionals. Authors as scholars of higher education institutions complement the aim and purposes of the mega project «Kazakhstan's society in the context of digital transformation: prospects and risks».

Keywords: Kazakhstan, digital transformation, law, higher education, digitalization process.

Қазақстандық жоғары оқу орындарындағы цифрлық трансформацияНЫҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ*****

Нурлан Байгабылов***** -

Гүлазия Исахова***** -

Динара Досмурзаева*****

Мақалада, қазақстандық қоғамдағы цифрландыру мен цифрлық трансформацияның құқықтық аспектілері және оның жоғары білім беру саласымен байланысы талданады. Соның ішінде, қазақстандық қоғамдағы цифрландыру бойынша соңғы жылдардағы трендтер мен тенденциялар зерделене отырып, сол трендтердің жоғары білім беру саласындағы цифрлық трансформациялармен байланысын және оны құқықтық реттеу мәселесін қарастырады.

Қоғамдағы өзгерістер, нақтырақ айтқанда цифрлық экономикадағы трансформациялар жоғары цифрлық біліктілігі бар (ЖОО даярлайтын барлық білім беру бағдарламалары бойынша) кәсіби мамандарды талап етеді. Ал, қазақстандық қоғамда соңғы жылдары өте қарқынды цифрлық трансформациялар мен трендтер байқалуда, соның бір мысалы, БҰҰ-ның E-Government Development Index (EGDI) зерттеулері бойынша 2022 жылы Қазақстанның ТМД елдерінің ішінде электронды үкімет рейтингі бойынша 1-орынды алуы (жалпы елдер бойынша 28 орын), сонымен қатар, цифрлық интеллект индексінің (Digital Intelligence

***** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

***** Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетін, baigabylov_no@enu.kz, ORCID 0000-0001-8212-9171.

***** Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетін, issakhova_gd@mail.ru, ORCID 0009-0001-8322-1364.

***** Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетін, dosmurzaeva.do@gmail.com, ORCID 0009-0005-9969-5707.

Index) цифрлық эволюциясы бойынша 90 ірі экономикалық рейтингінде Қазақстан цифрландырудың даму жылдамдығы бойынша 20-орынға ие болуы Қазақстан цифрлық әл-ауқатты одан әрі дамыту бойынша ең перспективалы елдер тобына енгенін көрсетеді. 2019 жылы «Қазақстан Республикасындағы жаңа мамандықтар мен кұзыреттердің Атласы» атты форсайт-зерттеу жүзеге асып, нәтижесінде Қазақстанда болашақта 239 жаңадан пайда болатынын кәсіптер мен 95 кәсіптің трансформацияланып жатқаны туралы болжамдар жасалды. Форсайт-зерттеуде болашақта қазақстандық еңбек нарығын өзгертетін негізгі трендтерді анықтаған, олар: цифрландыру және ірі деректерді (BigData) қолдану аясының кеңеюі және роботтар мен смарт жүйелерді қолдануды арттыру.

Жоғары оқу орындары ұлттық адами капиталды қалыптастыратын басты қоғамдық институт болғандықтан заман талабына сай цифрландыру үрдісін қарқынды жүзеге асыруы қажет және оны құқықтық реттеу маңызды. Білімді цифрландыру қоғамның модернизациялануы мен трансформациялануына алып келеді және нарық талабына сай кадрларды даярлайды. Авторлар ғалым зерттеуші ретінде Қазақстандық жоғары оқу орындарында жүзеге асырып жатқан «Цифрлық трансформация жағдайындағы қазақстандық қоғам: перспективалар мен тәуекелдер» атты мега жобаның мақсаты мен міндетін қарастырады.

Негізгі сөздер: Қазақстан, цифрлық трансформация, құқық, жоғары білім, цифрландыру үрдісі.

VERİ GÜVENLİĞİ AÇISINDAN E-DEVLET UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ*

Nursena ŞAHİN** - Arş. Gör. Bedriye BİLKAY ÖZBEK***

Yapay Zeka, endüstri devriminin dördüncü aşamasında geliştirilen, öğrenebilen ve otomatik olarak faaliyet gösteren yazılım türüdür. Son yıllarda hızla gelişmekte olan yapay zeka teknolojisi kamu hizmetlerine entegre edilerek kamu maliyetinin azaltılması, devlet vatandaş etkileşiminin artırılması, yönetimde şeffaflığın sağlanması ve kamu hizmetlerinin kesintisiz bir şekilde sunulabilmesi amaçlanmaktadır. Türkiye’de gelişen dünya düzeninden geri kalmamak adına “e-Devlet politikası” ile kamu hizmetleri noktasında kayda değer dijitalleşme adımları atıldığı görülmektedir. e-Devlet ile tek bir kaynak kullanılarak hızlı, sürekli ve uzun vadede daha az masraflı bir kamu hizmeti sisteminin oluşturulması hedeflenmektedir. Devletin tüm işlemlerini tek bir kaynakta toplaması vatandaşların kurumlara sunduğu veri akışı ile mümkün olmaktadır. Bu durum başta veri güvenliği başta olmak üzere birçok sorunu da beraberinde getirmektedir. 2018 yılından bu yana, Dijital Dönüşüm Ofisiyle birlikte mevcut sorunların çözülmesi ve sürecin bütüncül bir şekilde yürütülmeye çalışılması hedeflenmektedir. Dijital Dönüşüm Ofisi, devletten devlete olan hem de devletten vatandaşa olan dijital uygulamaların koordinasyonunu sağlamaktadır. Ayrıca bilgi güvenliğini ve siber güvenliği artırıcı projeler geliştirmek de ofisin görevleri arasında yer almaktadır. Bu

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, nursena.sahin@student.asbu.edu.tr, ORCID 0009-0003-4194- 557X.

*** Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, bedriye.ozbek@asbu.edu.tr, ORCID 0000-0002-8725-1798.

kapsamda Dijital Dönüşüm Ofisi, e-Devletin gelişmesiyle ortaya çıkan, siber güvenlik ve bilgi güvenliği tehlikelerine karşı milli teknoloji geliştirecek ve elektronik sisteme geçiş sürecini yönetecektir. Dijital Dönüşüm Ofisiyle birlikte üst kurul eksikliği giderilmiş olsa dahi, görevleri ve yürüttüğü projeleri incelendiğinde e-Devlet politikasına ilişkin halen birtakım sorunların mevcut olduğu görülmektedir. Çalışmamızda, öncelikli olarak e-devlet kavramı açıklanacak devamında kamu hizmetlerinde dijitalleşme süreci hakkında bilgi verilecek, son olarak konuya ilişkin riskler mercek altına alınacak, çözüm önerilerinde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: E-devlet, yapay zeka, kamu hizmeti, dijital dönüşüm ofisi, dijitalleşme.

ASSESSMENT OF E-DEVLET APPLICATIONS IN TERMS OF DATA SECURITY****

Nursena ŞAHİN**** -

Res. Asst. Bedriye BİLKAY ÖZBEK*****

Artificial Intelligence is a type of software developed in the fourth stage of the industrial revolution, capable of learning and operating automatically. In recent years, rapidly advancing AI technology has been integrated into public services with the aim of reducing public costs, increasing government-citizen interaction, ensuring transparency in governance, and providing uninterrupted public services. In order not to fall behind in the evolving world order, Turkey has taken significant

**** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

***** Ankara Sosyal Bilimler University, nursena.sahin@student.asbu.edu.tr, ORCID 0009-0003-4194-557X.

***** Ankara Sosyal Bilimler University, bedriye.ozbek@asbu.edu.tr, ORCID 0000-0002-8725-1798.

steps towards digitalization in public services through its 'e-Devlet policy'. The goal is to establish a rapid, continuous, and cost-effective public service system using a single source with e-Devlet. The consolidation of all government transactions in a single source is made possible by the flow of data provided by citizens to institutions. However, this situation brings along many challenges, especially regarding data security. Since 2018, along with the Digital Transformation Office, efforts have been made to address existing issues and manage the process comprehensively. The Digital Transformation Office coordinates both inter-governmental and government-to-citizen digital applications. Additionally, developing projects to enhance information security and cybersecurity is also among the office's responsibilities. In this context, the Digital Transformation Office will develop national technologies against cybersecurity and information security risks arising from the development of e-Devlet and manage the transition process to the electronic system. Although the lack of a supervisory board has been addressed with the establishment of the Digital Transformation Office, upon examining its tasks and projects, it is evident that there are still some issues regarding the e-Devlet policy. In our study, we will first explain the concept of e-Devlet, provide information about the digitalization process in public services, and finally, scrutinize the risks associated with the subject and provide solutions.

Keywords: E-devlet, artificial intelligence, public service, digital transformation office, digitalization.

YAPAY ZEKÂ TEKNOLOJİLERİNİN İDARİ REGÜLASYONU İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ*

Prof. Dr. Oğuz SANCAKDAR -**

Dr. Öğr. Üyesi Serkan SEYHAN***

Yapay zekâ teknolojilerinin gelişimiyle paralel olarak hem idare hem de özel kişiler, çeşitli işlem ve eylemlerini bu teknolojilerden destek alarak gerçekleştirmekte; hatta kimi durumlarda karar alma sürecini tamamen yapay zekâ algoritmalarına bırakabilmektedir. Bu gerçek karşısında, yapay zekâ alanına özgü bir idari otorite kurularak bu otoriteye akreditasyon yetkisinin verilmesi; alanın düzenlemeye tâbi tutulmasını ve yapay zekânın hukuka uygun geliştirilmesinin sağlanmasını temin ederek algoritma temelli kararlar karşısında bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin korunmasına hizmet edecektir.

Karşılaştırmalı hukukta konu düzenleme altına alınmaya başlanmıştır. Örneğin; yapay zekâ teknolojilerinin regülasyonu için kurulacak otoriteler, 2024 yılı içinde nihai metni ilan edilecek olan AB Yapay Zekâ Tüzük'ünde iki düzeyde ("*AB Yapay Zeka Kurulu*" ve üye devletlerce kurulacak "*yetkili otoriteler*") öngörülmüştür. Amerika Birleşik Devletleri'nde ise farklı sektörlerde kullanılacak yapay zekâlara ilişkin, çeşitli idarelerin çalışmaları bulunmakta olup, öğretilerde bu düzenlemelelerin tutarlı olması için yapay zekâ teknolojilerine özgü federal düzeyde bir idari otorite kurulması önerilmektedir.

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Dokuz Eylül Üniversitesi, oguz.sancakdar@deu.edu.tr, ORCID 0000-0001-5373-6386.

*** İstanbul Kültür Üniversitesi, s.seyhan@iku.edu.tr, ORCID 0000-0003-2843-4145.

Türk hukukunda, esasen insan haklarına saygılı bir Devlet niteliğinin sağlanması amacıyla, kamu tüzel kişiliğini haiz biçimde kurulabilecek otoriteye; yapay zekâ algoritmalarına ilişkin ikincil düzenlemeler yapma, bu algoritmalara kullanımı öncesinde akreditasyon verme, uygulamaların denetimlerini yapma, başvuruları alma ve gerektiğinde idari yaptırım uygulama yetkileri verilmelidir.

Bu açıklamalar ışığında bildiride, karşılaştırmalı hukuk düzenlemeleri de göz önünde bulundurularak, Türk hukukunda yapay zekânın regülasyonu amacıyla “*Yapay Zekâ Teknolojileri Düzenleme ve Denetleme Kurumu*” kurulmasını ve bu bağımsız idari otoritenin “*üye yapısı*”, “*organik anlamda idarenin içindeki konumu*”, “*ikincil düzenlemeleri koordine etme*”, “*akreditasyon verme*”, “*başvuru üzerine ve re’sen denetim yapma*” yetkilerine ilişkin başlıkları da içerecek şekilde bir model önerisi üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, idari regülasyon, idari denetim, bağımsız idari otorite, idarenin önleme yükümlülüğü.

A MODEL PROPOSAL FOR THE ADMINISTRATIVE REGULATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES****

Prof. Dr. Oğuz SANCAKDAR** -**

Asst. Prof. Dr. Üyesi Serkan SEYHAN*****

As artificial intelligence (AI) technologies advance, both governmental bodies and private entities increasingly utilize these technologies

**** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

***** Dokuz Eylül University, oguz.sancakdar@deu.edu.tr, ORCID 0000-0001-5373-6386.

***** İstanbul Kültür University, s.seyhan@iku.edu.tr, ORCID 0000-0003-2843-4145.

to support various operations and decisions, sometimes delegating decision-making authority entirely to AI algorithms. In response, establishing a specialized administrative authority within the field of AI, empowered with accreditation, becomes essential to ensure regulatory oversight over AI technology development, thereby protecting individuals' fundamental rights amidst algorithm-driven decisions.

In comparative law, efforts have commenced to address this issue. Notably, the proposed EU Artificial Intelligence Act outlines dual-tiered regulatory bodies ("EU Artificial Intelligence Board" and "competent authorities" designated by member states), with the final text expected by 2024. Similarly, in the United States, various agencies are formulating sector-specific regulations for AI technologies, prompting scholarly discourse advocating for a federal-level administrative authority to ensure regulatory consistency.

In Turkish law, to uphold the state's commitment to respecting human rights, authority must be vested in a legally established entity to promulgate secondary regulations on AI algorithms, administer pre-implementation accreditations, conduct application inspections, receive petitions, and administer administrative penalties as necessary.

In light of the foregoing, the declaration shall focus on proposing a regulatory model for establishing the "Artificial Intelligence Technologies Regulation and Supervision Authority" within Turkish law. This model will include provisions regarding membership composition, organizational placement within the administrative hierarchy, coordination of secondary regulations, accreditation procedures, and powers to conduct inspections *ex officio* or upon petition.

Keywords: Artificial intelligence, administrative regulation, administrative oversight, independent administrative authority, administration's duty of prevention.

İDARİ KOLLUK FAALİYETLERİNDE DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN ETKİLERİ VE SINIRLARI: İKİ ARTI İKİ BEŞ EDER Mİ?*

Dr. Öğr. Üyesi Onur KAPLAN**

İdare, hukuk kurallarıyla sınırları belirli olmak kaydıyla, kamu düzeninin ve onun unsurları olarak kabul edilen emniyetin, dirlik-esenliğin ve kamu sağlığının korunmasına yönelik genel idari kolluk yetkilerine sahiptir. İdari makamların özel hukuk kişilerinden farklı olarak kamu gücü kullanma imtiyazını elinde bulundurması; bir yandan düzeni sağlamaya yönelik müdahalesini, öte yandan kişilerin temel hak ve hürriyetlerinin korunmasını gerektirmektedir. Geniş anlamda idari faaliyetlerin uyarlanabilirlik ilkesi çerçevesinde icra edilmesi sürecinde kullanılan araçlar değişmektedir. Bunun bir örneği, kamu düzeninin bozulması halinde oluşan olumsuz durumu çabuk ve etkili biçimde gidermeyi sağlayacak, durumun tespitini kolaylaştıracak yapay zeka araçlarının ve bilişim sistemlerinin kullanılmasıdır. Çoğu halde kamu düzenini bozan spesifik davranışları tespit ederek, yetkili idari makamlara ileten bu araçlar, teknolojik gelişmelere bağlı olarak birbirleriyle (nesneler arası) veri akışını da sağlayabilmektedir. Oluşturulan ve aktarılan veri içeriğine bağlı olarak makine öğrenimi ve otomatik karar alma mekanizmalarının hukuka uygunluğu meselesi, bir sonraki aşamada kendi kendine karar alma yetisini geliştirerek kişilerin hukuki durumlarını etkileyebilecek işlemleri tesis eden yapay zeka araçlarının kullanımındaki sınırların neler olması gerektiğinin sorgulanmasına yol açmaktadır. Aksi durum, yapay zeka araçlarıyla tesis edilen işlemlerin geçerliliğinin

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Yaşar Üniversitesi, onur.kaplan@yasar.edu.tr, ORCID 0000-0003-1252-6352.

sorgulanamadığı, maddi ve usuli güvencelerden yararlanılamayan, kişilerin düşünce ve ifade özgürlüğünün olumsuz etkileneceği durumların ortaya çıkmasına da yol açabilir. Nitekim Orwell'in 1984 adlı eserinde geçtiği haliyle, ütopyik bir düzlemde söz konusu araçların belirli ve açık komutlar dahilinde işlem yapması karşısında, “iki artı ikinin beş olmadığı” ileri sürmenin imkansızlığı karşımıza çıkabilir. Şu hâlde çalışmada, özellikle temel hak ve hürriyetlere müdahale olgusunun yoğun olduğu idari kolluk faaliyetlerinde dijital dönüşüm olgusuna bağlı olarak ilgili bilişim araçlarının kullanımındaki hukuki sınırlar ve uyulması gereken ilkelerin kapsamı irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Veri, yapay zeka, idari işlem, irade, kamu düzeni.

**THE EFFECTS AND LIMITS OF DIGITAL
TRANSFORMATION IN ADMINISTRATIVE LAW
ENFORCEMENT ACTIVITIES: DOES TWO PLUS TWO MAKE
FIVE?*****

Asst. Prof. Dr. Onur KAPLAN****

The administration has general administrative law enforcement powers for the protection of public order and its components such as security, welfare and public health, provided that their limits are determined by the rules of law. The fact that administrative authorities, unlike private law persons, have the privilege of exercising public power necessitates, on the one hand, their intervention to maintain order and, on the other hand, the protection of the fundamental rights and freedoms of individuals. In a broad sense, the tools used in the process of performing administrative activities within the framework of the principle of

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Yaşar University, onur.kaplan@yasar.edu.tr, ORCID 0000-0003-1252-6352.

adaptability vary. An example of this is the use of artificial intelligence tools and information systems that will facilitate the detection of the situation, which will enable the rapid and effective elimination of the negative situation that occurs in the event of a breach of public order. In most cases, these tools, which detect specific behaviours that disrupt public order and transmit them to the competent administrative authorities, can also provide data flow with each other (between objects) depending on technological developments. Depending on the data content generated and transmitted, the issue of the lawfulness of machine learning and automated decision-making mechanisms leads to the questioning of what the limits should be in the use of artificial intelligence tools that develop the ability to make decisions on their own at the next stage and establish transactions that may affect the legal status of individuals. Otherwise, it may lead to the emergence of situations where the validity of the transactions established by artificial intelligence tools cannot be questioned, material and procedural safeguards cannot be utilised, and the freedom of thought and expression of individuals will be adversely affected. As a matter of fact, as mentioned in Orwell's 1984, in a utopian world, it may be impossible to argue that "*two plus two is not five*" in the face of the fact that the tools in question operate within certain and clear commands. Therefore, this study will examine the legal limits and the scope of the principles to be followed in the use of the relevant information tools depending on the digital transformation phenomenon, especially in administrative law enforcement activities where the phenomenon of interference with fundamental rights and freedoms is intense.

Keywords: Data, artificial intelligence, administrative act, will, public order.

İDARENİN İRADESİNİN TEŞEKKÜLÜNE YAPAY ZEKÂNIN ETKİSİ: ALGORİTMİK İDARİ İŞLEM*

Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk EROL**

Yapay zekâ teknolojilerinin gün geçtikçe artan oranda kullanılma-ya başlanması üzerine hukuk teorisinde ciddi kuramsal tartışmalar ortaya çıkmaktadır. Yapay zekâ destekli uygulamaların (algoritmik regülasyon sistemleri) kullanılmaya başlanmasıyla hukuki kişilik ve hukuki işlem teorisinde ortaya çıkan arayışlar, idare hukuku alanına da tezahür etmektedir. Nitekim, idarenin iradesinin ortaya çıkması neticesinde idari işlem veya idari eylem şeklinde idari tasarruflarda bulunmaktadır. İdarenin iradesinin oluşumu ise bu yetkiyi haiz idari makam ve o makamda bulunan kamu görevlisi tarafından, idare adına ortaya konulmaktadır. Dolayısıyla bu idarenin iradesinin teşekkülü ilgili kamu görevlisinin bilgi, birikim ve donanımı ile liyakati çerçevesinde gerçekleşecektir. Fakat günümüzde hem günlük hayatın hem de idari işleyişin dijitalleşmesi sayesinde, büyük veri ile yapay zekâ teknolojilerinin özel sektör ve idare tarafından karar verme süreçlerinde kullanımı artmaktadır. Bu kapsamda idareler tarafından, idari tasarrufların daha isabetli, objektif ve ilgili tüm verileri değerlendiren bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için algoritmik regülasyon sistemleri kullanılabilir. Bu sistemler sayesinde, konuya ilişkin ilgili verilerin belirli bir algoritma kapsamında değerlendirilmesi söz konusu olmaktadır. Dolayısıyla idarenin iradesinin teşekkülünde algoritmik regülasyon sistemlerinin kullanımı yaygınlaşmakta ve idari işleyişte farklı konularda farklı yoğunlukta kullanılabilir. Bu sistemler kullanılarak yapılan idari işlemleri, algoritmik

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** İbn Haldun Üniversitesi, omer.erol@ihu.edu.tr, ORCID 0000-0002-7595-8972.

idari işlem olarak isimlendirmek ve klasik idari işlemlerden farklı bir sınıflandırmaya ve hukuki denetime tabi tutmak isabetli olacaktır. Algoritmik idari işlemlerin hukuka uygunluk denetimini, idarenin iradesinin teşekkülüne etkisi esas alınarak, algoritmik regülasyon sisteminin kullanılış amacı (öneri veya karar verme sistemi) ile kullanım yoğunluğuna göre gerçekleştirilmelidir. Ayrıca, bu hukuka uygunluk denetimi, klasik idari işlemin hukuka uygunluk denetimine ilaveten, algoritmik sistemin yapısal tasarımı ve işleyişi ile sisteme dahil edilen verilerin niteliği ve hukukiliği açısından yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: İdari işlem, algoritmik idari işlem, yapay zekâ, algoritmik regülasyon sistemleri, karar verme sistemleri.

**THE EFFECT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON THE
FORMATION OF THE WILL OF THE ADMINISTRATION:
ALGORITHMIC ADMINISTRATIVE ACT*****

Asst. Prof. Dr. Ömer Faruk EROL****

With the increasing use of artificial intelligence technologies, critical theoretical discussions are emerging in legal theory. With the introduction of artificial intelligence-supported applications (algorithmic regulation systems), the researches arising in the theory of legal personality and legal transactions are also manifested in the field of administrative law. As a matter of fact, with the emergence of the will of the administration, administrative acts are performed in the form of administrative acts or administrative actions. The formation of the will of the administration is made on behalf of the administration by the administrative authority having this authority and the public official in that authority. Therefore, the formation of the will of this administration will be

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Ibn Haldun University, omer.erol@ihu.edu.tr, ORCID 0000-0002-7595-8972.

realised within the limits of the knowledge, experience, equipment and merit of the relevant public official. However, today, due to the digitalisation of both daily life and administrative functioning, the use of big data and artificial intelligence technologies by the private sector and the administration in decision-making processes is increasing. In this context, algorithmic regulation systems can be used by administrations in order to make administrative acts more accurate, objective and in a manner that evaluates all relevant data. Through these systems, the relevant data on the subject are evaluated and assessed within the scope of a determined algorithm. Therefore, the use of algorithmic regulation systems in the formation of the will of the administration is becoming widespread and can be used with different intensity in different subjects in administrative functioning. It would be appropriate to name the administrative acts performed by using these systems as algorithmic administrative acts and to subject them to a different classification and legal audit than classical administrative acts. The legal compliance audit of algorithmic administrative acts should be carried out according to the purpose of use of the algorithmic regulation system (recommendation or decision-making system) and the intensity of its use, based on its effect on the formation of the will of the administration. In addition to the legal compliance review of the classical administrative act, this legal compliance review should be carried out in terms of the structural design and functioning of the algorithmic system and the type and legality of the data included in the system.

Keywords: Administrative act, algorithmic administrative act, artificial intelligence, algorithmic regulatory systems, decision-making systems.

AVRUPA VE TÜRKİYE'DE İDARENİN KULLANACAĞI YÜZ TANIMA TEKNOLOJİLERİNE İLİŞKİN HUKUKİ SORUNLAR*

Dr. Öğr. Üyesi Özgür TEMİZ**

Yüz tanıma teknolojileri, kolluk tarafından pek çok sahada kullanılmaya başlanmıştır. Yüz tanıma teknolojilerinin ağırlıklı olarak güvenlik yaklaşımı ile gündeme getirilmesi söz konusudur. Biyometrik verilerin işlenmesini içeren, kişilerin özel nitelikli kişisel veri olarak adlandırılacak verilerinin işlenmesini sıradan hale getiren yüz tanıma teknolojileri, başta kişisel verilerin korunmasına ilişkin olmak üzere hukuki sorunlar yaratmaktadır.

Bildiride başlangıçta yüz tanıma teknolojisine ilişkin gerekli hukuki analizde ihtiyaç duyulacak kısa teknik bilgilendirme yapılacaktır. İkinci olarak Avrupa Parlamentosu tarafından konu üzerinde yürütülen temel tartışmalar belirtilecektir. Devamında önemli bazı yargı kararlarına yer verilecektir. Son olarak, Türkiye'de mevcut hukuki düzenlemelere kısaca değinildikten sonra ortaya çıkabilecek hukuki sorunlar üzerinde durulacaktır.

Kişilerin toplu ya da tek tek bulunan ortamlarda kişisel verileri içerisinde de özel bir öneme sahip olan biyometrik verilerinin işlenmesi önemli bir özgürlük ve güvenlik krizi yaratmaktadır. ABD'nin başı çektiği güvenlik ağırlıklı politikaların sonucunda yüz tanıma teknolojileri, özellikle havalimanlarında kullanılmaya başlamıştır. Bunun dışında metropol şehirlerde, metro istasyonları, meydanlar gibi topluca bulunan yerlerde kullanımının yaygınlaştığı görülmektedir. Ancak, bireyin

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Atatürk Üniversitesi, ozgur.temiz@atauni.edu.tr, ORCID 0000-0002-0808-8153.

her an izlendiğine ilişkin kaygı ile kayıt altına alınmasını istemediği görüşmeleri ve aktivitelerine bir kısıt getirilmiş olacağı açıktır. Diğer taraftan kişilerin en özel verileri dahi kayıt altına alınmakta ve bu kayıtlara idari mekanizma içerisinde bulunan kişiler yetkili veya yetkisiz olarak erişebilmektedirler.

Bireylerin kişisel verilerinin her an idari düzen tarafından öngörülmüş ya da salt hukuka aykırı bir şekilde ihlal edileceği kaygısı, güvenlik faaliyeti için gerekli görülen yüz tanıma teknolojilerinin güvenliği ihlal eden bir sürece dönüşmesine yol açabilecektir. Ancak, küresel terör tehdidi gibi ağır güvenlik problemleri ile bu uygulamalar meşrulaştırılabilir. Burada özgürlüğün sağlanması için bütün kişilerin biyometrik verilerinin tutulduğu ve her an hazır sistemlerdense, yalnız aranan kişilerin verilerinin tutulduğu yüz tanıma sistemlerinin yasal hale getirilmesi mümkün olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yüz tanıma teknolojileri, kolluk, güvenlik, idare, temel hak ve hürriyetler, kişisel verilerin korunması.

LEGAL ISSUES REGARDING FACIAL RECOGNITION TECHNOLOGIES TO BE USED BY THE ADMINISTRATION IN EUROPE AND TURKEY***

Asst. Prof. Dr. Özgür TEMİZ****

Facial recognition technologies have begun to be used by law enforcement in many fields. Facial recognition technologies are brought to the agenda mainly with a security approach. Facial recognition technologies, which include the processing of biometric data and make the processing of people's special personal data ordinary, create legal problems, especially regarding the protection of personal data.

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Ataturk University, ozgur.temiz@atauni.edu.tr, ORCID 0000-0002-0808-8153.

In the presentation, initially, brief technical information that will be needed in the necessary legal analysis regarding facial recognition technology will be provided. Secondly, the main debates carried out by the European Parliament on the subject will be stated. In the following, some important judicial decisions will be included. Finally, after briefly touching on the current legal regulations in Turkey, legal problems that may arise will be discussed.

Processing people's biometric data, which has a special importance among personal data in environments where people are present collectively or individually, creates a significant freedom and security crisis. As a result of security-oriented policies led by the USA, facial recognition technologies have begun to be used especially in airports. Apart from this, it is seen that its use has become widespread in metropolitan cities, in public places such as metro stations and squares. However, it is clear that there will be restrictions on the conversations and activities that the individual does not want to be recorded due to concern that he is being watched at all times. On the other hand, even people's most private data are recorded, and people within the administrative mechanism can access these records, with or without authorization.

The concern that individuals' personal data will be violated at any time in a way that is foreseen by the administrative order or simply unlawful may lead to facial recognition technologies, which are deemed necessary for security activities, turning into a process that violates security. However, these practices can be justified by serious security problems such as the threat of global terrorism. In order to ensure freedom, it will be possible to legalize facial recognition systems, which only keep the data of searched people, rather than systems where the biometric data of all people are kept and are ready at any time.

Keywords: Facial recognition technologies, law enforcement, security, administration, fundamental rights and freedoms, protection of personal data.

5809 SAYILI ELEKTRONİK HABERLEŞME KANUNU UYARINCA ELEKTRONİK HABERLEŞME HİZMETLERİNDE YETKİLENDİRME USULÜ*

Arş. Gör. Dr. Pınar ÖZTABAN**

Evrensel hizmet olarak elektronik haberleşme hizmetinin gördürülmesi 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu (Kanun) ve Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Yetkilendirme Yönetmeliği ile düzenlenmiştir. Özel hukuk kişilerinin elektronik haberleşme alanında faaliyet gösterebilmesi için 5809 sayılı Kanun uyarınca Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) tarafından yetkilendirme işlemi gerçekleştirilmelidir. Kanun uyarınca yetkilendirme işlemi “bildirim usulü” ve “kullanım hakkı verilmesi usulü” olmak üzere iki şekilde yapılabilmektedir. Bu usuller açısından yetkilendirme talebinde bulunan özel kişi işletmek istediği elektronik haberleşme hizmeti bakımından kaynak özgülenmesi ihtiyacında ise kullanım hakkı verilmesi usulü uygulanırken, böyle bir ihtiyaç bulunmuyorsa bildirim usulü uygulanmaktadır. Bildirim usulünde BTK’nın belirlediği usul ve esaslar çerçevesinde şartları taşıyan ve bildirimde bulunan özel kişiler yetkilendirilir. Bu usulde, BTK mevzuata uygun bir başvuru olup olmadığını denetleme ve varsa eksikliklerin giderilmesini talep etme yetkisine sahip olmakla birlikte, mevzuatta yer alan şartları taşıyan özel hukuk kişilerine yetkilendirme yapılmasında bağlı yetki söz konusu olduğu belirtilmektedir. Bildirim usulünün hukuki niteliği bakımından öğretide bir görüş bu usulün kamu hizmetlerinin

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Dokuz Eylül Üniversitesi, pinaroztaban@hotmail.com, ORCID 0000-0002-9201-1270.

gördürölüş usullerinden ruhsat niteliğinde olduğunu belirtmekte, diğer görüş ise 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanununun mülga hükümlerinde yer verilen genel izin usulüne benzediğini ifade etmektedir. Kullanım hakkı verilmesi usulünde ise kullanım hakkı talep edilen hizmet için bir kullanım hakkı sınırlandırması bulunup bulunmamasına göre iki tür yetkilendirme yöntemi öngörölmüştür. Bu usulde, sınırlı sayıda kullanım hakkı verilmesi gereken hallerde yetkilendirme yapılacak özel hukuk kişisi kanunda belirtilen bir ihale usulü ile belirlenirken, diğer hallerde BTK'ya başvuru yapılması ile şartları taşıyan özel hukuk kişilerine kullanım hakkı verilmektedir. Bu son halde bildirim usulüne göre BTK'nın takdir yetkisinin daha geniş olduğu öğretilde belirtilmektedir. Söz konusu bildiride yetkilendirme usullerine ilişkin hukuki durumun tespiti ile öğretildeki nitelendirmeler ve tartışmaların açıklanması amacıyla, BTK'nın yetkilendirme yetkisinin hukuki dayanakları, yetkilendirmede bildirim usulü ve kullanım hakkı verilmesi usulü ile söz konusu işleme ilişkin hukuki değerlendirmelere yer verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Elektronik haberleşme hizmeti, bilgi teknolojileri ve iletişim kurumu, yetkilendirme, kamu hizmetlerinin gördürölüş usulleri, idarenin takdir yetkisi.

**AUTHORIZATION PROCEDURE FOR ELECTRONIC
COMMUNICATIONS SERVICES ACCORDING TO LAW NO.
5809 ON ELECTRONIC COMMUNICATIONS*****

Res. Asst. Dr. Pınar ÖZTABAN****

The provision of electronic communications services as a universal service is regulated by Law No. 5809 on Electronic Communications (the Law) and the Regulation on Authorization in the Electronic Communications Sector. Private person wishing to operate in the field of electronic communications must undergo an authorization process by the Information Technologies and Communications Authority (ICTA) according to Law No. 5809. The authorization process under the law can be conducted in two ways: the “notification procedure” and the “granting of rights of use procedure”. For these procedures, if the private person applying for authorization requires resource allocation for the communications service, network, or infrastructure, the granting of rights of use procedure is applied. If there is no such need, the notification procedure is implemented. In the notification procedure, private person who meets the conditions set by the ICTA within the framework of the determined procedure and principles and who makes a notification are authorized. In this procedure, the ICTA has the authority to inspect whether an application complies with the legislation and to request the correction of any deficiencies. Furthermore, the ICTA is obliged to carry out the authorization for private person that meets the conditions specified; it does not have the power of discretion. Regarding the legal nature of the notification procedure, one view in the doctrine states that this procedure is of a license nature among the procedures for the provision of public services, while another view suggests that it resembles the

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Dokuz Eylül University, pınaroztaban@hotmail.com, ORCID 0000-0002-9201-1270.

general authorization procedure mentioned in the repealed provisions of Law No. 406 on Telegraph and Telephone. In the granting of rights of use procedure, depending on whether there is a restriction on the right of use for the service in question, two types of authorization methods are envisaged. In this procedure, the private person to be authorized in cases where a limited number of rights of use need to be granted is determined through a bidding process specified in the law, while in other cases, the right of use is granted to private person that meets the conditions with an application to the ICTA. It is stated in the doctrine that the ICTA has a broader discretion compared to the notification procedure in this last case. This paper includes the legal foundations of ICTA's authorization power, notification procedure and granting of rights of use procedure in authorization. The objective is to determine the legal status concerning the authorization procedures and to elucidate debates in the doctrine.

Keywords: Electronic communications service, information technologies and communications authority, authorization, procedures for the provision of public services, administrative discretion.

ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУ САЛАСЫНДА ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІ ҚОЛДАНУДЫ ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕУДІҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ*

Гүлнұр Қойшыңқызы РАШЕВА -**

Гүлнар Төлеухадирқызы АЙГАРИНОВА***

Қазіргі заманауи қоғам талаптарының бірі Қазақстан Республикасында қоршаған ортаны қорғау саласында жасанды интеллект технологияларын пайдалану нәтижесінде қоршаған ортаны қорғау және табиғи объектілерді ұтымды пайдалануды қамтамасыз ету болып табылады. Әрине, алдымен, бұл өзекті мәселенің құқықтық реттелу аспектісіне көңіл бөлу қажет.

Қоршаған ортаны басқаруда заманауи технологияларды пайдалану, атап айтқанда, жасанды интеллекттің экологиялық процестерге ықпалдасуын құқықтық реттеу саласындағы зерттеулердің маңызы артып келеді. Зерттеудің мақсаты – қоршаған ортаны қорғауда жасанды интеллектті қолданудағы негізгі проблемалар мен кедергілерді анықтау, сондай-ақ тиісті құқықтық реттеу тетіктерін әзірлеу.

Бұл зерттеу қоршаған ортаны қорғау контекстінде жасанды интеллектті қолданумен байланысты негізгі проблемалар мен қиындықтарды талдауға және анықтауға, сондай-ақ осы саланы

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті заң факультетін, gulnur1989@mail.ru, ORCID 0000-0002-2587-1035.

*** Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті заң факультетін, 87012178280g@gmail.com, ORCID 0000-0002-3305-9960.

тиімді құқықтық реттеу үшін тиісті шешімдерді ұсынуға бағытталған.

Жасанды интеллекттің дамуы экологиялық процестерді бақылау, бағалау және қадағалау үшін жаңа әлеуетті тудырады. Дегенмен, бұл мәселе көптеген құқықтық, саяси, техникалық және этикалық сұрақтарды тудырады. Зерттеуде жасанды интеллект технологияларын қолдану мен қоршаған ортаны құқықтық реттеу саласындағы заңнама арасындағы байланыс және зияткерлік меншік құқықтарына байланысты негізгі мәселелер қарастырылған. Сонымен қатар, нақты мақалада авторлар қоршаған ортаны қорғау саласында жасанды интеллект қолданудың заңнамалық қағидаларына тоқтала отырып, оның құқықтық реттелуін қарастырып, авторлық ұсыныстарын берген. Мақала қоршаған ортаны қорғау саласында жасанды интеллектті дұрыс қолдануды ынталандыру үшін нормативтік базаны құру бойынша ұсыныстармен аяқталады.

Кілт сөздер: қоршаған орта, жасанды интеллект, құқықтық реттеу, экология, мониторинг.

CURRENT ISSUES OF LEGAL REGULATION OF THE APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE FIELD OF ENVIRONMENTAL PROTECTION****

Lect. Dr. Rasheva Gulnur KOISHYNOVNA *** -**

Assoc. Prof. Dr. Aigarinova Gulnar TULEUKHADIROVNA *****

The Republic of Kazakhstan's modern civilization requires environmental conservation and the intelligent use of natural objects as a consequence of the use of artificial intelligence in the field of ecology protection. Of course, first of all, it is necessary to pay attention to the issue of legal regulation.

The use of modern technologies in nature management is increasing, in particular, the importance of research in the field of legal regulation of the integration of artificial intelligence in environmental processes is growing. The study's aim is to identify the key issues and barriers to the application of artificial intelligence in environmental protection, as well as to design relevant regulatory measures.

The focus of this research is to examine and identify the significant challenges and barriers related with the use of artificial intelligence in the context of environmental protection, as well as to uncover acceptable alternatives for successful legislative regulation in this field.

The growth of artificial intelligence opens up new possibilities for monitoring, evaluating, and controlling environmental processes. However, this issue creates several legal, political, technological, and

**** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

***** Al-Farabi Kazakh National University, gulnur1989@mail.ru, ORCID 0000-0002-2587-1035.

***** Al-Farabi Kazakh National University, candidate of Legal Sciences, 87012178280g@gmail.com, ORCID 0000-0002-3305-9960.

ethical concerns. This article investigates the link between artificial intelligence and environmental legislation, as well as the critical concerns surrounding intellectual property rights. In this article, the authors dwell on the legislative principles of the use of artificial intelligence in the field of environmental protection, considers its legislative regulation and gives the author's recommendations.

The study concludes with recommendations for building a regulatory framework to promote the proper application of artificial intelligence in ecology.

Keywords: Environment, artificial intelligence, legal regulation, ecology, monitoring.

‘SOSYAL KREDİ SİSTEMİ’NE ENFORMATİK BOYUTLARIYLA VE İDARENİN FAALİYETLERİ AÇISINDAN BAKMAK*

Dr. Öğr. Üyesi S. Abdullah AKKOYUNLU -**

Arş. Gör. Ahmet Töresin ODLUYURT***

‘Sosyal Kredi Sistemi (SKS)’, Çin’in piyasa ekonomisine geçme-
siyle karşılaşılan sorunların idari, ticari, sosyal ve yargısal işlerdeki gü-
venilirliğin artırılmasıyla çözülmesine yönelik bir programdır. SKS’nin
oluşturulmasında veri tabanları ve bilgi setleri gibi enformatik araçlar-
dan yararlanılmaktadır. SKS’nin arka planında, piyasa ekonomisine
geçişle birlikte kredi suiistimallerinin yaygınlaşmasının etkisi bulun-
makla birlikte, esas maksat güvenilirliğin özendirilmesi, dürüstlüğe ay-
kırı davranışların cezalandırılmasıdır. SKS çerçevesinde, kişilerin kredi
süreçlerine ilişkin bilgilerinin yerel makamlar eliyle derlenmesine, diğer
yerel makamlarla ve merkezi idare ile paylaşılmasına, bu bilgilerin mer-
kezi idare tarafından ulusal veri tabanlarına bağlanmasına çalışılmakta-
dır. Böylece oluşturulacak listeler üzerinden kişilerin ödüllendirilmesi
veya cezalandırılması hedeflenmektedir. Öte yandan SKS, insanlara
vatandaşlık puanı verileceği, toplumun görüntü işleme teknolojileriyle
kitlesel gözetime maruz bırakılacağı gibi öngörülerle de gündeme gele-
bilmektedir. SKS ister dürüstlük gibi amaçları destekleyen bir program
olarak, isterse de distopik bir geleceğin mukaddimesi olarak değerlendiril-

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geç-
miştir.

** Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, saakkoyunlu@erzincan.edu.tr, ORCID
0000-0001-5682-0786.

*** Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, ahmet.odluyurt@erzincan.edu.tr, ORCID
0000-0001-6869-5935.

rilsin, her halde kamu düzeni, planlama, özendirme ve destekleme, idari yaptırım uygulama gibi idari faaliyetlerle ilişki içinde olacağı ve yapay zeka gibi yeni teknolojilerden yararlanacağı benzetilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal kredi sistemi, kitlesel gözetim, veri tabanları, özendirme ve destekleme, dürüstlük.

LOOKING AT THE 'SOCIAL CREDIT SYSTEM' FROM THE PERSPECTIVE OF INFORMATICS AND THE ACTIVITIES OF THE ADMINISTRATION****

Dr. Öğr. Üyesi S. Abdullah AKKOYUNLU** -**

Arş. Gör. Ahmet Töresin ODLUYURT*****

The 'Social Credit System (SCS)' is a program to address the problems faced by China's transition to a market economy by improving the reliability of administrative, commercial, social and judicial affairs. Informatics tools such as databases and information sets are utilized in the creation of the SCS. Although the background of the SCS is the widespread credit abuses that became widespread with the transition to a market economy, the main purpose is to encourage trustworthiness and punish dishonest behavior. Within the framework of the SCS, efforts are being made to collect information on individuals credit processes by local authorities, to share this information with other local authorities and the central administration, and to link this information to national databases by the central administration. Thus, the aim is to reward or penalize individuals based on the lists to be created. On the other

**** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

***** Erzincan Binali Yıldırım University, saakkoyunlu@erzincan.edu.tr, ORCID 0000-0001-5682-0786.

***** Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, ahmet.odluyurt@erzincan.edu.tr, ORCID 0000-0001-6869-5935.

hand, the SCSs may also come up with predictions that people will be given citizenship points and that society will be subjected to mass surveillance through image processing technologies. Whether the SCSs are considered as a program that promotes goals such as honesty or as a prediction of a dystopian future, they will be in relation to administrative activities such as public order, planning, encouraging and supporting, and imposing administrative sanctions, and they are likely to benefit from new technologies such as artificial intelligence.

Keywords: Social credit system, mass surveillance, databases, incentivization and promotion, integrity.

KAMU HİZMETLERİNDE YAPAY ZEKA KULLANIMININ KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HUKUKU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ*

Av. Sena KARADUMAN İŞLEK**

Teknolojinin gelişimi ve yaygınlaşmasıyla insan yaşamında teknoloji kullanımı olmazsa olmaz hale gelmiştir. Bireylerin günlük basit ihtiyaçlarının yanı sıra eğitim, sağlık, ulaşım gibi kamu hizmetlerine kadar çok geniş bir şekilde birçok alanda teknoloji kullanımı vazgeçilmez olmuştur. Teknoloji sayesinde birçok hizmete kolay ve hızlı bir şekilde erişilebilmektedir. Teknolojinin gelişimi ile birlikte yapay zekâ kavramı da gündeme gelmiştir. Teknoloji kullanımı kamu hizmetlerinde de zorunluluktan ziyade bir gereklilik haline gelmiştir. Yapay zeka ile birlikte kurulan sistemler sayesinde kamu hizmetlerine erişim de kolay hale gelmiştir. Eskiye nispeten bedel ödmeden ve daha hızlı bir şekilde hizmetlere erişilebilir olmasının avantajları olduğu kadar birtakım dezavantajları da mevcuttur.

Ulusal ve uluslararası mevzuatta benzer şekilde tanımlandığı üzere kişisel veri, kimliği belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi olarak tanımlanmıştır. Bir bireyi belirlenebilir kılan veya belirli bir birey hakkındaki bilgilere kişisel veri denilmektedir. Bilgi teknolojilerinin bu denli hızlı gelişmesi, internetin hayatımızın çok önemli bir parçası haline gelmesi gibi sebepler ile kişisel veriler ulusal ve uluslararası alanlarda birçok şekilde işlenmeye muhtaç hale gelmiştir. Nitekim birtakım kamu hizmetleri sunulurken de kişisel verilere elbette ihtiyaç duyulmaktadır. Bağımsız bir temel hak olarak kişisel verilerin korunmasını isteme

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** İstanbul Üniversitesi, senakaraduman@gmail.com, ORCID 0000-0002-3059-9099.

hakkının korunması amacıyla ulusal ve uluslararası mevzuatlarda koruma yollarını düzenleme ve veri koruma otoritelerinin kurulması ihtiyacı duyulmuştur.

Kişisel veriler işlenirken dikkat edilmesi gereken en önemli hususlardan biri de veri güvenliği hususudur. Kamu hizmetlerinde yapay zeka kullanılırken de kişisel verilere ilişkin uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli teknik ve idari tedbirlerinin çok sıkı bir şekilde alınması gerekmektedir. Çalışmada kamu hizmetlerinde yapay zeka kullanımını kişisel verilerin korunması hukuku açısından değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Bilgi teknolojileri, kişisel veri, veri güvenliği, kamu hizmeti, yapay zeka.

THE EVALUATION OF THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN PUBLIC SERVICES IN TERMS OF PERSONAL DATA PROTECTION LAW***

Advt. Sena KARADUMAN İŞLEK****

With the development and widespread use of technology, it has become indispensable in human life. The use of technology has become indispensable in many areas, from the simple daily needs of individuals to public services such as education, health and transportation. Owing to technology, many public services can be accessed easily and quickly. With the development of technology, the concept of artificial intelligence has also come to the fore. The use of technology has become a necessity rather than an obligation in public services. By the virtue of the systems established with artificial intelligence, access to public ser-

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** İstanbul University, senakaraduman@gmail.com, ORCID 0000-0002-3059-9099.

vices has become much easier. While there are advantages to accessing services more quickly compared to the past and at no cost, there are also some disadvantages.

As defined similarly in national and international legislation, personal data are any information which are related to an identified or identifiable natural person. Information that makes an individual identifiable or about a specific individual can be called as personal data. Due to reasons such as the rapid development of information technologies and the internet becoming a very important part of our lives, personal data has come to need to be processed in many ways in national and international areas. As a matter of fact, personal data is of course needed when providing some public services. In order to protect the right to the protection of personal data as an independent fundamental right, there has been a need to regulate the means of protection in national and international legislation as well as to establish data protection authorities.

One of the most important issues to consider when processing personal data is data security. When using artificial intelligence in public services, the necessary technical and administrative measures must be taken very strictly to ensure the appropriate level of security for personal data. In this study, the use of artificial intelligence in public services will be evaluated in terms of personal data protection law.

Keywords: Informatics technologies, personal data, data security, public services, artificial intelligence.

KOLLUĞUN YAPAY ZEKA KULLANIMI: GERÇEK ZAMANLI UZAKTAN BİYOMETRİK TANIMA SİSTEMLERİ ÖRNEĞİ ÜZERİNDEN BİR İNCELEME*

Arş. Gör. Sena KONTOĞLU -**

Arş. Gör. Sümeyye ŞİMŞEK***

Yapay zekâ (“YZ”) sistemlerine ilişkin bir dönüm noktası ve ilk kapsamlı regülasyon çalışması olan Avrupa Birliği Yapay Zeka Tüzüğü (“Tüzük”), YZ teknolojilerinin regülasyonunda yürütülen çalışmalar çerçevesinde önemli bir rol oynamaktadır. Tüzük ile YZ sistemlerinin regülasyonunda risk temelli yaklaşım benimsenmiş ve YZ sistemleri 4 temel risk kategorisine ayrılmıştır. Bu kategorilerden biri olan kabul edilemez riskli ve yasaklanan YZ sistemleri arasında ise kolluk tarafından kullanılan gerçek zamanlı uzaktan biyometrik tanıma sistemleri bulunmaktadır. Ancak Tüzük ile birlikte bu sistemlerin kullanılmasının mümkün kılındığı istisnalara yer verilmiştir. Bu bağlamda kolluğun gerçek zamanlı uzaktan biyometrik tanıma sistemleri kullanımı Tüzük’te sayılan belirli durumlarda bir yargı mercii veya bağımsız idari otorite tarafından verilen kararın varlığı halinde mümkün olmaktadır.

Kamu düzenini sağlama temel amacını gerçekleştirmek üzere kolluk, mevcut yasal düzenlemeler çerçevesinde izleme faaliyeti gerçekleştirmektedir. Mezkûr Tüzüğün entegrasyonu ile birlikte, kolluğun gerçek

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, sena.kontoglu@asbu.edu.tr, ORCID 0000-0002-4144-0649.

*** Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, sumeyyesimsek53@outlook.com, ORCID 0000-0001-9528-1543.

zamanlı uzaktan biyometrik tanıma sistemlerini kullanımı yalnızca belirli şartların gerçekleşmesi halinde mümkün olacaktır. Hukukumuzda kolluğun MOBESE'lerle izleme faaliyeti yaptığı bilinmekte fakat bu konuda mevcut yasal düzenlemelerdeki "teknik araçlarla izleme" konusunu ele alan hükümlerin, doğrudan MOBESE'leri düzenlemediği, yalnızca madde metninde sınırlı sayıda sayılan suçlar bakımından kurallar öngördüğü anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bu konuda yasal düzenleme eksikliğinin bulunduğu tespit edilmiştir.

Çalışmamızda, AB Hukukunda etraflıca düzenlenen bu konunun hukukumuzda uygulanabilirliği; adli kolluk ve idari kolluk ayrımı, öngörücü kolluk ve kararın verileceği mercinin belirlenmesindeki hukukilik göz önünde bulundurularak tartışılacaktır. Bu çerçevede teknolojik ilerleme ile temel hakların korunması arasındaki hassas dengenin gözetilmesi suretiyle, kolluk kuvvetleri tarafından gerçek zamanlı uzaktan biyometrik tanıma sistemlerinin kullanılmasının hukukumuzdaki normatif temellerinin oluşturulmasına öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kolluk, öngörücü kolluk, yapay zeka, Avrupa Birliği Yapay Zeka Tüzüğü, biyometrik tanıma sistemleri.

**USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE BY LAW
ENFORCEMENT: A REVIEW OF THE CASE OF REAL-TIME
REMOTE BIOMETRIC IDENTIFICATION SYSTEMS******

Res. Asst. Sena KONTÖĞLU** -**

Res. Asst. Sümeyye ŞİMŞEK*****

The European Union's Artificial Intelligence Regulation (“Regulation”), a milestone and the first comprehensive regulation of artificial intelligence (“AI”) systems, plays a vital role in shaping AI technology regulation. The Regulation introduces a risk-based approach to AI regulation, categorizing AI systems into four risk categories. Among these, the category for unacceptable risk, which are prohibited, includes real-time remote biometric identification systems used by law enforcement. However, the Regulation allows for exceptions under specific conditions as specified within the Regulation, enabling the use of such systems when authorized by a judicial or independent administrative authority.

In order to fulfil the main purpose of maintaining public order, law enforcement conducts surveillance activities within the framework of existing legal regulations. With the integration of the aforementioned Regulation, the use of real-time remote biometric recognition systems by law enforcement is contingent upon meeting certain criteria. Under Turkish Law, it is acknowledged that law enforcement utilises the MOBESE systems for surveillance; yet, current legal provisions concerning "surveillance with technical means" do not specifically address MOBESE usage, focusing instead on a narrowly defined list of offences. This highlights a gap in legal regulation on this matter.

**** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

***** Ankara Sosyal Bilimler University, sena.kontoglu@asbu.edu.tr, ORCID 0000-0002-4144-0649.

***** Muğla Sıtkı Koçman University, sumeyyesimsek53@outlook.com, ORCID 0000-0001-9528-1543.

Our research delves into how these EU Law regulations, detailed in nature, could be adapted to our legal system, considering the nuances between judicial and administrative law enforcement, predictive policing, and the legal framework for determining the decision-making authority. Within this context, recommendations will be made for the establishment of the normative foundations of the use of real-time remote biometric recognition systems by law enforcement in Turkish Law, by observing the delicate balance between technological progress and the protection of fundamental rights.

Keywords: Law enforcement, predictive policing, artificial intelligence, European Union Artificial Intelligence Regulation, biometric identification systems.

İDARENİN KOLLUK ALANINDA YAPAY ZEKA ARAÇLARINI KULLANARAK TEMEL HAK VE HÜRRİYETLERE MÜDAHALESİNİN MEŞRU SINIRLARI*

Dr. Öğr. Üyesi Seyithan KAYA**

İçinde yaşadığımız yüzyılda yapay zeka araçlarının kullanılması hızlı bir biçimde yaygınlaşmakta ve insanoğlunun hayatına uyumlaştırılması küreselleşmektedir. Diğer bir ifadeyle dünyanın hemen her yerinde insan hayatını kolaylaştırmak için birçok alanda yapay zeka araçlarından yararlanılmaktadır. Yapay zeka araçlarının güvenlik, tıp, eğitim ve enerji gibi bir çok alanda kullanımı daha nitelikli bir hizmet sunma potansiyelini bünyesinde barındırmaktadır. Bu amaçla çoğu yapay zeka aracının günlük hayatta kullanılan basit ya da karmaşık birçok cihaza ve uygulamaya entegrasyonu sağlanmaktadır. Yapay zeka araçları şirketlerin kazançlarını artırmak ve giderlerini azaltmak için kullanılabilirliği gibi kişilerin ve kamu güvenliğini sağlamak için de kullanılmaktadır. Dolayısıyla insanların yerini makinelerin aldığı, robotların günlük hayatta daha fazla işlevselleştiği inkar edilemez bir gerçektir.

Yapay zeka araçlarının hayatın her tarafında görünmesi ve insanın günlük hayatını kolaylaştırması olumlu olarak karşılanmaktadır. İnsan hayatına bu kadar müdahil olan yapay zeka araçlarının temel hak ve hürriyetler açısından tehdit oluşturmaması için konunun ciddiyetle takip edilmesi ve düzenlenmesi zorunlu hale gelmektedir. Aksi halde insana hizmet etmesi için üretilen bu araçların zamanla insana

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Balıkesir Üniversitesi, kayaseyithann@gmail.com.tr, ORCID 0000-0002-4943-4534.

hükmedebilir hale gelmesi öngörülemez değildir. Bu nedenle yapay zeka araçlarının üretilmesi ve kullanılması gibi hususların hassas bir biçimde düzenlenmesi gerekmektedir.

Konunun ulusal ve uluslararası düzeyde belli standartlara kavuşturulması için çalışmalar yürütülmektedir. Özellikle temel haklara müdahalenin söz konusu olabileceği güvenlik/kolluk konularındaki çalışmalar daha hassas bir biçimde yürütülmelidir. Bu doğrultuda Avrupa Parlamentosu tarafından 13/03/2024 tarihinde Yapay Zeka Kanunu (Artificial Intelligence Act-AI Act) kabul edildi. Bildiride Avrupa Birliği Yapay Zeka Kanunu'ndaki düzenlemelerden hareketle idarenin kolluk alanında yapay zeka araçlarını kullanarak temel hak ve hürriyetlere müdahalesinin meşru sınırları incelenecek ve Türkiye için uygulanabilir kanuni düzenlemelerin yapılması gibi bazı önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zeka araçları, kolluk, idare, temel hak ve hürriyetler, yapay zeka kanunu.

**LEGITIMATE LIMITS OF THE INTERVENTION OF THE
ADMINISTRATION IN FUNDAMENTAL RIGHTS AND
FREEDOMS BY USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE TOOLS
IN THE FIELD OF LAW ENFORCEMENT*****

Asst. Prof. Dr. Üyesi Seyithan KAYA****

In the century we live in, the use of artificial intelligence tools are rapidly becoming widespread, and their integration into human life are globalizing. In other words, artificial intelligence tools are being used in many fields around the world to facilitate human life. The use of

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Balıkesir University, kayaseyithann@gmail.com.tr, ORCID 0000-0002-4943-4534.

artificial intelligence tools in various areas such as security, medicine, education, and energy has the potential to provide more quality services. For this purpose, many artificial intelligence tools are integrated into simple or complex devices and into the applications used in daily life. Artificial intelligence tools can be used by companies to increase their profits and reduce their expenses, as well as to ensure the safety of the individuals. Therefore, it is an undeniable fact that machines might take over human's roles and that robots would become more functional in daily life.

The presence of artificial intelligence tools in every aspect of life and their facilitation of daily human life are generally welcomed. However, given that artificial intelligence tools intervene extensively in human life; it is crucial that the matter is closely monitored and regulated to ensure that they do not pose a threat to fundamental rights and freedoms. Otherwise, it is not unforeseeable that these tools, which are designed to serve humanity, could eventually take control over humans. Therefore, it is necessary to regulate matters such as the production and use of artificial intelligence tools in a diligent manner.

Efforts carried out at both national and international levels to establish certain standards regarding the matter. Particularly, efforts concerning security/law enforcement issues where interventions in fundamental rights could occur should be conducted with greater sensitivity. In this regard, the European Parliament adopted the Artificial Intelligence Act (AI Act) on March 13, 2024. Based on the regulations in the European Union Artificial Intelligence Act, the legitimate boundaries of the intervention of the authorities in the field of law enforcement using artificial intelligence tools on fundamental rights and freedoms will be examined in the declaration, and some recommendations will be made for the establishment of applicable legal regulations for Türkiye.

Keywords: Artificial intelligence tools, law enforcement, administration, fundamental rights and freedoms, artificial intelligence act.

ӘКІМШІЛІК-ҚҰҚЫҚ САЛАСЫНА ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ӘСЕРІ: ҚАҰІП-ҚАТЕРЛЕРІ МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ*

Сүндет Зейнеп ҚАЙРАТҚЫЗЫ -
Саурукова Айнура КАНАЛБАЕВНА*****

Мақалада жасанды интеллекттің әкімшілік-құқық саласында реттеу мәселелері зерттеледі. Жасанды интеллектке түсініктеме беріліп, оның негізгі ерекшеліктері талданады. Қазіргі қоғамда қарқын алып келе жатқан жасанды интеллектті әкімшілік-құқық саласында және сот процесінде қолданудың ерекшеліктері мен қауіп-қатерлері, сондай-ақ оның құқықтану мамандығына және жалпы азаматтардың тағдырына, перспективалары қарастырылған. Сонымен қатар Қазақстанның цифрлық экономикасын дамыту жағдайында заң практикасында жасанды интеллектті пайдаланудың ерекшеліктері мен перспективалары зерттеледі. Зерттеу жұмысында жасанды интеллект ұғымының әртүрлі авторлармен берілген түсінігі мен осы ұғымға кейбір шет мемлекеттердің нормативтік құқықтық актілері мен ресми құжаттарында берілген түсініктері, интеллекттің құқық саласына тиімді әсері және тиімсіз жақтары салыстырмалы талданған.

Сондай-ақ жасанды интеллектті жаппай пайдалану барсында әдептілік қауіп, қауіпсіздік және құпиялылықтың

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті, Zeinep.sundetova@mail.ru, ORCID 0009-0007-8383-5642.

*** Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті, aika_s08@mail.ru, ORCID 0000-0002-7463-0545.

сақталмауы, жасанды интеллект жүйелеріне хакерлік шабуылдардың болуы, жұмыссыздықтың көбеюі, алгоритмдік әділетсіздік, технологиялық тәуелділік сынды қоғамға төнетін қауіп-қатерлер талданып, оның мүмкін салдары айқындалды. Тиісінше жасанды интеллекті пайдалану арқылы әкімшілік-құқық саласының жұмысын оңтайландыратын: процестерді автоматтандыру, ЖИ пайдалану арқылы шешім қабылдау процестерін айтарлықтай жылдамдату және әкімшілік процедуралардың сапасын арттыруы, дәлдіктің жоғарылауы: сыбайлас жемқорлық пен қателердің алдын алу, ресурстарды оңтайландыру: сот төрелігіне қолжетімділікті жақсарту сынды перспективалары талданды.

Мақалада жасанды интеллект сияқты технологиялар өздерінің технологиялық ерекшеліктеріне қарай құқықтық реттеу шеңберінен шығып, қазіргі қолданыстағы заңнамаға кірістірілуі қиындай түсетіні және мұндай құбылыстарды реттеудің жаңа тәсілдерін талап ететіні туралы тұжырым келтірілген. Қазіргідей жаһандану заманында жасанды интеллект сынды технологиялардың қарқынды дамуы айшықты процес екені, бірақ ол жаңалықтарды толық түрде іске қосуға қоғам, заң қаншалықты дайын екені жайлы ой түйінделді.

Кілт сөздер: Жасанды интеллект, робот-заңшығарушы, робот-заңгер, онлайн сот төрелігі, әкімшілік-құқық.

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON THE ADMINISTRATIVE AND LEGAL SPHERE: THREATS AND PROSPECTS****

Sundet Zeynep KAIRATOVNA *** -**

Assoc. Prof. Dr. Saurukova Ainura KANALBAEVNA *****

The article examines the issues of regulation of artificial intelligence in the administrative and legal sphere. Features and dangers of the use of artificial intelligence in the field of administrative law and judicial process, which is gaining momentum in modern society, as well as its prospects for the profession of jurisprudence and the fate of citizens in general.

Also, with the massive use of artificial intelligence, threats to society such as the risk of decency, non-compliance with security and privacy, hacking attacks on artificial intelligence systems, increasing unemployment, algorithmic injustice, and technological dependence were analyzed, and its possible consequences were determined. Accordingly, the perspectives of optimizing the operation of the administrative and legal sphere by using artificial intelligence: automating processes, significantly speeding up decision-making processes and improving the quality of administrative procedures by using artificial intelligence, increasing accuracy: preventing corruption and errors, optimizing resources: improving access to justice were analyzed.

The article concludes that technologies such as artificial intelligence, depending on their technological features, go beyond the framework of legal regulation, and it becomes difficult to integrate them into

**** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

***** Kazakh National Agrarian Research University, Zeinep.sundetova@mail.ru, ORCID 0009-0007-8383- 5642.

***** Kazakh National Agrarian Research University, aika_s08@mail.ru, ORCID 0000-0002-7463-0545.

the current legislation, and new ways of regulating such phenomena are required. It was concluded that the rapid development of technologies such as artificial intelligence is an obvious process in the current era of globalization, but how ready society and the law are to implement these innovations in full.

Keywords: Artificial intelligence, robot-lawmaker, robot-lawyer, online justice, administration-law.

YAPAY ZEKANIN JEOPOLİTİK BAĞLAMDA TÜRKİYE CUMHURİYETİ HUKUKUNA ETKİLERİ*

Arş. Gör. Tefvik Can İNAN**

Yapay zekanın Türkiye Cumhuriyeti hukuk sistemi içerisindeki önemi gün geçtikçe artmaktadır. Arabuluculuk, tahkim ve diğer alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri başta olmak üzere teknolojilerin kullanımıyla birlikte ortaya çıkan veri gizliliği, güvenlik, siber güvenlik gibi konularda yapay zeka önem kazanmaktadır. Jeopolitik olarak ülkenin stratejik konumu, güçlü nüfusu ve büyüyen teknoloji sektörünün varlığıyla önemli bir potansiyel haline gelmektedir. Gerçekleştirilen devlet destekli girişimlerin varlığı, uluslararası iş birlikleri, savunma ve güvenlik, eğitim ve iş gücünün yanı sıra yasal ve etik çerçevenin geliştirilmesi mevcut ve halihazırda üzerinde çalışılmaya devam eden hususlardır. Ancak gerçekleştirilen bu çalışmalar için hukuki düzenlemelerin yapılması, yapay zekanın neden olabileceği zararlar bakımından hukuki önlemlerin alınmasını gerektirmektedir. İnsanlık, düşünerek karar alma yeteneği ve bilişsel yapısının benzer bir modelini, yapay zeka ile hayata geçirerek ve kaynaklanabilecek herhangi bir zarar neticesinde, sorumluluk hukuku alanında sonuç alabilecektir. Yapay zekanın şuan için tek başına bir kişi olarak sorumlu tutulamayacağı, bu sorumluluğun ortak ve zincirleme sorumluluk kapsamında söz konusu olabileceği, zarar görenlerin tazmini için tazminat programlarının geliştirilmesi ve yapay zeka için uluslararası boyutta kapsayıcı hukuki düzenlemelerin yapılması zaruri nitelik taşımaktadır. Ayrıca belge analizi, hukuki metinlerinin

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Uluslararası Vizyon Üniversitesi, tevfikcan.inan@vizyon.edu.mk,
tevfikcan66@hotmail.com, ORCID 0009-0003-1276-3021.

incelenmesi, hukuki süreçlerde ve yargılama süreçlerinde kullanılan yapay zeka yaygınlaşmaktadır. İlâveten yargı sürecine dahil olan bir insanın kararının oluşumunda düşünsel süreç tek unsur değildir. İnsanın duygusal olarak içinde bulunduğu jeopolitik etkenler kararına etki edecek temel faktörler arasında görülmektedir. Her ne kadar objektifik esas olsa da yargı karar süreçlerine dahil olan insanların karar verirken bu faktörlerin etkisinde olabileceği açıklanabilmektedir.

Anahtar Kelimler: Yapay zeka, Türkiye Cumhuriyeti, jeopolitik, sorumluluk, objektifik.

EFFECTS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON THE LAW OF THE REPUBLIC OF TURKEY IN A GEOPOLITICAL CONTEXT***

Res. Asst. Tevfik Can İNAN****

The importance of artificial intelligence in the legal system of the Republic of Turkey is increasing day by day. Artificial intelligence is gaining importance in issues such as data privacy, security and cyber security that arise with the use of technologies, especially mediation, arbitration and other alternative dispute resolution methods. Geopolitically, the country's strategic location, strong population and growing technology sector make it an important potential. The existence of state-supported initiatives, international cooperation, defense and security, education and workforce, as well as the development of the legal and ethical framework are issues that are currently being worked on. However, making legal regulations for these studies requires taking legal measures in terms of the damages that artificial intelligence may

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** International Vision University, tevfikcan.inan@vizyon.edu.mk, tevfikcan66@hotmail.com, ORCID 0009-0003-1276-3021.

cause. Humanity will be able to obtain results in the field of liability law by implementing a similar model of its decision-making ability and cognitive structure through artificial intelligence, and as a result of any damage that may occur. It is essential that artificial intelligence cannot be held responsible as a single person at the moment, that this responsibility may be within the scope of joint and chained liability, that compensation programs be developed to compensate those who have been harmed, and that comprehensive legal regulations be made on an international scale for artificial intelligence. In addition, artificial intelligence used in document analysis, examination of legal texts, legal processes and trial processes is becoming widespread. In addition, the intellectual process is not the only element in the decision making of a person involved in the judicial process. Geopolitical factors that a person is emotionally involved in are among the main factors that will affect his decision. Although objectivity is essential, it can be explained that people involved in judicial decision-making processes may be influenced by these factors when making decisions.

Keywords: Artificial intelligence, Republic of Türkiye, geopolitics, responsibility, objectivity.

LEGAL BASES OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES IN UZBEKISTAN*

Assoc. Prof. Dr. Turdiyev Bexruz SOBIROVICH**

By the 21st century, the role of artificial intelligence in finding positive solutions to global problems faced by mankind has been increasing steadily. In recent years, the achievements of artificial intelligence have permeated various sectors such as medicine, education, energy, agriculture, urban planning, and other aspects of daily life, enhancing the potential to deliver quality services. The latest advancements in artificial intelligence are widely implemented in developed countries such as the USA, China, Great Britain, Canada, France, Japan, and Germany, with the adoption of their expertise expanding rapidly. In Uzbekistan, in addition to leveraging the accomplishments of these leading nations in artificial intelligence, there is a necessity to establish a legal framework in this field to safeguard the rights and freedoms of its citizens. This article explores the development of information technologies, the integration of digital technologies across all sectors and industries in Uzbekistan, the implementation of state policies aimed at expanding the application of “smart programs”, and the legal safeguards in place during the new stage of the country’s development. Also, the article examines state standards and their legal basis for the application and implementation of artificial intelligence technologies in the country. Furthermore, the article highlights how the strategy for artificial intelligence development

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** Bukhara State University, bekhruz0302@gmail.com, ORCID 0000-0003-3260-3327.

in Uzbekistan aligns with international standards, citing specific examples to illustrate this. Presently, as part of the "Digital Uzbekistan – 2030" Strategy, the rapid adoption of artificial intelligence technologies across various aspects of society, the extensive utilization of digital data, the assurance of data quality, the assessment of skilled personnel in this field, and the provision of legal assurances and favorable conditions for training are being thoroughly analyzed.

Keywords: Strategy, artificial intelligence, technology, information resources, innovation, legal regime, legal framework.

BİLGİ GÜVENLİĞİ VE İDARENİN SORUMLULUĞU*

Doktora Öğrencisi Uğur Cem TÜRKER**

İçinde bulunduğumuz ve bilgi çağı olarak adlandırılan dönemde dijital enformasyon hayatımızın her alanında etkisini göstermektedir. Dijital enformasyon ile bilgiye ulaşmak, bilgiyi dağıtmak her ne kadar kolaylaşmışsa da beraberinde birtakım sorunları da getirmiştir. Gelişen teknoloji bilginin dijital olarak yayılmasını sağlamış ve bilgi enflasyonu oluşturmuştur. Fakat bilginin kolay üretilip yayılması, yanlış/yalan bilginin de kolay dağılmasına da sebep olmuştur. Bunun yanında bu dev bilgi birikiminin saklanması, korunması gibi ihtiyaçlar, bilginin yönetilmesi ihtiyacını doğmuştur. Günümüzde teknoloji, idarenin yardımcısı olmaktan ziyade idarenin parçası haline gelmiştir. Bilgi yönetimi teknolojinin gelişimi ile devletin yönetimine, kamu hizmetlerine de yansımıştır. Klasik kamu hizmetleri içinde yer alabilecek idarenin arşivleme becerisi ortadadır. Bu hizmetler sadece nüfus, vatandaşlık, tapu bilgileri gibi verilerin arşivlenmesi ve yönetilmesi ile kalmamış dijital dönüşüm E-Devlet ve UYAP altyapısı ile yargı faaliyeti de dijitalleşmiştir. Görüleceği üzere bilgi havuzu genişlemekte bilginin niteliği de doğrudan hayatımızı etkileyecek nitelik kazanmaktadır. Bu havuzun korunması ve yönetilmesi idarenin asli görevlerinden kabul edilmektedir. Bilginin bütün halde gizli ve erişilebilir kılınması bilgi güvenliğinin temel unsurlarıdır. Çalışmada bu unsurlar ile kamu hizmeti ilkeleri değerlendirilecektir. Bilginin kasti olarak yanıltıcı yayılması olarak ifade edebileceğimiz dezenformasyon sorunu kamu düzenini etkileyebilecektir. Yine

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, ugurcemturker@windowslive.com, ORCID 0000-0001-8833-8169.

kamu düzenin sağlanması, korunması idarenin en temel görevlerinden olup dezenformasyon olarak nitelendirilen bilginin bilerek yanlış yayılmasının bu temelde irdelenecektir. Şu hâlde çalışmada kamu hizmeti ilkeleri ile bilginin yönetilmesi irdelenecek ve bilgi güvenliğinin ihlali halinde idarenin sorumluluğu tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dijital dönüşüm, e-devlet, bilgi güvenliği, idarenin sorumluluğu, dezenformasyon.

INFORMATION SECURITY AND RESPONSIBILITY OF THE ADMINISTRATION***

Phd Student Uğur Cem TÜRKER****

In the period we are in, which is called the information age, digital information has an impact on every aspect of our lives. Although it has become easier to access and distribute information with digital information, it has also brought some problems. Developing technology has enabled the digital dissemination of information and information inflation has occurred. However, the easy production and dissemination of information has also led to the easy dissemination of misinformation. In addition to this, the need to store and protect this huge accumulation of information has led to the need to manage information. Today, technology has become not just an assistant to administration but an integral part of it. Information management, driven by technological advancements, has also influenced government administration and public services. The archival capability of administration, which could traditionally include storing data such as population, citizenship, and land registry information, has evolved beyond mere archiving to embrace digital

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Ankara Hacı Bayram Veli University, ugurcenturker@windowslive.com,
ORCID 0000-0001-8833- 8169.

transformation and E-Government initiatives, along with the UYAP infrastructure, which has digitized judicial activities. It is evident that as the reservoir of information expands, the quality of information directly impacts our lives. The preservation and management of this reservoir of information are considered fundamental tasks of administration. Ensuring that information is kept confidential and accessible in its entirety are fundamental aspects of information security. This study will evaluate these aspects along with the principles of public service. The deliberate dissemination of misleading information, which can be termed disinformation, can affect public order. Furthermore, maintaining and safeguarding public order is one of the fundamental duties of administration, and the deliberate dissemination of information classified as disinformation will be examined within this context. In this case, the study will examine the management of information with the principles of public service and the responsibility of the administration in case of violation of information security will be discussed.

Keywords: Digital transformation, e-government, information security, responsibility of the administration, disinformation.

DÜNYADAN ÖRNEKLERİYLE MAHKEMELERDE YAPAY ZEKÂ HÂKİM UYGULAMALARI: HEDEFLER VE MEVCUT DURUMA DAİR DEĞERLENDİRME*

Prof. Dr. Yücel OĞURLU**

Hukuk mesleğinin icrasında YZ'nin avukatlar, savcılar, hâkimler, noterler ve hukukçu akademisyenler için sağlayabileceği kolaylıklar ve riskler üzerinde titizlikle düşünülmesi gerekiyor. Hukukçu bir akademisyen, avukat ya da bir noter YZ araçlarından yararlanırken farklı yararlanma aşamalarından yararlanabilir. Örneğin, gerekli bilgi ve veriye ulaşmak, oluşturulmuş ve sonradan işlenmiş veriye ulaşmak ve hazır olarak oluşturulan kalıpları kullanmak vb. gibi kolaylıklar akla ilk gelenler. Fakat bu aşamalardan daha ileri bir uygulama olanı, karar verme konumunda olan bir savcı veya özellikle de nihai kararları oluşturan bir hâkimin, YZ tarafından hazırlanan bir mahkeme kararından yararlanarak kendi yorumunu da katarak bir kararı ilan etmesi veya mahkeme kararının tamamen bir YZ/bot tarafından verilmesi aşamasıdır. Hukuk alanında YZ'den nasıl yararlanılacağı ve ne tür sorunlar doğurabileceği tartışılarsun, artık YZ hâkimlerin hukuki uyumsuzlukları çözdüğü örnek uygulamalar önümüzde duruyor.

Dünyada YZ çalışmalarında öncü ülkeler arasındaki rekabet hız kazandırırken bir teori veya hayalden artık uygulamaya geçildiği görülüyor. Bugün artık Estonya'dan ABD ve İngiltere'ye, Japonya'dan Çin'e kadar birçok ülkede YZ hakimlerhâkimler ve arabuluculara

* Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem incelemesinden geçmiştir.

** Balıkesir Üniversitesi, yogurlu@balikesir.edu.tr, ORCID 0000-0001-7922-9841.

başvuruluyor. Bu bildiriye, YZ alanında teorik öncülüğü üstlenen Japonya ve pratik öncülüğü yürüten ABD'deki YZ ilişkili hukuk çalışmaları hakkında kısaca bilgi verilerek; birbiriyle küresel rekabeti sürdüren ve YZ uygulama örnekleriyle ABD ve Çin ile AB'deki YZ çalışmalarına değinilecektir. Bununla, Dünya uygulamalarına bakarak bu konuya yeni başlayan ülkelerdeki çalışmalar için model alınabileceği umulmaktadır.

Bu tebliğde, YZ hâkimlerin karar verme araçları ile Japonya, ABD ve Çin'deki YZ hukuk uygulamalarına ve AB'deki YZ ile ilgili mevzuat çalışmalarına yer verilecektir. Teliğde, diğer ülke örneklerinden çıkarılabilecek dersler ve hukuk alanındaki YZ çalışmalarında dikkat edilmesi gereken konular hakkında da bazı önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, yapay zekâ hâkim, akıllı mahkeme, makine öğrenmesi.

ARTIFICIAL INTELLIGENCE APPLICATIONS IN COURTS WITH EXAMPLES FROM THE WORLD: OBJECTIVES AND CURRENT SITUATION DETECTION***

Prof. Dr. Yücel OĞURLU****

The conveniences and risks that AI can provide in the implementation of the legal profession, in terms of lawyers, prosecutors, judges, notaries and legal academics, need to be precisely considered since there are different layers of interest for legal academics, lawyers or notaries to benefit from AI tools. The most advanced application of these stages is that a prosecutor in a decision-making position, or especially the judges who make the final decisions, declare a decision by taking

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Balıkesir University, yogurlu@balikesir.edu.tr, ORCID 0000-0001-7922-9841.

advantage of a court decision prepared by AI and including their interpretations, or the court decision is made entirely by an AI/bot. Beyond how to use AI in the field of law and what problems it can cause, we now have exemplary practices in which AI judges resolve legal disputes. While the competition between the leading countries in AI studies in the world is accelerating, it seems that theoretical fiction has now moved from the advanced stages to the implementation. Today, AI judges and mediators are utilized in many countries, from Estonia to the US and UK, Japan to China. It is supposed that world applications will be useful for studies in countries that are just starting out in this subject.

This study includes the decision-making tools of AI judges and practices in Japan, USA, and China and regulations on AI in the EU. The study offered recommendations on the courses that can be learned from other country examples and the issues that should be considered in AI studies in the field of law.

Keywords: Artificial intelligence, AI judge, artificial court, machine learning, algorithm.

AZƏRBAYCANDA İNZİBATİ MƏHKƏMƏ İCRAATININ ELEKTRON QAYDADA APARILMASI XÜSUSİYYƏTLƏRİ: MÜQAYİSƏLİ BAXIŞ*

Dr. Zeynab QƏNBƏROVA**

23 dekabr 2022-cü il tarixli 757 nömrəli “Azərbaycan Respublikasının İnzibati Prosesual Məcəlləsinə dəyişiklik edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə inzibati məhkəmə icraatının elektron qaydada aparılmasının qaydaları və xüsusiyyətləri İnzibati Prosesual Məcəllədə (bundan sonra Məcəllə) öz əksini tapmış oldu.

İnzibati prosesual qanunvericiliyə elektron məhkəmə icraatının daxil edilməsi istiqamətində ilk addım kimi təsbit edilmiş yeni norma olan Məcəllənin 9-1-ci maddəsi tətbiq ediləcəyi ictimai münasibətlərə münasibətdə ümumi şəkildə tənzimləməyə üstünlük verməkdədir. Fikrimizcə, norma “İnzibati məhkəmə icraatının elektron qaydada aparılması” adlanaraq, yəni daha çox qanunvericinin elektron inzibati məhkəmə icraatını praktikaya təqdim etməsi xarakteri daşıyır. Belə ki (beləliklə) inzibati prosesin elektronlaşdırılması zamanı bir sıra spesifik məqamlar diqqətdən kənar qalır.

Qeyd olunan dəyişikliklərlə inzibati prosesə gətirilən elektron məhkəmə icraatı öz xarakteri və xüsusiyyətlərinə görə, əlbəttə ki, bu sahədə qanunvericiliyin realizəsi zamanı yeni məsələlərin (problemlərin) meydana çıxmasına, yeni sualların qoyulmasına və cavablandırılmasına zəmin hazırlayır və inzibati prosesual hüquq

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** Bakı Dövlət Universiteti, zeyneb.qenberova@mail.ru, ORCID 0009-0000-3864-9102.

elminin tədqiq etməli, çəkişdirməli və düşünməli olduğu yeni aktual problemlər “yaradacaq”.

Bu məqalə mövcud qanunvericilikdə yeni normaların mövcud sistemə inteqrasiyası aspektindən təhlil edilmiş, həmçinin, bu məsələdə (inzibati prosesin elektron məhkəmə icraatına adaptasiyası) digər dövlətlərin təcrübəsinə müraciət edilməklə, müxtəlif xarici praktikalar təhlil edilmiş, xüsusilə də Türkiyə Respublikasının qanunvericiliyi ilə ətraflı müqayisəli təhlillər aparılmışdır. Məqalə inzibati məhkəmə prosesinin elektron məhkəmə icraatına qarşılıqlı adaptasiyasının spesifikasiyasını müəyyənləşdirir, bu proses zamanı yarana biləcək problemləri aydınlaşdırır və həlli yollarını təklif edir.

Araşdırmada analiz, sintez və sistemli təhlil metodundan istifadə edilmiş, müxtəlif xarici ədəbiyyatlara istinad edilmişdir.

Açar sözlər: İnzibati məhkəmə icraatı, elektron məhkəmə, elektron inzibati məhkəmə icraatı, inzibati prosesual qanunvericilik, , Türkiyə qanunvericiliyi.

FEATURES OF CONDUCTING ADMINISTRATIVE COURT PROCEEDINGS ELECTRONICALLY IN AZERBAIJAN: A COMPARATIVE REVIEW***

Dr. Zeynab QƏNBƏROVA****

With the Law of the Republic of Azerbaijan No. 757 dated December 23, 2022 "On Amendments to the Administrative Procedural Code of the Republic of Azerbaijan", the rules and features of conducting administrative court proceedings electronically were reflected in the Administrative Procedural Code (hereinafter the Code).

*** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

**** Bakı State University, zeyneb.qenberova@mail.ru, ORCID 0009-0000-3864-9102.

Article 9-1 of the Code, which is a new norm established as the first step towards the introduction of electronic court proceedings into the administrative procedural legislation, gives priority to general regulation in relation to public relations to which it will be applied. In our opinion, the norm is called "Electronic administration of administrative court proceedings", that is, it is more in the nature of legislators to introduce electronic administrative court proceedings into practice. So, during the electronicization of the administrative process, a number of specific points are overlooked.

Due to its nature and characteristics, the electronic court proceedings brought to the administrative process with the mentioned changes, of course, prepares the ground for the emergence of new issues (problems), posing and answering new questions during the implementation of legislation in this field, and the science of administrative procedural law should research, discuss and think about it. It will "create" new pressing problems.

This article has been analyzed from the point of view of the integration of new norms into the existing system in the existing legislation, and in this matter (adaptation of the administrative process to electronic court proceedings) by referring to the experience of other countries, various foreign practices have been analyzed, especially detailed comparative analyzes with the legislation of the Republic of Turkey have been carried out. The article defines the specifics of the mutual adaptation of the administrative court process to electronic court proceedings, clarifies the problems that may arise during this process and offers solutions.

The method of analysis, synthesis and systematic analysis was used in the research, and various foreign literatures were referred to.

Keywords: Administrative court proceedings, electronic court, electronic administrative court proceedings, administrative procedural legislation, Turkish legislation.

ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ЭЛЕМЕНТТЕРІ: ТЕНДЕНЦИЯЛАР МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАР*

Ж.Б.Шаяхметова - Б.К.Тажгарина*****

Құқық нормасы объективті қажеттіліктерді жеткілікті түрде көрсете отырып, қоғамдық қатынастардың даму заңдылықтарына сәйкес болса ғана тиімдірек болады. Алайда, Ақпараттық технологиялар тиісті заңнамалық реттеуге қарағанда тезірек дамиды. Бір кездері ғылыми фантастика болып саналған жасанды интеллектпен жабдықталған бағдарламалар күн сайын өмірдің әртүрлі салаларында кеңінен қолданылады. Озық технологиялар қазіргі заманғы адамның өмірін едәуір жеңілдетуге арналған, оған монотонды және техникалық тапсырмаларды бірліктерге, яғни жасанды интеллект тасымалдаушыларына беруге мүмкіндік береді. Алайда, жасанды интеллект жүйелерін пайдалану әрдайым оң және қауіпсіз бола бермейді-кейде іс жүзінде, белгілі бір факторларға байланысты, құрылғыны пайдалану кезінде мүлікке, денсаулыққа және тіпті адамның өміріне зиян келтіріледі. Осыған байланысты осындай Салдарлар үшін заңды жауапкершілік, қолданыстағы заңнаманың осындай қатынастарды реттеуге жарамдылығы және құқықтық реттеуді жаңа азаптарға жетілдіру және мамандандыру қажеттілігі туралы заңды сұрақтар туындайды. Бұл жұмыс осы талқылауға қатысуға бағытталған. Мақаланың мақсаттары үшін жасанды интеллекттің барлық жағымсыз көріністері үш жағдайға дейін азаяды: бағдарламадағы кемшіліктер немесе оның дұрыс

* This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

** Атырау университеті, jan68@inbox.ru, ORCID 0000-0001-6965-9813.

*** Атырау Университеті, Tazhgarina@Mail.Ru, ORCID 0009-0005-8706-1811.

жұмыс істемеуі салдарынан зиян келтіру; адамның құқық бұзушылық жасау үшін технологияларды қолдануы; жасанды интеллект бірлігіне өз бетінше және өз бастамасы бойынша зиян келтіру. Жұмыста осы жағдайлардың барлығы зерттеледі, оларды құқықтық шешудің нұсқалары ұсынылады, қолданыстағы тәсілдер, жобалар және қабылданған арнайы құқықтық актілер сыни тұрғыдан бағаланады. Жасанды интеллект үшін құқықтық жүйені түбегейлі реформалау қажеттілігінің жоқтығы туралы қорытынды жасалады, оның заңды тұлғасының теориясы жоққа шығарылады, оның барлық қателіктері үшін өндіруші, пайдаланушы, иесі және т.б. жауапты деп тұжырымдалады. Адамның интеллектін түсінуге сүйене отырып, жасанды интеллект жасанды түрде құрылған жүйенің танымдық қабілеті, оның білімді алу және тиімді пайдалану қасиеті ретінде анықталуы мүмкін. Интеллект сонымен қатар шығармашылық қабілеттермен анықталады, рухани құндылықтарды құру және сапалы жаңа, бұрын болмаған нәтижелерге қол жеткізу мүмкіндігі.

Кілт сөздер: Жасанды интеллект, жасанды интеллект бірлігі, жасанды интеллекттің заңды тұлғасы, интернет, робототехника заңдары.

ELEMENTS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE: TRENDS AND PERSPECTIVES****

Assoc. Prof. Dr. Zhanna SHAYAKHMETOVA**** -

Lect. Bela TAZHGARINA*****

The legal norm becomes operational when it adequately represents the genuine requirements and aligns with the evolving legal frameworks of societal interactions. Although, Information Technology develops more rapidly than the relevant legislative regulation. Once considered science fiction, programs equipped with artificial intelligence are widely consumed in diverse areas of daily existence. Modern high-leveled technologies are intended to greatly simplify the human's being, providing to transfer monotonous and technical exercises to units, i.e. carriers of artificial intelligence. As a matter of fact that the consumption of artificial intelligence systems is not constantly advantageable and safe - at times, in practice, because of the certain reasons, property, health and even people' conditions are damaged while the use of appliances. In this matter, Legal queries emerge regarding the legal liability for such outcomes, the adequacy of existing legislation to govern such interactions, and the necessity to enhance and tailor legal norms for emerging challenges. This paper-based document aims to contribute to noted discussion. For the article's intents, all adverse occurrences related to artificial intelligence are condensed into three cases: injury caused by errors in the program or its malfunction.; the use of technology by a person to commit a crime; causing harm to an artificial intelligence entity autonomously and spontaneously. The research investigates all these cases, proposes potential legal resolutions, critically assesses current approaches, initiatives, and enacted specialized legal

**** This study has been checked by a plagiarism detection program and has undergone peer review.

***** Atyrau University, jan68@inbox.ru, ORCID 0000-0001-6965-9813.

***** Atyrau University, Tazhgarina@Mail.Ru, ORCID 0009-0005-8706-1811.

acts. It is concluded that there is not required for drastic reform of the legal system for artificial intelligence, the theory of its legal identity is rejected, the manufacturer, user, owner, etc., for all its mistakes. is assumed to be responsible. Based on the understanding of human intelligence, artificial intelligence can be defined as the cognitive ability of an artificially created system, its ability to acquire and effectively use knowledge. Intelligence is also determined by creative abilities, the ability to create spiritual values and achieve qualitatively new, unprecedented results.

Keywords: Artificial intelligence, unit of artificial intelligence, legal entity of artificial intelligence, internet, laws of robotics.